

Liahona

E maha rāve'a nō
te 'ite i te 'oa'oa 'ia
ha'api'i, 'api 10

Te 'ōnohi : E pi'ira'a 'oto 'e te
māmū nō te tauturu, 'api 18

Mau ha'api'ira'a 'ā'amu 'utuāfare
nō roto mai ia Lehi, 'api 26

Te rā'au tinai i te tai'ata, 'api 30

« 'Ua hinā'ao vau 'ia ha'āmanā'o 'oe ē, 'ia tī'atūri 'oe i te Atua, e au ia tō 'oe fā'āorara'ahia i tō 'oe ra mau 'ati, e tō 'oe ra mau pe'ape'a, 'e tō 'oe ra mau pohe, i tō 'oe ra tī'atūri'a, 'e e fā'āteitehi'a 'oe i te mahana hope'a ra ».

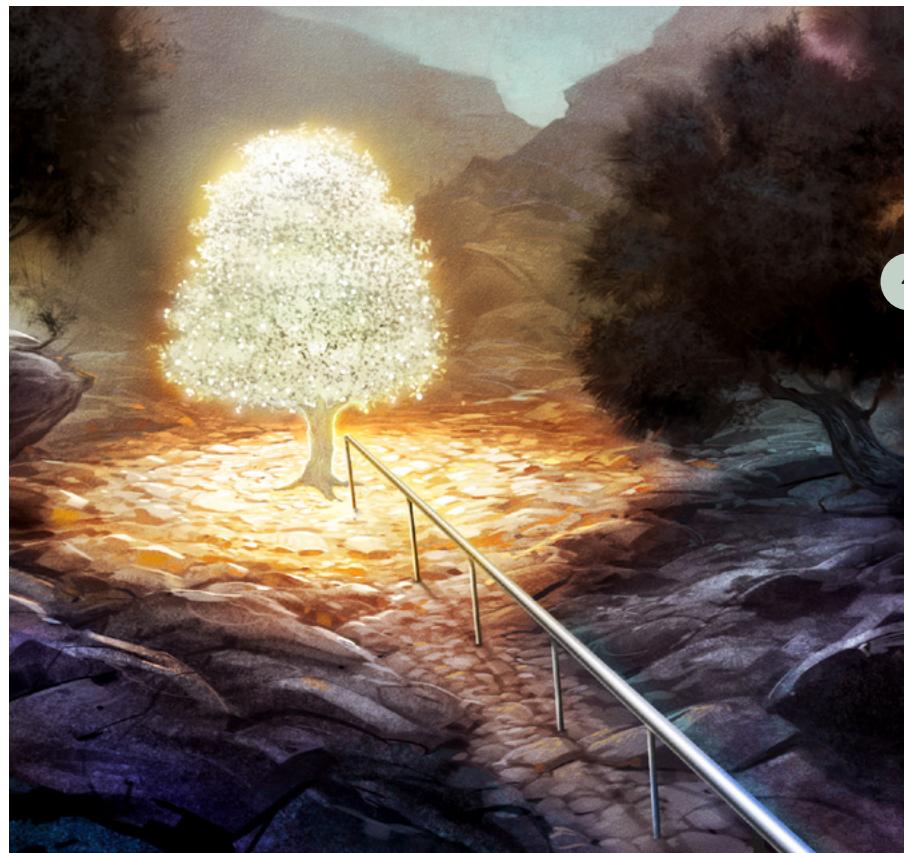
Liahona, Ātopa 2016

TE MAU PARAU PORO'I

- 4** **Parau poro'i a te Peresidenira'a Mātāmua : Te mau ha'a-maita'ira'a nō te ha'apa'o**
Nā te peresideni Thomas S. Monson
- 7** **Parau poro'i nā te mau tuahine hāhaere : 'Ua ha'amauhia te 'utuāfare e te Atua**

TE MAU TUHA'A TA'A 'Ē

- 16** **Te mau tamari'i ri'i e te 'ōro'a**
Nā Aaron L. West
'A rave ai rātou i te 'ōro'a, e
nehenehe i te mau tamari'i ri'i
'ia fa'aineine nō te rave i te mau
fafaura'a.
- 18** **Māramarama i te parau nō te 'ōnohi : Te mau tāpa'o fa'aara e te araira'a**
Nā Kenichi Shimokawa
Ha'api'i nāhea i te tauturu 'ia arai
i te 'ōnohi 'e 'ia fa'aitoito i te mau
melo o te 'utuāfare e toe ra.

TĀVINI I'Ô ATU I LORIDANA

Nā R. Val Johnson 'e Rachel Coleman
'Ua ha'amaita'i te hō'ē nā
misiōnare fa'aipoipo pa'ari e rave
rahi tauasini ta'ata nā roto i te
tāvinira'a i te vāhi 'ua hina'aro
te Fatu ia rāua.

TE MAU TUHA'A MĀTAU

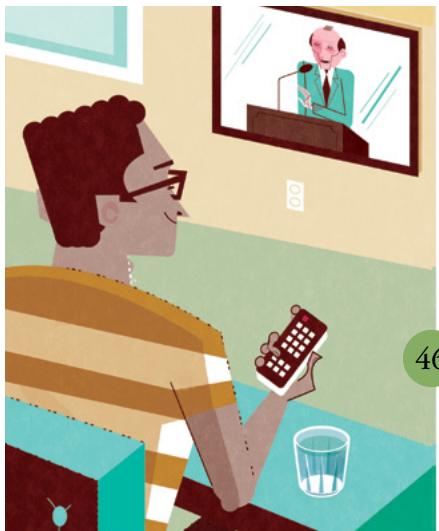
- 8** **Tāvinira'a i roto i te 'Ēkālesia : Ta'u mau sābatī tei 'ī i te tāvinira'a**
Nā Jeffery A. Hogge
- 9** **Te uiuira'a mana'o : Te tāmā'ara'a hope'a a Melva**
Nā Cheryl Harward Wilcox
- 10** **Ha'api'ira'a mai tā te Fa'aora : Te 'oa'oa 'ia ha'api'i**
Nā Tad R. Callister
- 40** **Te reo o te feiā mo'a i te mau mahana hope'a nei**
- 44** **Tō tātou nohora'a, tō tātou 'utuāfare : Ha'apae i te mā'a e pure nō Emma**
Nā Cecilia Norrung
- 80** **Tae atu i te taime e fārerei fa'ahou ai tātou : Te ferurira'a māramarama hanahana o te 'Ēkālesia a te Fatu**
Nā te peresideni Gordon B. Hinckley

4

I NI'A I TE TĀPO'I

I mua : Hōho'a nā Leslie Nilsson. Tāpo'i nō mua, 'o roto : Hōho'a nā Jamievanbuskirk/ GettyImages. Tāpo'i nō muri, 'o roto : Hōho'a ha'aputu nā Ryan McVay 'e Christopher Elwell/Thinkstock.

46

46 Ti'a 'ei feiā mileniuma mau
Nā te peresideni Russell M. Nelson
*E maha mana'o nō te rāve'a 'ia
ti'a 'ei ta'ata mileniuma mau.*

54

54 Te semeio nō te ahu tano noa
Nā David A. Edwards
*Nāhea te fa'a'oroma'i i te tauturu
'ia 'outou 'ia tunu maita'i i te fara-
oa pata pa'ari 'e 'ia riro rahi ato'a
mai mai ia Iesu Mesia te huru ?*

57 Hōho'a pia : 'A feruri na 'o
'outou terā tei patu-fa'ahou-hia

58 Te mana nō te fa'aitoito ā
Nā Jessica Turner mai tei fa'atī'ahia
mai ia Lynne Crandall ra
*Nā te raver'a i te mau mea
'ohie tei ha'apūai i tō'u fa'aro'o
i tauturu mai iā'u 'ia ora 'e 'ia
haere i mua i muri mai i te hō'ē
'ati pere'o'o.*

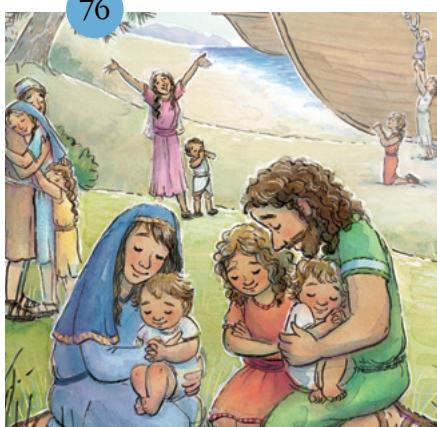
61 Pāhonora'a nō roto mai i te feiā
fa'atere o te 'Ekālesia : Nāhea
i te fa'ariro i te Mesia 'ei pū nō
tō tātou orara'a
Nā Elder D. Todd Christofferson

62 E tāpura 'ohipa nō te ha'api'i
Nā Rosemary Thackeray

*E pe'e i teie nā ta'ahira'a e maha
nō te fa'ariro i te parau a te Atua
'ei mā'a monamona nō te vārua.*

64 Uira'a e pāhonora'a
*'Ua parau mai te tahi mau ta'ata
iā'u ē, e tītauhia iā'u 'ia fa'ahoa
i te mau ta'ata e 'ere hō'ē ā tā
mātou mau fa'aturera'a, 'ia pa'ari
tā'u mau fa'aturera'a. E parau
mau ānei te reira ?*

54

76

66 'Ua haere e tā'i'a

Nā Julia Ventura

*'Ua pe'ape'a ri'i Hayden e riro tōna
taea'e i te fa'ari'ari'a i te mau i'a.
'Ua pe'ape'a rahi atu rā 'oia i te
mo'era'a tōna teina.*

68 Pāhonora'a nō roto mai i te
hō'ē 'āpōsetolo : Nāhea vau
i te tauturu i te fa'ariro i tō'u
'utuāfare 'ei vāhi nō te hau ?
Nā Elder Gary E. Stevenson

69 Tā tātou 'api

70 Mau tamari'i ti'a 'āfarō :
E 'ā'amu nō ni'a 'ia Story

Nā Jill Hacking

*'O Story ana'e 'e tōna
'utuāfare te melo nō te 'Ekālesia
i Turkmenistan ! Hi'o nāhea 'oia
i te ti'a-itoito-ra'a.*

72 Mau ha'api'ira'a a te
hō'ē metua vahine

Nā Elder Jairo Mazzagardi

*'Ua ha'api'i Elder Mazzagardi
nō ni'a i te ha'avare 'ore mai roto
mai i tōna metua vahine. E aha
te mau parau tumu tā 'outou i
ha'api'i mai mai roto mai i tō
'outou nā metua ?*

74 Te mau 'aito o te Buka a
Moromona : Te mau 'aito
vahine i roto i te Buka a
Moromona

76 Te mau 'ā'amu o te Buka a
Moromona : Tere i te fenua
i parauhia

79 'Api nō te pēni : E 'oa'oa vau
i te pehe

ĀTOPA 2016 BUKA 18 NO. 3

LIAHONA 13290 895

Ve'a ha'amanaia nā te ao tā'āto'a nei a te 'Ekālesia a lesu Mesia i te Feiā Mo'a i te mau Mahana Hope'a nei.

Te Peresidenira'a Mātāmua : Thomas S. Monson, Henry B. Eyring, Dieter F. Uchtdorf

Te Pupu nō te Tino 'Ahuru ma Piti 'Apostolo : Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks, M. Russell Ballard, Robert D. Hales, Jeffrey R. Holland, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A. Rasband, Gary E. Stevenson, Dale G. Renlund

Pāpa'i ve'a fa'atere : Joseph W. Sitati

Tauturu 'upo'o pāpa'i ve'a fa'atere : James B. Martino, Carol F. McConkie

Feiā tauturu 'e ha'amaramarama : Brian K. Ashton, Randall K. Bennett, Craig A. Cardon, Cheryl A. Esplin, Christoffel Golden, Douglas D. Holmes, Larry R. Lawrence, Carol M. Stephens

Fa'atere nō te mau ve'a : Peter F. Evans

Ti'a fa'atere nō te turura'a 'utuāfare e te melo :

Vincent A. Vaughn

Ti'a fa'atere nō te mau ve'a a te 'Ekālesia :

Allan R. Loyborg

Fa'atere 'ohipa : Garff Cannon

Fa'atere nō te mau pāpa'ira'a : R. Val Johnson

Tauturu pāpa'i ve'a fa'atere rahi : Ryan Carr

Tauturu nō te 'ohipa ha'aparara'a : Megan Seitz
Pūpū pāpa'i ve'a : Brittany Beattie, David Dickson, David A. Edwards, Matthew D. Flitton, Lori Fuller, Garrett H. Garff, LaRene Porter Gaunt, Jill Hacking, Charlotte Larcabal, Michael R. Morris, Eric B. Murdock, Sally Johnson Odekirk, Joshua J. Perkey, Jan Pinborough, Richard M. Romney, Mindy Anne Selu, Paul VanDenBerge, Marissa Widdison

Fa'atere nō te mau hōho'a : J. Scott Knudsen

Fa'atere i te mau 'Ohipa Penirā'a : Tadd R. Peterson

Pupu pāpa'i nihi : Jeanette Andrews, Fay P. Andrus, C. Kimball Bott, Thomas Child, David Green, Colleen Hinckley, Eric P. Johnsen, Susan Lofgren, Scott M. Mooy, Mark W. Robison, Rachel Smith, Brad Tearle, K. Nicole Walkenhorst
Ta'ata fa'aua i te fatura'a mana'o : Collette Nebeker Aune

Fa'atere nō te hāmanira'a : Jane Ann Peters

Pupu 'ohipa hāmanira'a : Glen Adair, Connie Bowthorpe Bridge, Julie Burdett, Bryan W. Gygi, Ginny J. Nilson, Gayle Tate Rafferty, Derek Richardson

'Aurā'a e te mau ve'a : Jeff L. Martin

Fa'atere nō te nene'ira'a : Steven T. Lewis

Fa'atere nō te 'operera'a : Stephen R. Christiansen

Nō te mau tāpā'ora'a e te mau moni ho'o i rāpae'u i te Fenua Marite 'e Canada, 'a farerai i te fa'atere nō tā 'outou Pū ho'rā'a buka 'e 'aore rā te fa'atere nō te pāroita 'e 'aore rā 'āma'a.

'A hāpono i te mau 'api parau e te 'ānira'a nā ni'a i te 'itenati i te liahona.lids.org ; nā roto i te 'imire i te liahona@ldschurch.org 'e 'aore rā, nā roto i te rata i te Liahona, Rm. 2420, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150-0024, USA.

'Ua nene'ihia te Liahona (te hō'ē parau nō te Buka a Moromona, 'oia ho'i, « arata'i ») nā roto i te mau reo Albania, Armenia, Bislama, Bulgaria, Cambodia, Cebuano, Tinito, Croatia, Czech, Danemata, Holane, Paratane, Estonia, Fiji, Finniane, Farani, Purutia, Hēleni, Hindi, Hungarian, Icelani, Indonesia, Italia, Tapone, Kiribati, Korea, Latvia, Lithuania, Malagasy, Marshallese, Mongolia, Norwetia, Polane, Potiti, Romania, Russia, Samoa, Slovenia, Swahili, Paniora, Tuete, Tagalog, Tahiti, Thai, Tonga, Ukrainia, Urdu, e Anami. (Te rahira'a taime e nene'ihia ai tei te huru īa te o reo)

© 2016 no Intellectual Reserve, Inc. Fatura'e a Pāruruhia. Nene'ihia i te Mau Hau 'Āmui nō Marite.

E nehenehe te mau pāpa'ira'a i roto i te Liahona 'ia tāpitihia nō te fa'ohipa i roto i te 'Ekālesia 'e 'aore rā i te 'utuāfare 'eihia ra nō te ho'ō. E'ita e mau hōho'a e nehenehe e tāpitihia mai te mea tē val nei te mai ha'avarīa i roto i te reni fa'āteria'nō te ho'ō. E tā'i te mau anira'a nō te parau fatura'a 'ia fa'āteraha i te Intellectual Property Office, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150, USA ; e-mail: cor-intellectualproperty@ldschurch.org.

For Readers in the United States and Canada

October 2016 Vol. 18 No. 3. LIAHONA (USPS 311-480) Tahitian (ISSN 1521 4761) is published four times a year (April, May, October and November) by The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 50 East North Temple, Salt Lake City, UT 84150. USA subscription price is \$4.00 per year; Canada, \$4.80 plus applicable taxes. Periodicals Postage Paid at Salt Lake City, Utah. Sixty days' notice required for change of address. Include address label from a recent issue; old and new address must be included. Send USA and Canadian subscriptions to Salt Lake Distribution Center at address below. Subscription help line: 1-800-537-5971. Credit card orders (Visa, MasterCard, American Express) may be taken by phone. (Canada Poste Information: Publication Agreement #40017431)

POSTMASTER: Send all UAA to CFS (see DMM 507.1.5.2). Send address changes to Salt Lake Distribution Center, Church Magazines, PO Box 26368, Salt Lake City, UT 84126-0368.

Te mau mana'o nō te purera'a pō 'utuāfare

I roto i teie ve'a tē vai nei te mau parau pāpa'i e te mau 'ohipara'a o te nehenehe e fa'a'ohipahia nō te purera'a pō 'utuāfare. Teie e piti hi'ora'a.

« Te mau tamari'i ri'i e te 'ōro'a »,

'api 16 : I muri i te tai'ora'a te mau metua i te parau ve'a, e nehenehe tā 'outou e tā'uaparau i te mau rāvē'a nō te ha'api'i i te mau tamari'i 'āpī nō ni'a i te faufa'a rahi o te 'ōro'a e te mau fafaura'a tā rātou e rave i te mahana e bāpetizohia ai rātou. E nehenehe tā 'outou e fa'a'ohipa i te mau pure 'ōro'a (i roto i Te Parau Ha'api'ira'a e te mau Parau Fafau 20:77, 79) nō te ha'api'i i ni'a i te mau parau fafau tā tātou e rave i te bāpetizora'a 'e nāhea te raverā'a i te 'ōro'a i te mau sābati ato'a e fa'ati'a nei ia tātou 'ia fa'a'āpī i tā tātou mau parau fafau. E nehenehe ato'a tā 'outou e tu'u mai i te tahi mau mana'o nō te tauturu i te mau tamari'i 'āpī 'ia tūtonu i ni'a i te Fa'aora i te taime nō te 'ōro'a, mai

te hāmanira'a i te tahi mau buka hōho'a 'ōhie tel ī i te mau hōho'a nō te Fa'aora.

« E tāpura 'ohipa nō te ha'api'i »,

'api 62 : Mai te peu e tamari'i pa'ari a'e tā 'outou 'o te tuatāpapa nei i te mau pāpa'ira'a mo'a rātou iho, 'a 'ōpua e tai'o i teie parau ve'a 'e 'o rātou ma te ani ia rātou 'ia tāmata i te mau mana'o i roto i te parau ve'a. E nehenehe e ani i te mau melo ato'a o te 'utuāfare 'ia hāmani i te hō'ē buka tuatāpapara'a 'e e tu'u i te hō'ē fā e pāpa'ipa'i pinepine i roto. I muri iho, e nehenehe te mau melo o te 'utuāfare e tā'i mai nō te fa'a'ite i te tahi mana'o e te tahi mea i 'apohia mai 'o tā rātou i pāpa'i i roto i tā rātou buka, i roto i te mau purera'a pō 'utuāfare.

TE TAHI ATU Ā MAU MEA I NI'A I TE 'ITENATI

Tē vai nei te Liahona e te tahi atu mau mātēria a te 'Ekālesia nā roto i te mau reo e rave rahi i ni'a i te languages.lids.org. Haere 'a hi'o facebook.com/liahona.magazine (tē vai ra nā roto i te reo peretāne, pōtīti 'e pāniora) nō te 'imi i te mau parau poro'i fa'auru, te mau mana'o nō ni'a i te purera'a pō 'utuāfare e te mātēria e nehenehe tā 'outou e fa'a'ite i tō 'outou mau hoa 'e tō 'outou 'utuāfare.

TE MAU TUMU PARAU I ROTO I TEIE VE'A

Tē fa'a'ite ra te mau nūmera i te 'api mātāmuia nō te parau pāpa'i.

'A'amu 'utuāfare, 26, 45

Aroha, 40

Buka a Moromona, 26, 43, 74, 76

Fa'a'oroma'i, 54

Fa'aro'o, 46, 58, 74, 76

Fa'aturera'a (te mau), 64

Fa'auera'a (mau), 4

Ha'apaera'a mā'a, 44

Ha'apa'o, 4, 30, 46

Ha'api'ira'a, 16, 72

Ha'avare 'ore, 72

Hau, 58, 68

Heheura'a o te ta'ata iho, 46

Here, 30, 41

Hiero, 69

Hoa (te mau), 64

Iesu Mesia, 4, 61, 76

I'tera'a pāpū, 74

Itoito, 74

Mahana sābati, 8, 45

Nātura hanahana, 46

'Ohipa misiōnare, 27, 36

'Ōnohi, 18

'Oro'a mo'a, 9, 16

Pe'e i te peropheta, 46

Pehe, 79

Peropheta (te mau), 46, 80

Pi'ira'a (te mau), 8

Pure, 44, 66

Semeio (te mau), 44

Tai'ata, 30

Tamari'i (te mau), 16, 45

Tāmatara'a (te mau), 18, 44, 58

Tauturura'a nā te aotā'a nei, 36

Tāvinira'a, 41, 58

Tia'ira'a, Ti'aturira'a, 58

Tuatāpapa i te pāpā'ira'a mo'a, 43, 62

Tuha'a 'ahuru, 72

'Utuāfare, 7, 26, 44, 66, 68, 70

Vārua Maita'i, 70

Nā te
peresideni
Thomas S.
Monson

TE MAU HA'AMAITA'IRAA' NŌ TE HA'APA'O

« Te ha'api'ira'a rahi roa 'o tā tātou e nehenehe e 'apo mai i roto i te tāhuti nei », tē parau ra te peresideni Thomas S. Monson, « 'oia ia, 'ia parau ana'e te Atua 'e e fa'aro'o tātou, 'ua tano noa ia tātou ».¹

E ha'amaita'i-ato'a-hia tātou. Mai tā te peresideni Monson i parau i roto i te hō'ē 'āmuira'a rahi 'aita i maoro roa : « 'Ia ha'apa'o ana'e tātou i te mau fa'auera'a, e 'oa'oa a'e tō tātou orara'a, e 'I a'e tō tātou orara'a, 'e e iti mai te fifi. E 'ōhie a'e tō tātou mau tāmatara'a 'e tō tātou mau fifi 'ia 'amo, 'e e fāri'i tātou i te mau ha'amaita'ira'a [tā te Atua] i fafau mai ».²

I roto i te mau parau i muri nei tā te peresideni Monson i ha'api'i i ni'a i tōna ti'ara'a peresideni o te 'Ēkālesia, tē fa'aha'amana'o mai nei 'oia ia tātou ē, 'o te ha'apa'ora'a i te mau fa'auera'a te arata'i pāpū roa a'e i te 'oa'oa 'e te hau.

Te mau arata'ira'a nō te tere

« 'Aita te mau fa'auera'a a te Atua i hōro'ahia nō te ha'ape'ape'a ia tātou 'e 'aore rā, nō te tāpe'a ia tātou 'eiaha 'ia 'oa'oa. E 'ere roa atu ia i te parau mau. 'Oia tei rahu ia tātou 'e 'o tē here maita'i nei ia tātou, 'ua 'ite 'Oia ē, nāhea tātou 'ia ora i tō tātou orara'a e ti'a ai ia tātou 'ia fāri'i i te 'oa'oa rahi a'e e ti'a 'ia fāri'i hia. 'Ua hōro'a mai 'Oia ia tātou i te mau arata'ira'a 'o te arata'i ia tātou ma te hau i roto i teie tere tāhuti 'e te fifi pinepine, mai te mea ē, e ha'apa'o tātou i te reira mau arata'ira'a. Tē ha'amaana'o nei tātou i te mau parau o te himene mātarohia : « Auraro i te ture ! E roa'a mai te maita'i 'e te hau' [hi'o « Auraro te ture », *Te mau himene*, n°187] ».³

Te pūai 'e te 'ite

« Te ha'apa'o, 'o te huru ia o te mau perophta ; nā te reira e hōro'a i te pūai 'e te 'ite ia rātou mai te tau 'e te tau.

E mea faufa'a 'ia 'ite tātou ē, e nehenehe ato'a tā tātou e fāri'i i teie pūai 'e teie 'ite. E mea 'ōhie 'ia roa'a mai ia tātou tāta'itahi i teie mahana mai te mea ē, e ha'apa'o tātou i te mau fa'auera'a a te Atua [...]

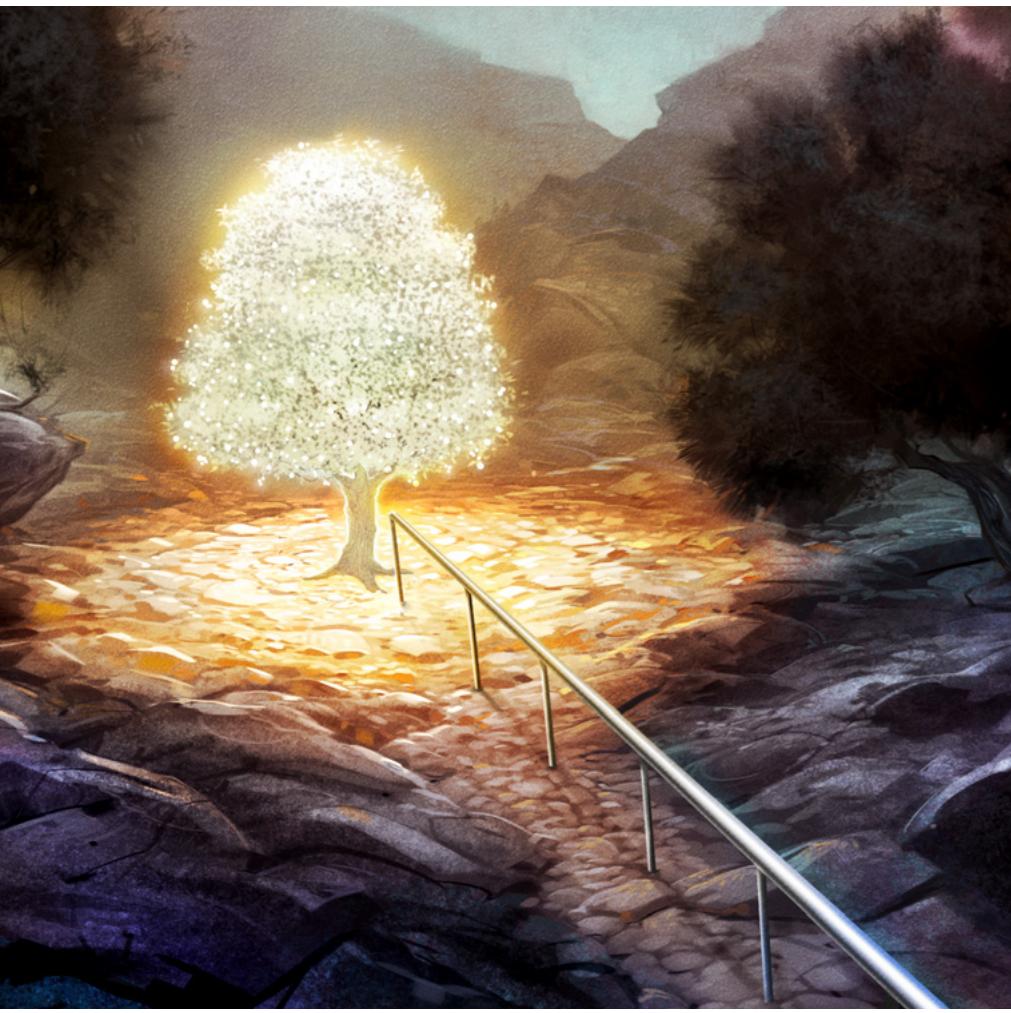
« Te 'ite tā tātou e 'imi nei, te mau pāhonora'a tā tātou e titau nei, 'e te pūai tā tātou e hina'aro nei i teie mahana nō te 'aro i te mau fifi o te hō'ē ao pe'ape'a 'e te tauiui noa, e roa'a te reira ia tātou mai te mea ē, e ha'apa'o tātou i te mau fa'auera'a a te Fatu ma te hina'aro mau ».⁴

Mā'iti 'ia ha'apa'o

Te peu rahi o tō tātou nei anotau 'o te peu fāri'i noa ia. Tē pūhara nei te mau ve'a 'e te 'āfata teata i te orara'a o te mau ta'ata tuiro'o nō te mau hōho'a, te mau 'aito nō te 'ohipa tū'aro—rātou tā te feiā 'āpī e rave rahi e hina'aro nei 'ia pe'e atu i te hi'ora'a—'o tē ha'apa'o 'ore nei i te mau ture a te Atua ma te fa'a'ite'ite i te mau raveravera'a hara rahi 'e mai te huru ra ē, 'aita e fifi tō te reira. 'Eiaha roa atu 'outou e ti'aturi i te reira ! Tē vai ra te taime nō te fa'a'āfarora'a—e fa'atītī'aifarora'a ia o te mau mea ato'a. E tu'ira'a pō tō te mau Cendrillon ato'a—mai te mea ē, e 'ere i roto i teie orara'a, i roto ia i te orara'a a muri a'e. E tae mai te mahana Ha'avāra'a nō te mau ta'ata ato'a. Tē tāparu atu nei au ia 'outou 'ia mā'iti [ia] ha'apa'o ».⁵

Te 'oa'oa 'e te hau

« E riro paha 'outou i te hi'o i te tahi taime ē, e mea 'ārearea maita'i a'e te ta'ata i roto i te ao nei [ia 'outou]. E riro paha te tahi pae o 'outou i te mana'o ē, tē ha'āvihia nei rātou e te ture o tā tātou e ha'apa'o nei i roto i te 'Ēkālesia. E au mau taea'e, e au mau tuahine, tē fa'a'ite atu nei au ia 'outou ē, 'aore roa e mea 'ē atu e nehenehe

e hōpoi mai i te 'oa'oa hau atu i roto i tō tātou orara'a, 'e 'aore rā, i te hau rahi atu i tō tātou nei vārua, maori rā, te Vārua, 'o te nehenehe e tae mai i roto ia tātou mai te mea ē, e pe'e tātou i te Fa'aora 'e e ha'apa'o [ho'i] i te mau fa'auera'a ».⁶

Ora parau ti'a

« Tē fa'a'ite pāpū nei au ia 'outou ē e'ita tā tātou mau ha'amaita'ira'a tei

fafauhia mai e noa'a i te fāito. Noa atu e ha'aputuputu mai te mau ata vero, noa atu e topa mai te ua i ni'a ia tātou, e tāmāhanahana 'e e turu mai tō tātou 'itera'a nō te 'evanelia 'e tō tātou here i tō tātou Metua i te Ao ra 'e i tō tātou Fa'aora ia tātou, 'e e hōpoi mai te reira i te 'oa'oa i tō tātou 'ā'au 'a ora parau ti'a ai 'e 'a ha'apa'o ai tātou i te mau fa'auera'a ». 'Aita hō'ē mea i roto i teie nei ao e nehenehe e rē i ni'a ia tātou ».⁷

HA'API'IRA'A NŌ ROTO MAI I TEIE PARAU PORO'I

Tē ha'api'i nei te peresideni Monson nō ni'a i te mau ha'amaita'ira'a e rave rahi tā tātou e nehenehe e fāri'i nā roto i te ha'apa'o, mai te pūai, te 'ite, te 'oa'oa 'e te hau. 'A 'ōpua e ani i te feiā tā 'outou e ha'api'i ra e nāheia rātou i te ha'amaita'ira'ahia 'a ha'apa'o ai rātou i te mau fa'auera'a ? E fa'aitoito ia rātou 'ia tāmau noa

i te feruri i ni'a i tā rātou mau ha'amaita'ira'a ma te pāpa'i i tō rātou mau mana'o 'e te mau 'ohipa i tupu i roto i te hō'ē buka tāmahana (journal). E fa'aitoito ato'a ia rātou 'ia fa'a'ite i tō rātou māuruuru i te Atua nō tā rātou mau ha'amaita'ira'a nā roto i te tāmau-noa-ra'a i te ha'apa'o.

Pe'e i te Fa'aora

« 'O vai taua Ta'ata ra nō te mau 'oto, tei mātarō i te pe'ape'a ? 'O vai te Ari'i nō te hanahana, teie nei Fatu nō te mau nu'u ? 'O 'Oia tō tātou Fatu. 'O 'Oia tō tātou Fa'aora. 'O 'Oia te Tamaiti a te Atua. 'O 'Oia te Fatu nō tō tātou fa'aorara'a. Tē tārapē mai nei 'Oia, 'a Pe'e mai iā'u'. Tē fa'aue nei 'Oia, 'e Haere 'oe, e nā reira ato'a'. Tē tāparu nei 'Oia, 'a Ha'apa'o i ta'u mau fa'auera'a'.

E pe'e ana'e Iāna. E pe'e ana'e i Tōna hi'ora'a. E ha'apa'o ana'e i Tāna mau parau. 'Ia nā reira ho'i tātou, tē hōrō'a ra ia tātou Iāna ra i te hōrō'a hanahana o te 'ā'au mēhara.⁸ ■

TE MAU NOTA

1. « 'Ua tāpā'o rātou i te 'ē'a nō te pe'e atu », *Liahona*, 'Ātopa 2007, 5.
2. « Auraro i te ture », *Liahona*, Novema 2015, 83.
3. « Auraro i te ture », 83.
4. « E hōrō'a mai te ha'apa'o i te mau ha'amaita'ira'a », *Liahona*, Mē 2013, 90, 92.
5. « Ti'atūri, ha'apa'o 'e tāmau ā », *Liahona*, Mē 2012, 129.
6. « 'A ti'a na i te mau vāhi mo'a », *Liahona*, Novema 2011, 83.
7. « 'Ia 'oa'oa », *Liahona*, Mē 2009, 92.
8. « Te 'imira'a i te 'oa'oa i roto i te tere », *Liahona*, Novema 2008, 88.

Te auahi 'e te ha'api'ira'a nō ni'a i te ha'apa'o

I te hō'ē taime 'ua ha'api'i mai te peresideni Thomas S. Monson nō ni'a i hō'ē taime 'ua ha'api'i 'oia i te faufa'rahi nō te ha'apa'o. I te va'ura'a o tōna matahitī, 'ua haere rātou tōna 'utuāfare i tō rātou fare i ni'a i te mou'a. 'Ua hina'aro rāua te tahī hoa e fa'aāteatea i te hō'ē vāhi 'āretu nō te ha'apūpūra'a auahi. 'Ua tāmata rāua i te hūhuti haere 'e hūhuti pūai i te 'aihere, e ma'a 'aihere noa rā tei matara mai. Tē parau ra te peresideni Monson, « 'E 'ua puta mai nei te hō'ē rāve'a i roto i tō'u upo'o tamari'i va'u matahitī, 'o tā'u īa i mana'o ē, terā mau te rāve'a. Nā 'ō atu ra vau ia Danny ē, 'Hō'ē noa rāve'a, e tūtu'i teie mau 'aihere i te auahi. E tūtu'i noa taua i te hō'ē vāhi menemene i ni'a i te 'aihere ! »

'Ua 'ite noa ho'i 'oia ē, 'aita i fa'atī'ahia 'ia ha'uti i te māti, tē horo nei 'oia i roto i te fare nō te ti'i mai i te reira, 'e 'ua

tūtu'i rāua 'o Danny i teie vāhi iti 'aihere. 'Ua mana'o rāua ē e pohe noa mai te reira i muri iho, 'aita roa atu rā, 'ua 'ama rahi noa mai ē ura roa mai nei teie vāhi. Horo ihora rāua Danny e ti'i i te tauturu, horo mai nei te tahī feiā pa'ari nō te tūpohe i te auahi 'eiaha te mau tumu rā'au 'ia ura ato'a mai.

Tē parau nei te peresideni Monson, « I taua mahana ra, 'ua 'apo mai māua 'o Danny e rave rahi ha'api'ira'a teimaha, terā rā, e mau ha'api'ira'a faufa'a—te hō'ē o te reira, 'o te faufa'a rahi īa nō te ha'apa'o » (Hi'o « E hōro'a mai te ha'apa'o i te mau ha'amaita'ira'a », Liahona, Mē 2013, 89-90).

Mai te peresideni Monson, 'ua 'apo a'enei ānei 'outou i te tahī ha'api'ira'a nō ni'a i te ha'apa'o nā roto i te tahī fifi ? E aha te mau fā tā 'outou e nehenehe e tu'u 'ia pāruru te ha'apa'o ia 'outou ananahi ?

TE MAU TAMARI'I

Mā'iti i te maita'i

Nā te mā'itira'a i te maita'i e ha'afātata nei ia tātou i te Metua i te Ao ra 'e ia lesu Mesia. Tē tauturu ato'a nei te reira 'ia tātou 'ia 'oa'oa 'e 'ia vai pāruru. 'A tāpa'o menemene i te mau rāve'a e nehenehe ai tā 'outou e mā'iti i te maita'i.

Punu i te ha'api'ira'a

Tai'o i te mau pāpā'ira'a mo'a

Haere i te purera'a

Ha'uti i te mau ha'uti maita'i

Taputō 'e te taea'e 'e te tuahine

Tāvini ia vetahi 'ē

'A tuatāpapa nā roto i te pure i teie mātēria ma te 'imi 'ia 'ite e aha te fa'a'ite atu. Nāhea te ta'a-maita'i-ra'a i « Tē 'Utuāfare : E poro'i i tō te Ao nei », e ha'amara'a i tō 'outou fa'aro'o i te Atua ma te ha'amaita'i i te feiā tā 'outou e ha'apa'o ra nā roto i te hāhaerera'a a te mau tuahine? Nō te mau ha'amāramaramara'a hau atu, 'a haere i ni'a i te relief society.lds.org.

'Ua ha'amauhia te 'utuāfare e te Atua

« | roto i te mau parau o [te hīmene Paraimerel], 'Nā te Atua i ha'amau i te 'utuāfare' ... 'ua fa'aha'amana'ohia ia tātou te ha'api'ira'a tumu pāpū », te parau ia a Carole M. Stephens, tauturu mātāmua i roto i te peresidenira'a rahi o te Sōtaiete Tauturu. « 'Aita tātou i ha'api'i noa ē, nā te Atua i ha'amau i te 'utuāfare, 'ua ha'api'i ato'a rā tātou ē, e tuha'a tātou tāta'itahi nō te 'utuāfare o te Atua [...]

« E fa'anahora'a nō te here te fa'anahora'a a te Metua nō tāna mau tamari'i. E fa'anahora'a nō te tāhō'e i tāna mau tamari'i—tōna 'utuāfare—i piha'i iho iāna ».¹

'Ua parau Elder L. Tom Perry (1922-2015) nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo ē : « Tē ti'aturi ato'a nei tātou ē, te mau 'utuāfare pa'ari mātarohia, e 'ere ia i te niu tumu noa nō te hō'e sōtaiete mau pāpū, nō te hō'e orara'a fa'arava'ira'a faufa'a pāpū, 'e nō te hō'e maura'a pāpū o te mau mea faufa'a—e riro ato'a rā rātou 'ei niu pāpū nō te ao a muri atu 'e nō te bāsileia 'e te fa'atere-ra'a hau a te Atua.

'A feruri i teie

Nō te aha 'o te 'utuāfare te 'āmuira'a faufa'a roa a'e i roto i te tau 'e te mure 'ore ?

« Tē ti'aturi nei tātou ē, e patuhia te fa'anahonahora'a 'e te fa'aterera'a o te ra'i i ni'a i te 'utuāfare 'e i te 'utuāhare fēti'i ».²

« 'Ua fa'aipoipo ānei 'e 'aore rā 'aita, 'ua rahi ānei te tamari'i 'e 'aore rā 'aita, e ti'a i te tā'āto'ara'a 'ia riro 'ei tino pāruru i te 'ōpuara'a a te Fatu tei fa'ata'ahia i roto i te poro'i nō ni'a i te 'utuāfare. » « Mai te peu e 'ōpuara'a nā te Fatu, e 'ōpuara'a ato'a 'ia nā tātou e ti'a ai ! »³

Te tahī atu mau pāpā'ira'a mo'a

Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 2:1-3; 132:19

TE MAU NOTA

1. Carole M. Stephens, « Nā te Atua i ha'amau i te 'utuāfare », *Liahona*, Me 2015, 11.
2. L. Tom Perry, « Nō te aha e mea faufa'a te fa'aipoipora'a 'e te 'utuāfare—i te mau vāhi ato'a i te ao nei », *Liahona*, Mē 2015, 41.
3. Bonnie L. Oscarson, « E mau tino pāruru i te poro'i nō te 'utuāfare », *Liahona*, Mē 2015, 15.
4. Julie B. Beck, « Teaching the Doctrine of the Family », *Ensign*, Māti 2011, 34.

Te Fa'aro'o,
Te 'Utuāfare,
Te Tōtauturu

Te ha'api'ira'a tumu nō ni'a i te 'utuāfare

'Ua ha'api'i te tuahine Julie B. Beck, peresideni rahi tahito nō te Sōtaiete Tauturu ē, te 'ihī atua nō ni'a i te 'utuāfare, 'ua niuhia īa i ni'a i te Hāmanira'a, te Hi'ara'a e te Tāra'ehara a lesu Mesia :

« 'Ua hōro'a mai te Hāmanira'a o te fenua i te hō'e vāhi i reira te mau 'utuāfare e nehenehe ai e ora. 'Ua hāmani te Atua i te tāne 'e te vhine 'ei nā 'āfara'a faufa'a tumu e piti nō te hō'e 'utuāfare. E tuha'a nō te fa'anahora'a a te Metua i te Ao ra te tā'atira'a o Adamu 'e o Eva 'ei 'utuāfare mure 'ore.

« ... Nā te Hi'ara'a i fa'ati'a 'ia rāua 'ia fānau i te tamāroa 'e te tamāhine.

« 'Ua fa'ati'a te Tāra'ehara [a te Mesia] i te 'utuāfare 'ia tā'ati-'āmui-hia ē a muri noa atu. E fa'ati'a te reira i te mau 'utuāfare 'ia fāna'o i te tupura'a mure 'ore 'e te maita'i-roa-ra'a. 'Ua hāmanihia te fa'anahora'a rahi 'oa'oa, tei parau-ato'a-hia te fa'anahora'a nō te fa'aorara'a, nō te mau 'utuāfare [...]

« I reira ho'i te ha'api'ira'a tumu a te Mesia ... 'aita ana'e e 'utuāfare, 'aita īa e fa'anahora'a ; 'aita e tumu nō te orara'a tāhuti nei ».⁴

TA'U MAU SĀBATI TEI 'Ī I TE TĀVINIRA'A

Nā Jeffery A. Hogge

Ua 'ī ta'u mau sābatī, 'ua māuruuru rā vau i te mea ē, e ti'a iā'u 'ia tāvini ma te tāfifi 'ore i te mau 'ati tā te mau feiā fa'atere mātāmua i fa'aruru, mai ia Elder Parley P. Pratt.

Esābatī po'ipo'i. I mua iā'u e 12 hora tei tārenahia nō te mau 'āpo'ora'a, te mau uiuira'a, te mau ha'amaura'a 'e te mau fa'atōro'ara'a. E ha'amata i te hō'ē fare pū o te titi 'e fa'aoiti i te tahī atu fare purera'a i te tahī pae o te 'oire—e mahana ve'ave'a ho'i teie.

Tē tī'a maoro nei au i te 'āpo'ora'a tāta'itahi, te uiuira'a, te ha'amaura'a 'e te fa'atōro'ara'a. Inanahi ra, 'a feruri ai au i teie 'ohipa rahi, 'ua huru amamu ri'i au i teie vaira'a—ē rave mai nei au i te *Parau tuatāpapa nō ni'a ia Parley P. Pratt tāma iho i pāpa'i* 'e ha'amata a'era i te tai'o fa'ahou ā. 'Ua mau Elder Pratt i te 'auri nā muri ia Iosepha Semita 'e Hairamu 'e te tahī fa'ahou mau ta'ata i terā mau mahana 'ati rahi ra i Missouri. I te 'āfa'ira'ahia rātou i Independence, 'ua tāpe'ahia rātou i roto i te hō'ē fare tīpaera'a 'e 'ua ta'oto noa rātou i ni'a i te tahua 'e te tahī tāpū rā'au 'ei tūru'a.

I te hō'ē po'ipo'i to'eto'e 'e te hiona, 'ua ti'a mai Elder Pratt 'e, ma te tāpuni, 'ua matara mai i rāpae i te fare. 'Ua haere a'era i te pae hiti'a o te rā nā terā 'oire 'e nā roto i te mau fa'a'apu tāpiri. I te āteara'a 'oia hō'ē maile (1,6 km), 'ua tomo a'era Elder Pratt i roto i te hō'ē uru rā'au, tē tāpo'i ra te hiona i tōna tere nā reira ato'a te mau tumu rā'au.

'Ua feruri 'oia i teie vaira'a atāta nōna. 'Ia tāmau ā 'oia i te pae hiti'a o te rā, e horo ia 'oia i roto i te tahī atu tuha'a fenua, i reira tōna 'utuāfare e nehenehe

ai e haere mai. 'Ia ho'i 'oia i te fare tīpaera'a, 'ua mau ia 'oia i te 'auri 'e e fa'ahapahia i te tahī mau hara rahi. 'Ua tae mai te mana'o e horo roa, 'ua feruri rā Elder Pratt i te « vero fifi 'aore rā te pohe » e topa mai i ni'a i te tahī mau mau 'auri tei vai noa iō.

I roto i teie tāfifira'a mana'o, 'ua puta mai i roto iāna te hō'ē 'irava : « O tei hina'aro ho'i i te tāpe'a i tōna ora, e 'ere ia i te ora ; 'e 'o tei ti'a iāna i te tu'u i tōna ora iā'u 'e te 'evanelia nei, e ora ia tōna » (hi'o Mareko 8:35 ; PH&PF 98:13).

'Ua ho'i Elder Pratt i te fare tīpaera'a. Tau 'āva'e mau 'auri teima-ha roa tei rāterehia—aita e 'utuāfare,

'aita te hoara'a o te feiā mo'a 'e 'aore rā te ti'ara'a nō te tāvini i roto i tōna pi'ira'a 'āpōsetolo.¹

'Ua tāpīri au i te buka 'e 'ua feruri atu rā i te ha'avīra'a tei fa'aruruhia e te feiā mo'a mātāmua—tē vai ra e mau tupuna nō'u. Nō tō rātou 'itera'a pāpū nō te 'evanelia 'e tō rātou fa'aro'o ia Jesu Mesia, 'ua fa'a'oroma'i rātou i te 'ohipa 'ino mau 'e te hāmani-'ino-ra'a. Nō tō rātou fa'a'oroma'i'ra'a, i teie mahana e nehenehe ai au e tāvini 'e e ha'amori ma te ti'amā, tā'amuhiia ia rātou i roto i te fa'aro'o 'e te 'itera'a pāpū.

'A fa'aineine ai au nō teie mahana sābatī, teie tō'u 'utuāfare 'aita e atātara'a i ni'a ia rātou, tē tī'a ra i te mahana ha'amori i roto i te hō'ē fare au maita'i. E riro te fa'ahoara'a 'e te feiā mo'a i te fa'a'ana'ana i tō mātou mahana. E 'oa'oa mātou 'e 'o rātou i te mau ha'amaura'a 'e te mau fa'atōro'ara'a e ravehia, ma te hōpoi'a tei 'amohia 'e te fa'aro'o tei ha'apūaihia. E rave mātou i te 'ōro'a mo'a ma te ha'amana'o i tō tātou Fa'aora 'e Tāna tusia tāra'ehara. 'E i teie pō, e putuputu mātou i roto i tō mātou fare nō te tai'o i te Buka a Moromona 'e nō te pure 'āmui hou 'a tārava ai i ni'a i te ro'i marū 'e te tūru'a marū ato'a i raro a'e i te upo'o.

E mea 'i ta'u mau sābatī. 'Ua māuruuru roa vau nō te reira 'e 'ua ha'amaita'ihiia. ■

Tē ora nei te ta'ata pāpa'i i California, i Marite.

NOTA

1. Hi'o Parley P. Pratt, *Autobiography of Parley P. Pratt*, ed. Parley P. Pratt Jr. (1979), 194-97.

TE TĀMĀ'ARA'A HOPE'A A MELVA

Nā Cheryl Harward Wilcox

« 'Ua hina'aro ānei 'oe e tāmata i te rave i te 'ōro'a ? » 'Ua ani au i tō'u metua vahine paruparu roa.

Ua ora tō'u metua vahine ē tae roa i te 92ra'a o tōna matahiti ē 'ua fa'aru'e noa mai nei. I te fare ma'i 'oia 'a fa'aoti ai te mau taote ē, 'aita fa'ahou e mea e nehenehe e rave maori rā e fa'au noa i tōna terera'a ē tae roa 'ia fa'aru'e mai 'oia.

Tē ravehia ra te mau fa'aineinera'a nō te fa'aho'i iāna i te fare, tomo mai nei e piti taea'e nō te pāroisa i reira 'e 'ua ani mai ra 'ua hina'aro ānei tō'u metua vahine 'ia rave i te 'ōro'a. 'Ua parau nā mua vau 'ia rāua, « 'Aita, māruuru ». Tē fifi nei ho'i tō'u metua vahine 'ia horomi'i. Parau fa'ahou a'era vau, « Penei a'e, e ani vau iāna ». 'Ua pi'o vau i pīha'i iho i tōna tari'a ma te parau, « e piti taea'e nō te auta-hu'ara'a iō nei. Hina'aro ānei 'oe e tāmata i te rave i te 'ōro'a ? » Ma te reo paruparu, e reo pāpū rā, 'ua pāhono mai 'oia ē, « 'E ».

I muri mai i te pure, 'ua rave au i te tahī tāpū faraoa i rotō i te fāri'i, 'ōfati a'era i te tahī tufa'a na'ina'i 'e tu'u iho-ra i ni'a i tōna vaha. 'Ua fa'aitoito 'oia i te 'amura'a i te reira, 'ua tātarahapa vau i teie nau taea'e nō te maorora'a. 'Ua parau mai rāua 'aita e fifi. I muri mai i te piti o te pure, 'ua rave a'era vau i te tahī hāpaina pape iti 'e tu'u ihora i ni'a i tōna 'utu. Ma'a vāhi iti

noa tāna i inu, 'e 'ua māere roa vau i te noara'a iāna 'ia horomi'i i te reira.

'Ua ha'amāruuru vau i te mau taea'e, 'e 'ua reva atu ra. Hō'ē hora i muri iho tē fa'aru'e mai ra tō'u māmā.

I te mau mahana nō muri mai, 'ua tae mai te mana'o ē, 'āue ia tai-me mo'a tei fa'ati'ahia iā'u 'ia fāri'i e tō'u metua vahine. Te 'ohipa hope'a tāna i rave i rotō i teie nei orara'a, 'o te ravera'a ia i te 'ōro'a mo'a. Te parau hope'a tāna i parau, e « 'E » ia—e 'ē nō te fāri'i i te 'ōro'a mo'a, e 'ē nō te pūpūra'a i te tusia o te « 'ā'au

tātarahapa 'e te vārua marū » (3 Nephi 9:20), e 'ē nō te rave i ni'a iāna i te i'oa o Iesu Mesia ma te parau fafau i te ha'amana'o-noa-ra'a iāna, e 'ē nō te fāri'i i tōna Vārua. Te 'ohipa hope'a tei topa i ni'a i tōna 'utu, 'o nā tāpa'o ia nō te 'ōro'a mo'a.

'Auē paha ia te au o te reira tāmā'ara'a hope'a nāna ! Noa atu ā tōna paruparu 'ia haere 'e 'ia paraparau, 'ua puta roa mai paha tōna mana'o ora i rotō i te Mesia 'Auē paha ia māruuruura'a tāna i putapū nō tōna mana fa'aora 'e te fa'ati'a, tei ta'ita'i iāna i rotō i teie mau taime hope'a o tōna tere tāhuti nei ma te tu'u i mua iāna te tīa'ira'a nō te ora mure 'ore.

I te mau hepetoma 'ā rave ai tātou i te 'ōro'a, 'ia māruuru tātou nō teie rāve'a tā tātou 'ia fa'a'āpī i tā tātou mau fafaura'a 'e 'ia putapū i te fa'a-orera'a hapa 'e te aroha 'a tūtava noa ai tātou 'ia riro mai tō tātou Metua i te Ao ra 'e mai tāna tamaiti ia Iesu Mesia. 'Ei reira te pāne 'e te pape e riro mai ai nō tātou, mai tei tupu nō tō'u metua vahine vahine, 'ei mea « hau tōna monamona i tō te mau mea monamona ato'a ra, 'e 'ua rahi tōna teatea i tō te mau mea teatea ato'a ra » (Alama 32:42). ■

Tē ora nei te ta'ata pāpā'i i Utah, i Marite.

Nā Tad R.
Callister

Peresideni rahi
nō te Ha'api'ira'a
Sābatī

*'A riro noa mai ai tātou 'ei
feiā ha'api'i itoito rahi, e 'ite
mai tātou i te 'oa'oa hanahana
e tae mai nā roto i te
ha'api'ira'a 'e te orara'a i te
'evanelia a Iesu Mesia.*

TE 'OA'OA HA'API'I

Tē fa'ati'ahia nei te 'āamu o te tahī ta'ata fa'atau roa a'e i roto i te hō'ē 'oire. 'Aita 'oia i hina'aro 'ia 'ohipa, 'aita ato'a i hina'aro e 'imi i te 'ohipa. E ora noa mai 'oia i ni'a i tā vetahi 'ē mau tau-to'ora'a. I te pae hope'a 'ua ta'ahoā roa te ta'ata. 'Ua fa'aotī rātou e uta īāna i rāpae i te 'oire 'e ti'avarū roa īāna. Tē fa'auta ra te hō'ē ta'ata īāna nā ni'a i te tahī pere'o'o e haere i rāpae i te 'oire, 'ua aroha a'era te ta'ata fa'ahoro pere'o'o īāna. Penei a'e e tano 'ia hōrō'a īāna te tahī fa'ahou rāvē'a. Nō reira 'ua ani atu 'oia, « 'Ua hina'aro ānei 'oe i te tahī fāri'i tō papa'ā nō te ha'amata 'āpī? »

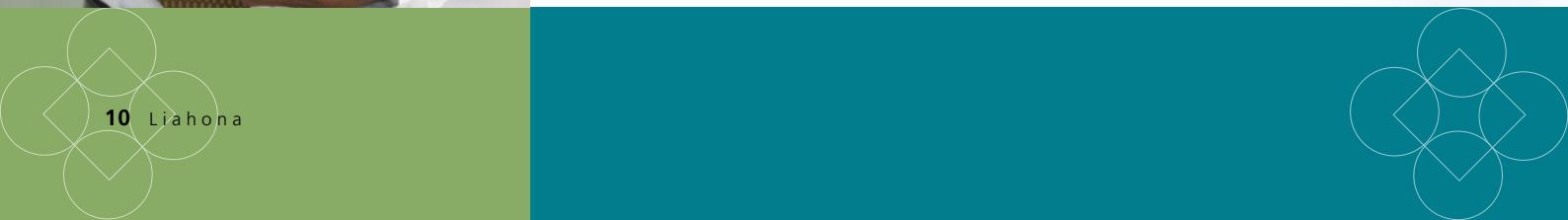
Pāhono mai nei teie ta'ata 'ōvere, « 'Ua tātātarahia ānei te pa'a? »¹

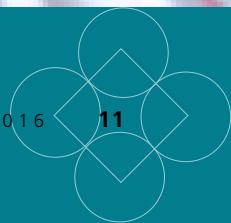
Te 'ōrometua 'e te pīahi : Hōpoi'a 'aifāito i ni'a ia rāua to'opiti

I te tahī taime, tē 'itehia nei te tahī mau ta'ata 'ohipa 'ore tē tī'a ra 'ia topa mai te faufa'a o te pāpa'ira'a mo'a—'ua hina'aro rātou 'ia tātātarahia te pa'a e rave atu ai rātou. 'Ua hina'aro rātou i te 'evanelia nā roto i te tahī 'āpapara'a 'ohipa navenave 'e 'aore rā te mau video poto. 'Ua hina'aro rātou i te 'orometua ha'api'ira'a sābatī 'ia fa'aineine 'e 'ia fa'a'amu roa atu ia rātou i te taipu, ma te fa'aineine rī'i noa 'e 'aore rā e tāu'a rī'i noa i te ha'api'ira'a.

Ta'a 'ē atu i te reira, i te hō'ē taime 'ua ani te Fa'aora i te feiā tei fa'aro'o īāna 'ia ho'i i te fare nō te mea e'ita e nehenehe ia rātou 'ia māramarama i tāna mau parau. 'Ua fa'auē 'oia ia rātou 'ia pure, 'ia feru-ri 'e 'ia « fa'aineine i tō [rātou] mana'o nō ananahi », i te taime e « ho'i fa'ahou mai ai » 'Oia ia rātou (hi'o 3 Nephi 17:2-3).

'O teie īā te ha'api'ira'a : e 'ere i te hōpoi'a nā te 'orometua noa 'ia haere mai ma te fa'aineine īāna, nā te pīahi ato'a rā. Mai tei titauhia i te 'orometua 'ia ha'api'i nā roto i te Vārua, e mea titauhia i te pīahi 'ia 'apo nā roto i te Vārua (hi'o PH&PF 50:13-21).

Tē fa'a'ite nei te Buka a Moromona ē : « E 'ere ho'i te maita'i rahi tō tei a'o i tō tei fa'aro'o, e 'ere ato'a te maita'i rahi tō tei ha'api'i i tō tei ha'api'ihia ; e hō'ē ā fāito tō rātou ato'a ra » (Alama 1:26 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia).

Teie i muri nei te tahī mau mana'o nō ni'a i te mau mea e nehenehe e rave nō te 'ite mai i te 'oa'oa e tae mai 'ia rave tātou i tā tātou tuha'a i roto i te ha'api'ira'a 'e te orara'a i te 'evanelia.

Ha'api'i i te fare

Tuatāpapa i te mau pāpa'ira'a mo'a

Nā te melo tāta'itahi te hōpoi'a 'ia ha'api'i i te 'evanelia ; e'ita e nehenehe e hōrō'a nā te tahī ta'ata e 'amo mai i teie hōpoi'a. Te rahira'a o te reira'a ha'api'ira'a, e tae mai ia nā roto i te tuatāpapa-pinepine-ra'a i te mau pāpa'ira'a mo'a. 'Ua parau te pere-sideni Harold B. Lee (1899-1973) : « Mai te mea e'ita tātou e tai'o i te mau pāpa'ira'a mo'a i te mahana tāta'itahi, e rairai mai tō tātou 'itera'a pāpū ».² 'Ua fa'a'ite te 'apōsetolo Paulo ē, 'ua riro te mau 'āti Iuda i Berea « e maita'i fānau mau tō rātou i tō Tesalonia, 'ua fāri'i noa ho'i rātou i te parau ma te 'ā'au māhora », 'ei reira 'ua fa'a'ite mai 'oia i te tumu nō tō rātou fāri'i-maita'i-ra'a : 'O « te 'imira'a i te parau i pāpa'ihia ra i te mau mahana ato'a ho'i » (Te 'Ohipa 17:11 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia).

'Ua riro te tuatāpapara'a pāpa'ira'a mo'a i te mau mahana ato'a 'ei mā'a tumu nō tō tātou fāito vārua. 'Aita e mea 'ē 'o te nehenehe e mono roa i te 'erera'a i te reira i roto i tā tātou 'ohipa i te mau mahana ato'a. Terā ia te tumu e tī'a ai 'ia fa'a-tāhia te taime nō te

tuatāpapara'a pāpa'ira'a mo'a, 'eiaha te toe'a taime noa.

E parau te tahī ē, « 'Aita tō'u e taime nō te tuatāpapa i te mau pāpa'ira'a mo'a i te mau mahana ato'a 'ua rahi roa ta'u mau hōpoi'a i roto i te orara'a nei ». E fa'aha'amana'o teie parau i te 'ā'amu o nā ta'ata 'ē'ē e pitī tei fa'-atupu i te hō'ē tata'ura'a ē 'o vai te tāpū rahi a'e i te tumu rā'au i roto i te hō'ē mahana. 'Ua ha'amata te tata'ura'a i te hitira'a mahana. Pauroa te hora e haere te ta'ata na'ina'i a'e i roto i te uru rā'au e 10 minuti mai te reira. 'E i te mau taime ato'a e nā reira 'oia, e 'ata te tahī ta'ata ma te mana'o pāpū roa ē, tei mua roa 'oia. 'Aita teie ta'ata pāutuutu a'e i vaihō ri'i a'e i tāna 'ohipa, 'aita ri'i a'e i fa'aea i te tāpū, 'aita hō'ē a'e fa'afa'aeara'a.

I te hopera'a terā mahana, 'ua hitimahuta roa te ta'ata pāutuutu a'e i te 'itera'a ē, 'ua rahi a'e tā te tahī tumu rā'au i tāpū, 'o 'ōna ho'i tei huru ha'a-māu'a noa i tōna taime. 'Ua ani atu 'oia, « 'Ua nāhea 'oe, inaha 'ua fa'a-faea rahi 'oe ? ».

Pāhono mai nei te ta'ata rē ē, « 'Ē, tē fa'a'oi ra vau i ta'u to'i ».

I te mau taime ato'a e tuatāpapa tātou i te mau pāpa'ira'a mo'a, tē fa'a'oi ra ia tātou i tā tātou to'i pae vārua. 'E te semeio, 'ia nā reira tātou, e nehenehe atu ra ia tā tātou e fa'a'ohipa i te toe'a o te taime ma te pa'ari.

Fa'aineine hou i te mahana ha'api'ira'a

Tē vai nei te mau tuatāpapara'a tei fa'a'ite mai ē, e tuha'a iti noa o te mau melo o te 'Ekālesia e tai'o nei i tā rātou mau pāpa'ira'a mo'a

tei fa'ata'ahia hou 'a haere mai ai i roto i te piha. Tātou tāta'itahi te nehenehe e taui i te reira vaira'a. E nehenehe tātou e 'amo i tātou tuha'a i roto i te ha'api'ira'a nō roto i te haerera'a i roto i te piha ma te fa'aineine maita'i, ma te tai'o i te mau pāpa'ira'a mo'a 'e ma te vai ineine nō te fa'a'ite i te tahi mau mea i 'apohia mai. E nehenehe tātou fa'aineine-ra'a 'ia riro 'ei hōro'a pae vārua nō te mau melo ato'a o te piha ha'api'ira'a.

Ha'api'i i roto i te piha Paraparau i roto i te piha

Te fa'auera'a 'ia ha'amama i te vaha (hi'o PH&PF 60:2-3), e'ita ia e tano noa nō te 'ohipa misiōnare, i roto ato'a rā i te hō'ē piha ha'api'ira'a. 'Ia paraparau ana'e tātou, e titau ia tātou i te Vārua, 'o te nehenehe e fa'a'ite pāpū nō ni'a i te parau mau o tātou mau parau ma te ha'amāramarama i tōtātou ferurira'a 'e te tahi atu ā 'ite. Hau atu, e riro ato'a paha tātātou mau parau i te fa'auru i te mana'o i te tahi atu ta'ata 'e nā reira, e fa'aito-

ito iāna 'ia paraparau ato'a mai.

E nā reira tātou e pe'e ai i te hō'ē parau tumu nō ni'a i te ha'api'ira'a tei ha'api'ihia mai e te Fatu : « 'A tu'u ... i te hō'ē 'ia parau mai i te taime hō'ē ra 'e 'ia fa'aro'o ho'i te pā'ātoara'a i tāna ra mau parau, 'ia oti te mau ta'ata ato'a i te parau mai ra 'ua ha'amaita'ihia ia te pā'āto'ara'a » (PH&PF 88:122 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia). I te tahi taime, e 'ere i te mea 'ōhie 'ia paraparau i roto i te piha ; titauhia 'ia tu'u i te 'āvae i rāpae atu i te vāhi mātau. 'Ia nā reira ana'e rā tātou, e tae mai te tupura'a rahi a'e nō te tā'āto'ara'a o te piha.

Pāpa'ipa'i i te mau mana'o

Nō te hō'ē maorora'a, 'ua ta'ita'i noa mai au i te purera'a i te tahi mau tāreta nō te pāpa'i i ni'a iho, 'e 'ua 'imi au i te mau fa'ahitira'a nō ni'a i te ha'api'ira'a tumu 'e 'aore rā te tahi mau fa'aurura'a pae vārua e pāpa'i atu. E nehenehe tāu e parau ē, 'ua 'āpī rahi au i te reira. 'Ua taui roa te reira rēni arata'i i ta'u fa'ahī'ora'a ; 'ua fa'atūtonu te reira 'e 'ua ha'aviti-viti ho'i i tāu ha'api'ira'a i te mau mea ; 'ua fa'arahi ato'a te reira i tō'u hina'aro 'ia tae i te purera'a.

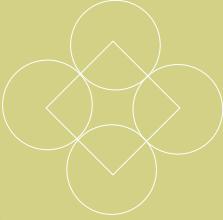
Nō te aha e mea faufa'a roa 'ia pāpa'ipa'i i te mau 'itera'a pae vārua tei fāri'ihia i te purera'a 'e i te tahi ato'a mau vāhi ? Āhani ē tē paraparau ra te hō'ē metua vahine i tāna taure'are'a tamaiti 'e i te hō'ē taime, e parau 'oia ē, « E a'o maita'i roa te reira, e māmā ». 'Ei reira e rave 'oia i te hō'ē buka nō te pāpa'ipa'i 'e 'ua ha'amata atu ra i te pāpa'ipa'i i te mau mana'o tāna i fāri'i i roto i tārāua parapaura'a. 'Ua hitimahuta iho ā ia te metua vahine terā rā, e'ita ānei 'oia e hina'aro i te hōro'a rahi atu ā iāna ?

E'ita e 'ore ē, mai te reira ato'a nō te parau a'o a tōtātou Metua i te Ao ra. 'A pāpa'ipa'i ai tātou i te mau fa'aurura'a tāna e hōro'a mai ia tātou, e riro 'oia i te hōro'a mai ia tātou i te tahi atu ā heheura'a. Hau atu, e rave rahi o te mau fa'aurura'a e fāri'i tātou i te hi'ohia, i te ha'amatara'a, mai te tahi ma'a huero iti mana'o, 'ia aupuru rātātou i te reira 'e 'ia feruri māite ho'i, e tupu ia te reira 'ei tumu rā'au rahi roa ino.

'Ua paraparau te peropheeta Iosepha Semita nō ni'a i te faufa'a rahi 'ia pāpa'ipa'i i te mau fa'ahī'ora'a 'e te mau fa'aurura'a : « 'Ia ... tāmau noa 'outou i te paraparau i te mau tumu parau faufa'a rahi ... 'e 'ia 'ore 'outou e pāpa'ipa'i i te reira ... penei a'e nō te tāu'a-ore-ra'a 'outou i te pāpa'i i te ie mau mea i te taime 'a heheu mai ai te Atua i te reira, nō te

'orera'a e hi'o i te reira 'ei hō'ē mea faufa'a rahi roa, e 'otohe atu te Vārua ... e tē vai atu ra ia, 'aore

E tītaura'a huru Atua

rā i vai na ia te hō'ē 'ite rahi faufa'a mure 'ore tei mo'ehia i teienei ».³

Te 'oa'oa 'ia ha'api'i

'Ua hau atu te ha'a-pi'ira'a i te hōpoi'a hanahana. 'Ua riro ato'a te reira 'ei 'oa'oa pūai roa.

I te hō'ē taime, 'ua ani te ari'i i te 'aivāna'a ha'api'i nūmera ra, 'o Archimède, 'ia hi'opo'a ē, e auro mau ānei tei tu'uhia i roto i tāna korōna 'āpi 'e 'aore rā e 'ārio īnei tei monohia e te ta'ata tūpa'i 'auro. 'Ua feruri Archimède i te rāve'a ē 'ua tae mai ra te pāhonora'a. Nō tōna 'oa'oa iti rahi i te 'itera'a i te reira, tei fa'ati'ahia mai, 'ua horo haere 'oia nā roto i te 'oire ma te tuō ē, « Eureka ! Eureka ! »—'oia ho'i, « 'Ua 'itehia iā'u ! 'Ua 'itehia iā'u ! »

Noa atu tōna 'oa'oa rahi i te 'itera'a i te reira ture, e 'oa'oa rahi atu ā e vai ra i roto i te 'itera'a i te mau parau mau o te 'evanelia a Iesu mesia : terā mau parau mau e 'ere nō te noa'a noa te 'ite, nō te fa'aora ato'a rā ia tātou. Nō reira te Fa'aora i parau ai ē, « I parau atu vau ia 'outou i teie nei mau parau ... 'ia ti'a atoa ho'i tō 'outou 'oa'oara'a » (Ioane 15:11). 'E nō reira ato'a ho'i « 'ua pi'i noa te mau tamari'i ato'a a te Atua i te 'oa'oa » (Job 38:7) i te 'itera'a rātou i te fa'anahora'a nō te fa'aorara'a. Mai te mau huero 'e tō rātou mana roto 'ia tupu, e mana roto ato'a tō te 'evanelia 'ia hōpoi mai i te 'oa'oa.

E 'ere te « 'imira'a i te 'ite » i te fa'auera'a hanahana noa (PH&PF

88:118), e tītaura'a ato'a rā 'ia riro mai te Atua. I te mau taime ato'a e tuatāpapa tātou i te mau pāpā'ira'a mo'a, 'a haere mai ai i roto i te piha ma te fa'aineine maita'i a'e, 'a paraparau ai i te ha'api'ira'a, 'a ui ai i te mau uira'a 'e 'a pāpā'ipa'i ai i te mau fa'aurura'a mo'a e tae mai, e riro mai tātou mai te Atua te huru, 'e e rahi mai tō tātou 'aravihī 'ia 'ite i te 'oa'oa tāna e putapū ra.

E tūtava na tātou i te riro mai 'ei feiā ha'api'i itoito rahi a'e, 'ei feiā ha'api'i hanahana a'e—i te fare, i roto i te piha ha'api'ira'a 'e i te vāhi ato'a tei reira tātou. 'A nā reira ai tātou, e 'ite mai tātou i te 'oa'oa hanahana roa e tae mai nā roto i te ha'api'ira'a 'e te orara'a i te 'evanelia a Iesu Mesia. ■

TE MAU NOTA

1. E 'āamu mai te reira tā Elder D. Todd Christofferson i fa'ati'a i roto i te 'āmuira'a rahi nō 'ātopa 2014.
2. Harold B. Lee, ha'api'ip'i'ira'a nā te mau ti'a rētoni, 12 nō titema 1970.
3. Iosepha Semita, i roto i te *History of the Church*, 2:199.

'IA TĪTAU I TE HA'API'IRA'A

I te mau taime ato'a e tuatāpapa tātou i te mau pāpa'ira'a mo'a, 'a haere mai ai i roto i te piha ma te fa'aineine maita'i a'e, 'a paraparau ai i te ha'api'ira'a, 'a ui ai i te mau uira'a e 'a pāpa'ipa'i ai i te mau fa'aururā mo'a e tae mai, e riro mai tātou mai te Atua te huru, 'e e rahi mai tō tātou 'aravihi 'ia 'ite i te 'oa'oa tāna e putapū ra.

Te mau tamari'i ri'i '- 'E TE 'oro'a

'Ua 'ite ri'i mai tā mātou mau tamari'i ri'i ē, e 'ohipa faufa'a rahi te 'oro'a nō mātou. E nehenehe tā mātou e ha'a rahi a'e nō te tauturu ia rātou 'ia 'ite ē, e mea faufa'a rahi ato'a nō rātou.

Nā Aaron L. West

Ua uiui a'enei 'outou ē, nō te aha tātou e vaiihoi ai i te mau tamari'i tei 'ore ā i bāpetizohia 'ia rave i te 'oro'a? Nō te 'ore noa ānei rātou 'ia 'auē 'e 'aore rā 'ia taputō tātou i terā taime e hina'aro rātou i te tāpū faraoa? Nō te fa'a'ōhie noa ānei i te 'oro'a 'ia 'ōperehia, 'ia vai noa mai te hau?

'Aita vau e mana'o ra. Tē ti'aturi nei au ē, e mau tumu hōhonu a'e. Tē ti'aturi nei au i te reira inaha tē ti'aturi nei au ē, 'ia parau Iesu Mesia « ato'a », tē parau ra 'oia nō te mau ta'ata ato'a. 'E 'ia paraparau 'oia i te nahoa'rahi, 'aita 'oia e ha'apae i te hō'ē ta'ata.

I te 'ōmuara'a te Fa'aora, tei ti'a fa'ahou mai, i te 'oro'a i tōna mau ta'ata i Amerika, 'ua tūra'i 'oia i te parau ē, e aura'a ta'a 'ē tō te reira nō te feiā tei bāpetizohia.¹ Noa atu rā, 'ua fa'aue 'oia i tāna mau pipi 'ia « hō atu i te ['oro'a] i te ti'a'a ra ».² Tei roto i taua ti'a'a ra « te mau tamari'i ri'i ».³

I teie mahana 'ia fa'ahiti te ti'a nō te autahu'ara'a i te mau pure nō te 'oro'a, e ani 'oia i te Metua i te Ao ra 'ia ha'amaita'i 'e 'ia ha'amo'a i te pāne 'e te pape « nā te mau vārua ato'a 'o te » rave mai nei.⁴ Ato'a. Te mau ta'ata ato'a e rave—'oia ato'a ia te tamari'i ri'i tāta'itahi.

Mai te peu 'ia rave rātou i te pāne 'e te pape, e fāri'i te mau tamari'i i teie mau tāpa'o 'ei ha'amaita'ira'a nō tō rātou nau vārua mā, e rāve'a 'ia tē vai ra nō te tauturu ia rātou 'ia 'ite mai i te aura'a i roto i te 'oro'a.

Ma teie māramaramara'a, e hi'o vau i muri i te tau e tamari'i ri'i noa ta'u mau tamari'i. 'Ua huru manuia

māua ta'u vhine i te tāpe'a-mū-ra'a ia rātou i te taime nō te 'ōperera'a 'ōro'a. I tō'u mana'o, 'ua 'ite ri'i mai rātou ē, e 'ohipa faufa'a rahi te 'ōro'a nō mātou. E nehenehe rā tā mātou e ha'a rahi a'e nō te tauturu ia rātou 'ia 'ite ē, e mea faufa'a rahi ato'a nō rātou.

E aha tā māua e nehenehe e rave ? E nehenehe tā māua 'ia ha'amana'o ē, e roa'a i te mau tamari'i ri'i 'ia ha'apa'o i te mau parau fafau i roto i te pure nō te 'ōro'a. E nehenehe tā rātou 'ia māramarama, nā roto i tā rātou iho rāvē'a iti, e rāvē'a pūai rā, i te aura'a nō te parau « ha'amana'o noa » ia Iesu. E nehenehe ato'a tā rātou e fafau 'ia « ha'apa'o i tāna mau fa'auera'a ». E nehenehe ato'a ho'i tā rātou e fa'a'ite ē, 'ua « ti'a ia rātou i te rave i te i'oa » o te Mesia i ni'a iho ia rātou, ma te 'ite ē, fātata roa teie ha'amaita'ira'a nō rātou 'ia bāpetizohia 'e 'ia ha'amauhia.⁵

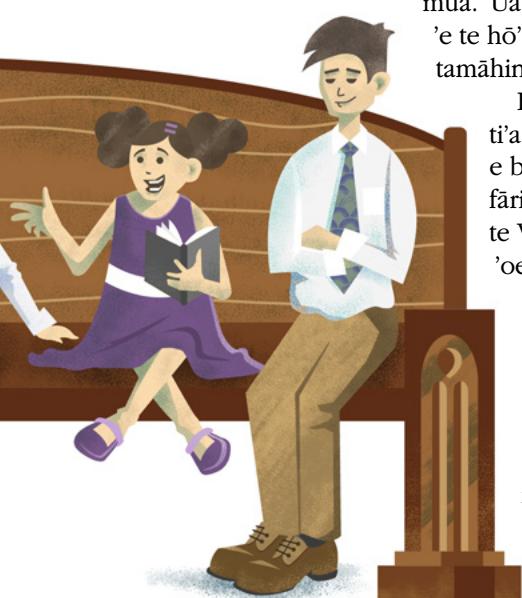
E aha ia te parau no te fa'a'āpīra'a i te mau fafaura'a ? 'Ua ha'api'i te feiā fa'atere o te 'Ekālesia ē, 'ia rave tātou i te 'ōro'a, tē fa'a'āpī ra tātou i tā tātou mau fafaura'a ato'a i rāvēhia 'e te Fatu.⁶ Aita tā te mau tamari'i ri'i e fafaura'a e fa'a'āpī.

Tē feruri fa'ahou nei au i te taime 'a tamari'i noa ai tā māua mau tamari'i. E'ita tā mātou e nehenehe e tauturu ia rātou 'ia hi'o i muri i tā rātou mau fafaura'a, 'ia hi'o rā i

mua. 'Ua feruri au 'o vau terā 'e te hō'ē tamaiti 'āpī 'aore rā tamāhine i te po'ipo'i sābati :

E parau atu vau, « tā tō 'oe va'u matahiti, e bāpetizohia 'oe 'e e fāri'i 'oe i te hōro'ara'a i te Vārua Maita'i. E rave 'oe i te hō'ē fafaura'a. Te fafaura'a e rave 'oe i terā taime mai te mau parau fafau ia tā 'oe e fa'ahiti nei i teienei 'ia rave 'oe i te 'ōro'a.

« I teie mahana 'ia rave au i te 'ōro'a, e fa'a'āpī ia vau i tā u fafaura'a nō te

bāpetizora'a, mai te huru ra ē, tē fa'ahiti fa'ahou nei au i te reira mau parau fafau. E pārahi 'oe 'e 'o vau nei, e'ita rā 'oe e fa'a'āpī i te fafaura'a. Aita ā 'oe i rave i te hō'e noa a'e. Terā rā, e nehenehe tā 'oe e ha'api'ipī'i 'ia rave i te fafaura'a. I te mau taime ato'a e rave 'oe i te 'ōro'a, e nehenehe tā 'oe e fa'aineine 'ia bāpetizohia 'e 'ia ha'amauhia 'oe. Nā reira 'oe e fa'aineine ai nō te ti'ara'a tō 'oe va'u matahiti ».

Mai te peu e mea huru 'ē ri'i te fa'a'āhipara'a i te parau ha'api'ipī'i mai te reira, 'a feruri na i teie i muri nei : I roto i te hō'ē vāhi tura, e fa'aineine te hō'ē metua tāne i tāna mau tamari'i nō te 'ōro'a nō te bāpetizora'a nā roto i te fa'a'āitera'a e nāhea rāua i te tā i roto i te pape 'e te fa'ahitira'a i te mau parau nō te pure bāpetizora'a. Aita 'oia e rave ra i te 'ōro'a i reira. E nehenehe e parau ē, tē tauturu ra 'oia i tāna mau tamari'i 'ia ha'api'ipī'i. Nā reira, e'ita rātou e ha'ape'ape'a i te 'ohipa e tupu mai i te taime e haere rātou i roto i te pape nō te bāpetizora'a. Tē ti'aturi nei au ē e nehenehe ato'a te mau metua vhine 'e te mau metua tāne e tauturu i te mau tamari'i 'ia ha'api'ipī'i i te rāvēhia 'e i te ha'apa'ora'a i te fafaura'a nō te bāpetizora'a. E nehenehe te purera'a 'ōro'a tāta'itahi e riro 'ei purera'a ha'api'ipī'ira'a nō te mau tamari'i ri'i 'a rave ai rātou i te mau tāpā'o nō te tāra'ehara a te Fa'aora.

Nō reira e ho'i au i ni'a i tā'u uira'a mātāmua. Nō te aha tātou e vaiiho ai i te mau tamari'i 'aita i bāpetizohia 'ia rave i te 'ōro'a ? Nō te « vai noa ānei te hau » ? Aita roa atu ia. E tauturu tātou i tā tātou mau tamari'i ri'i 'ia rave i te 'ōro'a 'ia ti'a ia rātou 'ia ha'amana'o i tō rātou Fa'aora 'e 'ia tāpe'a noa i tōna hau—e hau e 'ere mai tō te ao.⁷ E tauturu tātou ia rātou 'ia fa'aineine nō te fāri'i i te reira hau nā roto i te 'auhune rahi 'e te rahi atu ā ananahi, i te taime e rave 'e e ha'apa'o rātou i te mau fafaura'a 'e ana. ■

Tē ora nei te ta'ata pāpa'i i Utaha, i Marite.

TE MAU NOTA

1. Hi'o 3 Nephi 18:5, 11.
2. 3 Nephi 18:4 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia.
3. Hi'o 3 Nephi 17:21-25 ; 18:1-4.
4. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 20:77, 79 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia.
5. Te Parau Ha'api'ira'a e te mau Parau Fafau 20:77.
6. Hi'o L. Tom Perry, « A rave ai tātou i te 'ōro'a i teienei », *Liahona*, Mē 2006, 41.
7. Hi'o Ioane 14:27.

MĀRAMARAMA I TE PARAU NŌ TE ,—ōnohi• TE MAU TĀPĀO FA'AARA 'E TE ARAIRĀ'A

Nā Kenichi Shimokawa, Taote

Pū LDS Family Services nō te fenua Tāpōnē

Tte 16ra'a te matahiti o Kevin 'ua ta'a tōna nā metua. I terā taime, 'ua fa'aea 'oia i te 'amu i tāna rā'au ma'i hōpi'i, nā te reira ho'i i tauturu iāna i te fa'atanotano i tōna huru. Ma te 'ite 'ore ē, e ma'i pororua (bipolaire) tōna, 'ua ro'ohia 'oia i te ma'i paranoia, te vaoru (obsession) ha'ama'ama'a 'e te fa'aturumara'a rahi. 'Aita te mau rā'au i tauturu rahi. 'E 'ua tae 'oia i te fāito ē, 'ua fiu 'oia i te mau mea ato'a, 'e 'ua fa'aoti e ha'apohe iāna ma te fa'a'ite 'ore i te ta'ata i tāna 'ōpuara'a.

Tē fa'ati'a nei Kevin nō ni'a i te mahana 'ua tāmata 'oia i te ha'apohe iāna : « 'Ua ta'i noa vau. 'Ua fiu roa vau, 'ua otī roa vau i te pae manava. 'Ua hi'o noa vau i te ta'ata, ma te hina'aro ē, 'ia parau noa mai te tahī ē, 'Maita'i 'oe ? Tē hina'aro roa ra vau i terā, tē fa'aro'o ato'a nei rā vau i teie nau reo [i roto i te upo'o] 'o te parau mai ē, 'Ha'apohe ia 'oe' ... Pauroa te taime 'ua tāparu vau iā'u nei 'eiaha [e nā reira], 'ua pūai roa rā teie mau reo, 'aita i noa'a iā'u i te 'aro atu ».¹

Te vāhi fifi mau rā, 'aita hō'ē a'e ta'ata i 'ite i tōna māuiui. Nō tōna mana'o ē, 'aita e ta'ata e tāu'a ra iāna, 'ua tāmata'oia—'aua'a a'e rā 'ua ora mai 'oia nā roto i te hō'ē semeio.

E nehenehe ānei tā tātou e 'ite i te hō'ē pae o tōna māuiui rahi 'e te 'oto, tāna pi'ira'a māmū i te tauturu ?

'Ua riro te 'ōnohi 'ei hō'ē o te mau tāmatara'a fifi roa a'e o te tāhuti nei, nō rātou e mana'o 'ōnohi tō rātou 'e nō te mau melo o te 'utuāfare e ora mai. 'Ua parau Elder M. Russell Ballard nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo : « 'Ia hi'o vau, 'aita e taime fifi roa atu nō te hō'ē 'utuāfare i te taime e ha'apohe te hō'ē i herehia iāna ». E 'ohipa 'ati rahi te 'ōnohi nō te hō'ē 'utuāfare.² Nō te feruri i te nātura teimaha o teie tāmatara'a, paraparau ana'e tātou nō ni'a i (1) te mea 'ua 'ite tātou nō ni'a i te 'ōnohi, tō te reira mau tāpa'o fa'aara 'e te mau mea e nehenehe e rave nō te arai i te reira ; (2) te mea e nehenehe i te mau melo o te 'utuāfare 'e te huira'atira e rave 'e (3) te mea tā tātou pā'āto'a e ti'a 'ia rave nō te ha'apūai i tō tātou tīa'ira'a 'e tō tātou fa'aro'o i roto i te Mesia 'ia 'ore tātou e topa i roto i te tapineva.

Māramarama i te 'ōnohi

'Ua hau i te 800 000 ta'ata e ha'apohe nei ia rātou nā te ao nei i te matahiti hō'ē.³ Te aura'a ra, hō'ē ta'ata nā te ao nei e ha'apohe ra īāna pauroa te 40 tetoni. 'Ua hau atu paha te nūmera mau i te reira nō te mea e tumu parau fifi te 'ōnohi 'e te ti'a 'ore i te ture i roto i te tahī mau fenua 'e nō reira 'aita te reira e parau-rahi-hia nei. 'O te 'ōnohi te pitī o te tumu e pohe ai te ta'ata i roto i te fāito matahiti 15 'e 29. I roto i te rahira'a o te mau fenua, tei ni'a roa te fāito 'ōnohi i roto i te mau ta'ata i ni'a atu i te 70 matahiti. E fa'a-teimaha te 'ōnohi i ni'a i te hō'ē tuha'a rahi o te sōtaiete, te ta'ata 'e 'aore rā te huira'atira.

Te mau tāpa'o fa'aara

'Ia nā ni'a ana'e te mau tāmatara'a o te orara'a i tō tātou pūai 'ia fa'aruru i te reira, e nehenehe tā tātou 'ia 'ite i te urupu'upu'u. 'Ia rahi roa ana'e te āehuehu 'e 'aita fa'ahou e māra'a 'ia fa'aruru, e nehenehe te mana'o o te hō'ē ta'ata e rumarumahia ē tae mai te mana'o ē, 'o te pohe ana'e te rāve'a. E mana'o paha rātou ē, 'aita e ta'ata nō te tauturu mai, i reira e tae mai ai te ano sōtiare ē 'ino fa'ahou atu te māuiui 'e te mana'o iri 'e te ti'aturira'a 'ore, 'e i te hope'a e tae mai te mana'o ē, 'o te 'ōnohi te rāve'a.

'Ia fa'a'ite mai te hō'ē ta'ata i te hō'ē noa atu o teie mau tāpa'o fa'aara teimaha i muri nei,⁴ e ti'a 'ia tītau-'oi'oi-hia te

*Mai tā Alama i ha'api'i, e ti'a
'ia tātou « 'ia tauturu te tahī
i te tahī i te hōpoi i tā 'outou
mau hōpoi'a, 'ia māmā te
reira ... 'ia 'oto, 'a 'oto ai te
feiā 'oto ra; 'oia īā, 'e 'ia ha'a-
māhanahana ia rātou i tei au
'ia ha'amāhanahanahia ra ».*

tauturu o te tahī tahua manava 'e 'aore rā te mau pū tauturu rū mai te mūto'i :

- 'Ia parau mai ē, e ha'apēpē 'e 'aore rā e ha'apohe ia rātou
- 'Ia 'imi rātou i te mau rāve'a e ha'apohe ia rātou
- 'Ia parau 'e 'aore rā 'ia pāpā'i rātou nō ni'a i te pohe, te ha'apohera'a 'e 'aore rā te 'ōnohi

Nō te mau tāpa'o i muri nei, e'ita paha e mea rū, 'eiaha rā e taiā e tītau i te tauturu nō te ta'ata e fa'a'ite mai i te mau tāpa'o i muri nei :

- 'Ia fa'a'ite mai i te huru ti'aturi 'ore 'e te mo'era'a te tumu nō te orara'a
- 'Ia fa'a'ite mai i te huru 'iriā, te riri 'e 'aore rā te tāho'o
- 'Ia rave mai i te 'ohipa atāta
- 'Ia mana'o mai ē, mai te huru ra ē, 'ua mau i roto i te hō'ē mārei
- 'Ia rahi mai te inura'a 'ava 'e te ravera'a rā'au ta'ero
- 'Ia fa'aātea mai i te mau hoa, te 'utuāfare 'e te sōtaiete
- 'Ia tupu te mana'o ahoaho 'aore rā te 'ārepurepura'a 'aore rā te taui-'ū'ana-ra'a te huru
- 'Ia fifi nō te ta'oto 'e 'aore rā 'ia ta'oto pauroa te taime
- 'Ia tae mai te mana'o e hōpoi'a teimaha rātou nō te vetahi ē

E 'ere te mau ta'ata ato'a e tāmata i te 'ōnohi ia rātou 'o te fa'a'ite ia vetahi 'ē i tā rātou 'ōpuara'a, e mea fa'a'ite rā te rahira'a i te mau tāpa'o fa'aara mai te reira. Nō reira, 'a ha'apa'o maita'i i te reira mau tāpa'o !

Noa atu ā 'aita te taurutu o te feiā tōro'a e noa'a 'ōhie mai, e'ita e nehenehe e parau te mana nō te mau hoa 'e te 'utuāfare aupuru mau.

Te araira'a

'Ia tupu te hina'aro 'ōnohi i roto i te hō'ē ta'ata, e ti'ara'a faufa'a tumu tō te 'utuāfare 'e te mau hoa. Mai tā Alama i ha'api'i, e ti'a 'ia tātou « 'ia tauturu te tahī i te tahī i te hōpoi i tā 'outou mau hōpoi'a, 'ia māmā te reira ... 'ia 'oto, 'a 'oto ai te feiā 'oto ra ; 'oia īā, 'e 'ia ha'amāhanahana ia rātou i tei au 'ia ha'amāhanahanahia ra » (Mosia 18:8, 9).

Teie te tahī mau mea e nehenehe te 'utuāfare 'e te mau hoa e rave :

Toro i te rima 'e fa'aro'o nā roto i te here.

Mai tā Elder Ballard i parau, « 'Aita e mea mana rahi a'e i te rima here 'o te tauahi i te ta'ata e fifi ra ».⁵ « Tītauhi ia tātou 'ia hi'o ia rātou nā roto i te mata o te Metua i te Ao ra », 'ua ha'api'i Elder Dale G. Renlund nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'apōsetolo. I reira ana'e e nenehehe ai tātou e 'ite i te mana'o aupuru o te Fa'aora nō rātou. Nā teie hi'ora'a e 'īriti i tō tātou 'ā'au i mua i te pe'ape'a, te mata'u 'e te māfatu 'oto o vetahi 'ē.⁶

Tauturu nā roto i te mau mea pāpū. Mai te peu tei roto te hō'ē ta'ata i te taime fifi 'o te ha'amata'u i tōna maita'i 'e tōna mau hina'aro tumu, 'a pūpū atu i te tauturu e nehenehe e fāfā, 'a vaihi rā nā rātou e mā'iti 'ia fāri'i i te reira 'e 'aore rā 'aita. 'Ei hi'ora'a, mai te peu e hina'aro te tahi ta'ata 'ia 'ōnohi iāna nō te mo'era'a tāna 'ohipa, nā te taururua'a iāna 'ia 'ite mai i te tahi mau hōro'ara'a 'ohipa e hōro'a iāna i te rāve'a nō te mā'iti i roto i te reira ma te taururua'a fa'aora iāna i tōna irira'a.

'A ui atu mai te peu tē 'ōpua ra rātou 'ia 'ōnohi ia rātou. I te taime e pe'ape'a

'outou nō te hō'ē ta'ata i roto i te māuiui 'o te fa'a'ite mai i te mau tāpa'o fa'aara i te 'ōnohi, 'a ui ia rātou mai te peu tē 'ōpua ra rātou 'ia 'ōnohi ia rātou. E riro ē, e huru 'ē rī'i 'ia nā reira, 'o te rāve'a maita'i rā te reira nō te 'ite mai, 'ia ui 'āfarō atu mai te peu tē 'ōpua ra rātou 'ia 'ōnohi ia rātou. Penei a'e e matara mai te 'uputa nō teie ta'ata nō te paraparau nō ni'a i tōna mau fifi 'e tōna mau māna'ona'ora'a.

Teie te tahi huru uira'a, « 'Ia fa'aro'o vau i te reira, e mea teimaha roa nō te hō'ē ta'ata 'ia 'amo. Tē mana'o ra paha 'oe e 'ōnohi ia 'oe ? » 'e 'aore rā « 'Ia hi'o vau i teie mau māuiui tā 'oe e fārerei nei, tē uiui nei te mana'o, tē 'ōpua ra paha ia 'oe 'ia 'ōnohi ia 'oe ». Mai te mea 'aita rātou i mana'o i te reira, e parau mai iho ā rātou.

Mai te peu 'aita te paraparau e matara mai nō ni'a i te mau mana'o 'ōnohi, 'a vai fātata noa i te mau muhumuhu o te Vārua nō te 'ite e aha te rave. Penei a'e e fa'auruhia 'outou 'ia pārahi noa 'e 'ō rātou ē tae noa atu e matara mai te paraparaura'a.

'A fa'aea i piha'i iho i te ta'ata 'e 'a ani i te tauturu. Mai te peu e parau mai te tahi ta'ata e hina'aro 'ōnohi tōna, 'a fa'aea noa i piha'i iho iāna 'e 'a ani iāna 'ia paraparau mai nō ni'a i te mea e ha'afifi ra ia rātou. Mai te peu e paraparau mai rātou nō ni'a i te mau rāve'a 'e te taime nō te 'ōnohi, 'a tauturu iāna 'ia tāniuniu i te niunui rū 'e 'aore rā i te hō'ē pū tahua manava.

Te mau 'ohipa e tupu i mua i te 'ohipa 'ōnohi

Tē vai ra te ta'ata, e fa'a'ite mai 'e 'aore rā e'ita e fa'a'ite mai i te mau tāpa'o fa'aara, e ha'apohe ia rātou. 'Ia fa'aruru te mau melo 'utuāfare 'e te mau hoa i te 'itera'a i te 'ohipa 'ōnohi a tei herehia, pinepine te 'oto hōhonu 'e te 'ū'ana 'e te 'āehuehu e tae mai. Teie te tahi o te mau 'ohipa e tupu :

- Te ha'amā 'e te tāpa'o 'ino rahi
- Te hitimahuta 'e te fē'a'a
- Te riri, te marū 'e 'aore rā te mana'o hapa
- Te tāpunira'a i te tumu nō te pohera'a

- Te 'ōtahira'a sōtiare 'e te mutura'a te mau aura'a 'utuāfare
- Te fa'aititora'a 'e tae noa atu te vaoru rahi i roto i te mau tauto'ora'a arai i te 'ōnohi
- Te hina'aro 'ū'ana 'ia māramarama ē, nō te aha
- Te mana'o 'ōtare 'e te fa'aru'e
- Te fa'ahapara'a i te tei pohe, 'ōna iho, vetahi 'ē 'e te Atua
- Te mana'o rahi nō te 'ōnohi 'aore rā te mana'o ha'amoura'a iāna iho
- Te mana'o urupu'upu'u rahi i te mau tau fa'afa'aeara'a 'e i te mahana ha'amana'ora'a nō te pohe⁷

E aha tā te mau 'utuāfare 'e te huira'atira e nehenehe e rave

Ha'apae i te ha'avāra'a. Noa atu e 'ohipa teimaha te 'ōnohi, 'ua fa'aha'amana'o ato'a Elder Ballard ia tātou ē : « Te mea pāpū, 'aita tātou i 'ite i te mau mea ato'a nō ni'a i te 'ōnohi. 'O te Fatu ana'e tei 'ite i te mau mea ato'a 'e nāna e ha'avā i tā tātou mau 'ohipa i

nī'a i te fenua nei. I te taime e ha'avā [te Fatu] ia tātou, i roto iā'u tē mana'o nei au e hi'opo'a 'oia i te mau mea ato'a : tō tātou tenoma (génétique) 'e te tao'a himio, te huru o tō tātou ferurira'a, tō tātou 'aravihī i te ferurira'a, te mau ha'api'ira'a tā tātou i fāri'i, te hīro'a tumu o tō tātou mau tupuna, tō tātou ea 'e te vai atu ra ».⁸

Fa'ati'a 'e fa'atura i te 'ohipa tau maoro 'e te ta'a 'ē nō te māuiuirā'a te hō'ē ta'ata. Terā ta'ata tōna huru māuiui, inaha terā ta'ata tōna tā'amura'a i te ta'ata tei fa'aru'e mai.

'Ia fa'aru'e mai te hō'ē ta'ata here, e tāpo'i mai te mau mana'o pūai 'e te teimaha. 'Ia māuiui tātou, e 'ere īā nō te 'erera'a tātou i te fa'aro'o, 'aita. 'Ua parau te Fa'aora, « E ora noa 'outou i pīha'i iho te tahī 'e i te tahī nā roto i te here, 'e 'ia pohe te tahī ra e 'oto iho ā 'outou nō rātou ra 'o te pohe » (PH&PF 42:45). 'Ua riro te māuiui 'ei tāpā'o nō tō tātou here i te ta'ata here tei fa'aru'e mai 'e te aura'a o te tā'amura'a īāna.

A ani i te tauturu. 'Ia māuiui 'outou, e nehenehe te mau mea e teimaha roa mai. 'Ia tītau tātou i te tauturu, e nehenehe te tahī mau ta'ata e fāna'o i te mau rāvē'a mo'a nō te here 'e nō te fāvini ia 'outou. 'Ia fa'ati'a 'outou 'ia rātou 'ia tauturu mai, e nehenehe te reira e riro mai 'ei rapa'aura'a 'e 'ei ha'apūairā'a 'eiaha nō 'outou noa, nō rātou ato'a rā.

Vai tā'amu noa i te tahī 'e te tahī. E heva te tahī mau ta'ata i tō rātou pae 'e i te tahī taime e fa'aātea roa atu, nō reira 'a vai tā'amu noa i te 'utuāfare 'e te mau hoa. 'A taime ra, 'a toro i te rima i te mau melo o te 'utuāfare, te fēti'i 'e te mau hoa ma te pūpū atu i te tauturu inaha e'ita paha rātou e haere noa mai ia 'outou ra.

A tūru'i i ni'a i te Fa'aora. Nā ni'a roa, 'o te Fa'aora te puna nō te fa'aorara'a 'e te hau. « E hōro'a ... Tōna Tāra'ehara ia tātou i te rāvē'a nō te ti'aoro Iāna, 'Oia tei fāri'i i tō tātou mau paruparu ato'a, nō te fa'aora ia tātou 'e nō te hōro'a mai ia tātou i te pūai nō te 'amo i te mau hōpoi'a o te tāhuti nei. 'Ua 'ite 'Oia i tō tātou horuhoru, 'e tei reira 'Oia nō tātou. Mai te ta'ata Samaria maita'i ra, 'ia 'ite 'Oia ia tātou i te hiti purumu, e rapa'au 'Oia i tō tātou pēpē, 'e e aupuru ia tātou (hi'o Luka 10:34).⁹

'Apo ana'e tātou, e tītau hīia 'ia tūru'i pā'āto'a tātou 'e tūru'i hope i ni'a i te Fatu ia Iesu Mesia 'e tāna tāra'ehara 'a 'imi ai tātou 'ia rave i tā tātou tuha'a. 'A nā reira ai tātou ma te ha'eha'a, e 'imi ana'e tātou i te māramarama i tō tātou 'utuāfare 'e tō tātou ta'ata tupu e māuiui ra, e toro atu i te rima ma te here 'e e aupuru 'āmui i te fa'aro'o rahi a'e 'e te

tīaturira'a i te Fa'aora, 'oia e ho'i mai 'e e « hōroi i tō rātou roimata ato'a ; 'e e ore roa te pohe, 'e te 'oto, 'e te mihi, 'e te māuiui, e 'ore ato'a īā » (Apokalupo 21:4). ■

TE MAU NOTA

1. Kevin Hines, i roto Amanda Bower, « A Survivor Talks About His Leap », *Time*, 24 nō mē 2006, Time.com.
2. M. Russell Ballard, i roto Jason Swenson, « Elder Ballard Offers Comfort and Counsel to Those Affected by Suicide », *Church News*, 19 nō titema 2014, news.lds.org.
3. Hi'o World Health Organization, *Preventing Suicide : A Global Imperative* (2014), 2.
4. Hi'o M. David Rudd and others, « Warning Signs for Suicide : Theory, Research, and Clinical Applications », *Suicide and Life-Threatening Behavior*, vol. 36, no. 3 (2006), 255-62.
5. M. Russell Ballard, i roto « Sitting on the Bench : Thoughts on Suicide Prevention » (video), lds.org/media-library.
6. Dale G. Renlund, « Nā roto i te mata o te Atua », *Liahona*, Novema 2015, 94.
7. Hi'o John R. Jordan, « Is Suicide Bereavement Different ? A Reassessment of the Literature », *Suicide and Life-Threatening Behavior*, vol. 31, no. 1 (2001), 91-102.
8. M. Russell Ballard, « Suicide : Some Things We Know, and Some We Do Not », *Ensign*, 'Ātopa 1987, 8.
9. Dallin H. Oaks, « Ha'apūaihia e te Tāra'ehara a Iesu Mesia », *Liahona*, Novema 2015, 64.

TE MAU TAI'ORA'A MAITA'I 'IA TAI'O

Jeffrey R. Holland, « Mai te 'āu'a i pararī ra »,

Liahona, Novema 2013, 40-42.

Dieter F. Uchtdorf, « Te tīaturira'a i te māramarama o te Atua », *Liahona*, Mē 2013, 70-77.

Shayne M. Bowen, « Nō te mea e ora vau, e ora ato'a ho'i 'outou », *Liahona*, Novema 2012, 15-17.

Parau a te mau perophta

I ROTO I TE HŌ'Ē vāhi mana'o-'ore-hia

*E riro te hō'ē ve'a tei vāihohia mai i te tau'i
i te orara'a o Oscar Castro ē a muri noa atu.*

Nā Colette Lindahl

Te mahana 'ua fa'aru'e mai te vhine a Oscar iāna 'e tā rāua e piti tamari'i, 'ua riro ia 'ei mahana fifi roa. E rave rahi atu ra fa'aotira'a e tī'a 'ia rave. I 'imi na 'oia i te hō'ē 'ohipa, 'e i teienei, titauhia 'ia 'imi i te hō'ē vāhi 'āpī e noho atu. Mai te huru ra ē, 'ua hu'ahu'a roa tōna orara'a. 'Ua mana'o 'oia e fa'aru'e i te mau mea ato'a, 'e e nā reira iho ā 'oia 'āhani 'aita tāna nā e piti tamari'i nehenehe.

I San Juan i te fenua Rāparata, 'aita i rahi roa te fare tārahu e mara'a ia Oscar 'ia 'aufau. 'Aua'a a'e e fare na'ina'i i te hō'ē vāhi hau tei vata mai, e pupu taure'are'a tei ora na i reira, nō reira 'ua tārahu Oscar i te reira 'e 'ua fa'aineine i tōna orara'a 'āpī 'e tāna nā tamari'i.

I roto i terā fare 'āpī, e mau ve'a 'e te tahī mau buka tei vāihohia mai nā raro, 'e i te otira'a iāna i te tāmā 'e i te 'ohi i te mau mea, 'ua pārahi atu ra Oscar 'e hi'o a'era i te hō'ē ve'a. 'Ua haru tōna mata i ni'a i te 'api mātāmu nō te hō'ē tumu. I raro a'e i te upo'o parau, *Liahona*, e hōho'a nō te hō'ē ta'ata pa'ari i ni'a i te hō'ē pae tē paraparau ra i te ta'ata. 'Ua fa'aha'amana'o te reira ta'ata iāna i te hōho'a o te mau perophta i roto i te Bibilia.

'Irīti a'era Oscar i te ve'a 'e ha'amata atu ra i te tai'o, « 'Ua 'ite tātou tāta'itahi e tī'a 'ia parau i te ta'ata tātou i here ē, 'ua here tātou ia rātou. 'Aita rā te mea tātou i 'ite e 'āna-panapa noa mai i roto i te mea tātou e rave ».¹ Mana'o

a'era Oscar i te mau parau ha'aputa tei parau-haere-hia i rotopū iāna 'e tāna vhine. 'Ua hina'aro 'oia 'ia ha'api'i i tāna mau tamari'i 'ia maita'i a'e. 'E 'ua tai'o fa'ahou Oscar i te ve'a, ha'amata a'era te tī'a'ira'a i te tupu i roto iāna. 'Aita te hepetoma i hope, 'ua oti te mau parau ve'a ato'a i te tai'ohia e ana 'e 'ua hina'aro 'oia 'ia 'ite rahi atu ā.

Ho'ē 'āva'e i muri mai, 'ua haere mai e piti misiōnare i te vāhi o Oscar. 'Ua ha'afātata Oscar ia rāua 'e 'ua ani atu ra e misiōnare feiā mo'a ānei rāua 'e e hia moni nō te poro'i fa'ahou mai i te mau ve'a a te 'Ekālesia. 'Ua parau te mau misiōnare iāna ē, e 20 minuti noa nō tōna taime.

Te mahana i muri iho, 'ua haere teie nā misiōnare e piti i te fare o Oscar. 'Ua fa'ati'a Oscar ia rāua nō ni'a i te tauira'a 'oia i te nohora'a 'e tōna 'itera'a i te tahī mau buka tahito, te tahī ve'a 'e te tahī mau buka iti tei ha'amātau iāna i te 'Ekālesia. 'Ua fa'ata'a atu 'oia ē, te parau ve'a mātāmu tāna i tai'o, 'ua tū'ati roa īa i tōna iho orara'a i terā ra taime. 'Ua 'ite a'ena 'oia i te faufa'a rahi o te 'utuāfare 'e 'ua hina'aro ho'i 'ia 'ite rahi atu ā nō ni'a i te purera'a pō 'utuāfare 'e te pure 'utuāfare. 'Ua parau 'oia i te mau misiōnare i te tahī atu mau mea tāna i ha'api'i nō ni'a i te 'Ekālesia, nō ni'a ia Iosepha Semita 'e te Fa'aho'i-fa'ahou-ra'a mai o te 'evanelia.

'Ua hi'o 'āfarō 'oia i roto i te mata o teie nā misiōnare ma te fa'ahiti i teie mau parau tā te mau misiōnare ato'a e tī'a'i 'ia fa'aro'o : « Tē tī'aturi nei au e perophta Iosepha Semita

*'Ua bāpetizohia
'e 'ua ha'amauhia
Oscar Castro i muri
mai tōna 'itera'a i te
ve'a nō te 'āmuira'a
rahi, te Liahona i
roto i te fare 'āpī
tāna i fa'anu'u mai.*

nā te Atua ». 'Ua ani te mau misiōnare iāna 'ia bāpetizo, 'e 'ua fāri'i Oscar ma te roimata i ni'a i te mata. Ma'a hepetoma i muri mai, 'ua bāpetizohia Oscar Castro 'e 'ua ha'amauhia 'ei melo nō te 'Ekālesia.

'Ua fa'aineine te Fatu ia Oscar 'e 'ua marū tōna vārua 'e 'ua ineine 'oia nō te ha'api'i 'e nō te tupu. I terā ra mahana rahi, 'ua ha'aputapū te vārua o te mau a'ora'a i roto i te *Liahona* nō te 'āmuira'a rahi i te 'āau o Oscar. 'Aita nā

ta'ata tei noho nā mua mai i roto i te terā fare i 'ite i te fa'ahope'ara'a nō te vaiihora'a i te tahī mau ve'a a te 'Ekālesia, 'ua riro mai rā te mau poro'i o te 'evanelia i roto i te reira mau ve'a 'ei mauiha'a misiōnare faufa'a rahi. I te arata'ira'a te reira iāna i te parau mau, 'ua taui roa mai te orara'a o Oscar ē a muri noa atu. ■

*'Ua ora te ta'ata pāpa'i i Rāparata 'a tāvini
ai tāna tāne i reira 'ei peresideni misiōni.*

NOTA

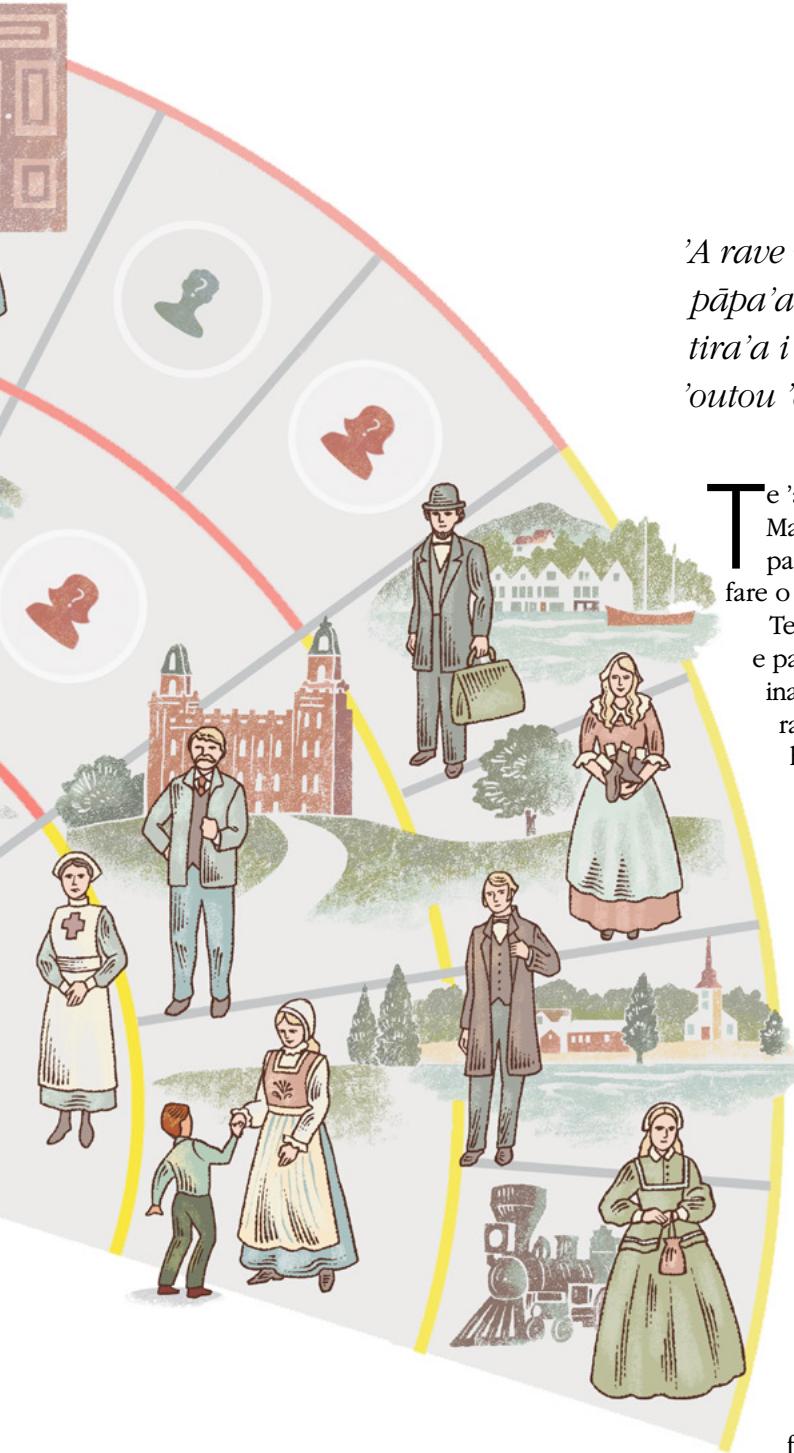
1. David A. Bednar, « Hau atu i te itoito 'e te ha'apa'o maita'i i roto i te 'utuāfare », *Liahona*, Novema 2009, 17.

Nā Elder
Bradley D. Foster
Nō te Hitu 'Ahuru

TE ĀAMU 'UTUĀFARE : TE HAU, TE PĀRURURA'A 'E TE MAU PARAU FAFAU

'A rave noa ai tō 'outou 'utuāfare i te ha'aputura'a pāpa'a parau, te fa'aorara'a i te mau 'ā'au 'e te tā'atira'a i te mau melo o te 'utuāfare, e ha'amaita'ihiia 'outou 'e tō 'outou hua'ai a muri ē a muri noa atu.

Te 'ā'amu o te 'Ēkālesia a Iesu Mesia i te Feiā Mo'a i te Mau Mahana Hope'a Nei, e 'ā'amu ia nō ni'a i te mau 'utuāfare. 'Ia parau vau e 'utuāfare, 'aita vau e parau nei nō te hōho'a 'utuāfare o teie tau 'āpī, te māmā, te pāpā 'e te mau tamari'i.

Te fa'a'ohipa nei au i te parau mai tā te Fatu e fa'a'ohipa i te reira, e parau huriaro nō te nūna'a 'e 'aore rā te mau 'utuāfare u'i rau, inaha pauroa te ta'ata e 'utuāfare tō rātou. E fa'atumu te fa'anahorā'a a tō tātou Metua i te Ao ra nō tāna mau tamari'i i ni'a i teie huru 'utuāfare—e mau tamari'i e tītau i te pūai o tō rātou mau tupuna e rave rahi u'i nō mua atu 'e te mau metua e 'imi i te ha'amaita'i i tō rātou hua'ai nō te mau u'i e haere mai nei.

'Ia hi'ohia mai te reira, tē fa'ati'a nei te Buka a Moromona i te mau 'ā'amu o te mau 'utuāfare. 'Ia tai'o tātou i teie mau 'ā'amu, e 'ite tātou ē, 'aita te mau 'utuāfare i taui rahi roa nā roto i te mau tenetere. Noa atu e ta'ata tei ora i te tahī atu tau 'e i te tahī atu vāhi, hōho'a rahi rātou ia tātou—'e 'aita i taui te hina'aro o te Atua nō tāna mau tamari'i 'ia ora 'ei 'utuāfare 'oa'oa 'e te mure 'ore.

Nō te aha te Fatu i fa'aherehere ai i te pāpā'a parau o teie mau 'ā'amu? E aha tāna i hina'aro 'ia ha'api'i tātou i roto? E ha'api'ira'a ānei tō roto i reira e nehenehe e tauturu ia tātou i roto i tā tātou mau tauto'ora'a nō te ha'aputu, nō te fa'aora i te māuiui 'e nō te tā'ati i tō tātou mau 'utuāfare?

E ha'api'ira'a nō roto mai ia Lehi

Tē ti'aturi nei au ē, e ha'api'ira'a mana rahi tō te 'utuāfare mātāmua i roto i te Buka a Moromona—te 'utuāfare o Lehi—nō tātou 'o tā tātou paha i 'ore i ha'apa'o atu. E 'ohipa faufa'a rahi tā te 'utuāfare o Lehi e nehenehe e ha'api'i mai ia tātou nō ni'a i te mau pāpā'a parau 'utuāfare—nō te aha e mea faufa'a nā te Fatu 'e nō te aha e mea faufa'a nā tātou.

I te ha'amatarā'a o te 'ā'amu tē aupuru ra 'o Lehi rāua Saria i tā rāua mau tamāhine 'e nā tamāroa e maha i Ierusalem, e orara'a huru fāna'o i terā 'oire rahi ra. 'Ua taui a muri noa atu tō rātou orara'a i te fa'auera'a te Fatu ia Lehi 'ia rave i tōna 'utuāfare 'e 'ia haere i roto i te medebara.

'Ua ha'apa'o Lehi 'e 'ua fa'aru'e a'era 'oia 'e tōna 'utuāfare i tō rātou orara'a fāna'o pae mātēria i muri 'e haere atu ra i roto i te medebara. 'Ua

rātere rātou ē parau ihora Lehi i tāna tamaiti 'o Nephi ē :

« Inaha, 'ua moemoeāhia vau i te hō'ē moemoeā, 'e 'ua fa'ae mai te Fatu iā'u, 'ia ho'i 'oe 'e tō 'oe nā tua'ana i Ierusalema.

« Inaha ho'i, tei Labana te pāpa'a parau nō te 'ati Iuda, 'e te 'aufau fānaura'a ho'i nō tō 'oe hui tupuna, tei 'ō'otihia i ni'a i te mau 'api veo » (1 Nephi 3:2-3 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia).

Nō teie fa'auera'a, 'ua ha'amaita'ihiia tō tātou mau 'utuāfare i teie fa'ahitira'a parau rahi nō te fa'aro'o 'e te ha'apa'o a Nephi : « E haere atu vau, 'e e rave ho'i i te mau mea tā te Fatu i fa'ae mai ra, 'ua 'ite ho'i au ē, e 'ore te Fatu e tu'u mai i te hō'ē fa'ae i te mau tamari'i a te ta'ata, maori rā e fa'aineine 'oia i te hō'ē rāve'a nō rātou, e ti'a ai ia rātou i te rave i te mea tāna i fa'ae mai ia rātou ra » (1 Nephi 3:7).

'Ua riro te mau 'api veo 'ei pāpa'a parau. Tei roto te mau pāpa'ira'a mo'a, tei roto ato'a rā te 'āamu 'utuāfare o Lehi. I 'ite te Fatu i te faufa'a rahi 'ia fa'aherehere i teie pāpa'a parau nō te mau u'i e rave rahi i muri.

'Aita a'enei 'outou i uiui nō te aha 'aita te Fatu i fa'ae ia Lehi, 'eiaha rā tāna nā tamaiti, 'ia ho'i i muri nō te ti'i mai i te mau pāpa'a parau ? 'O 'oia te patereareha o te 'utuāfare. 'Ua hōrō'a te Fatu *iāna* te 'ōrama. 'Āhani 'o Lehi terā, e'ita ānei e 'ohie a'e te paraparaura'a 'e 'o Labana, i tāna mau tamaiti ?

'Aita tātou i 'ite nō te aha te Fatu i fa'ae ai i nā tamaiti a Lehi 'ia ho'i i Ierusalema, 'ua 'ite rā tātou ē, 'ua fifi rātou i te rave-fa'aoti-ra'a i tā te Fatu i ani ia rātou 'ia rave. E 'ohipa fifi 'e 'ua tāmata te reira i tō rātou fa'aro'o. E mau ha'api'ira'a faufa'a rahi tā rātou i 'apo mai tei tauturu maita'i ia rātou i roto i te tere i roto i te medebara. Te mea faufa'a roa a'e paha, 'ua ha'api'i mai rātou ē, 'ia fa'ae te Fatu, e fa'aineine mau iho ā 'oia i te rāve'a.

E ani paha tātou ē, e aha tā te Fatu i hina'aro 'ia ha'api'i tā tātou mau tamaiti 'e mau tamāhine 'a « ho'i » ai rātou nō te ti'i mai i te mau pāpa'a parau 'utuāfare ? Nāhea 'oia i te hōrō'a i te hō'ē rāve'a nō rātou ? E mau 'ohipa ānei tāna i hina'aro 'ia 'ite mai rātou ? Tē ani ra ānei tātou ia rātou 'ia 'ite i teie mau 'ohipa ? E aha te mau ha'amaita'ira'a o Tāna i ti'atūri e hōrō'a i tā 'outou mau tamaiti 'e mau tamāhine nā roto i te tāvinira'a i te hiero 'e te 'āamu 'utuāfare ?

I te ho'ira'a mai Nephi 'e tōna nā taea'e i te ti'ahapa o tō rātou nā metua, 'ua « rave ihora ... Lehi i te pāpa'a parau i

*'Ua hina'aro te
Fatu i te 'utuāfare
o Lehi 'ia roa'a
teie mau pāpa'a
parau. 'Ua hōrō'a
te reira i tōna
hua'ai te
hō'ē hōrō'a.*

'ō'otihia i ni'a i te mau 'api veo ra, 'e 'ua 'imi ihora 'oia mai te ha'amatara'a mai ē tae noa atu i te hope'a ». 'Ua 'ite 'oia i reira « nā buka e pae a Mose », « te mau tohura'a a te mau peropagenta mo'a » 'e te « 'aufau fēti'i o tōna ra mau metua, i 'ite ai 'oia ē, e hua'ai 'oia nō Iosepha ... tei ho'ohia i Aiphiti ra ». « 'E 'ite a'era [Lehi] i taua mau mea ra, 'i ihora 'oia i te Vārua » (1 Nephi 5:10, 11, 13, 14, 17).

Ha'api'i atu ra Lehi i tōna 'utuāfare i te mea tāna i 'apo mai i roto i teie mau 'api. E parau tātou ē, 'ua riro roa mai tōna ti'ahapa 'ei pū 'ā'amu 'utuāfare 'e 'ei pū ha'api'ira'a—mai tō tātou mau fare e ti'a 'ia riro mai.

E mea 'ohie 'ia 'ite nō te aha te Fatu i hina'aro ai i te 'utuāfare o Lehi 'ia noa'a teie mau pāpa'a parau. Nā te reira i hōrō'a i tōna hua'ai i tō rātou hōrō'a ma te tā'amu ia rātou i ni'a i tō rātou nā patereareha ha'apa'o maita'i nō tahito 'e ma te tanu i roto i tō rātou 'ā'au « te mau fafaura'a i fafauhia i te mau metua » (PH&PF 2:2 ; Iosepha Semita—'Āamu 1:39). Nō te faufa'a rahi roa ho'i o te u'i tei 'ore ā i fānauhia, 'ua fa'aara te Vārua ia Nephi ē, 'aita ana'e te reira e « pohe te hō'ē nūna'a i te fa'aro'o 'ore ra » (1 Nephi 4:13).

Tē fa'a'ite nei te tahi 'ohipa i tupu nō te tahi nūna'a ta'a-ta i roto i te Buka a Moromona i te parau mau ē, 'ia mo'e te mau pāpa'a parau, e mo'e te parau mau 'e e pau rahi te ma'iri i ni'a i te mau u'i nō ananahi.

'Ua fa'aru'e te mau 'āti Muleka ia Ierusalema fātata i te hō'ē ā tau 'e te 'utuāfare o Lehi. Te vāhi ta'a 'ē rā i te 'utuāfare o Lehi, « 'aore a rātou e pāpa'a parau i hōpoihiā mai ». I te tau 'a 'itehia ai rātou e Mosia, fātata e 400 matahiti i muri iho, « 'ua fa'ahuru-'ē-hia ho'i tō rātou reo ... 'ua hunu ho'i rātou i tei Hāmani ia rātou » (Omoni 1:17). 'Ua mo'e tō rātou hōrō'a 'ei nūna'a nō te fafaura'a.

'Ua ha'api'i atu Mosia i te mau 'āti Muleka i tōna reo 'ia ti'a ia rātou 'ia ha'api'i i roto i te mau pāpa'a parau e vai ra iāna ra. Nō reira, 'ua nā roto te mau 'āti Muleka i te tahi tauira'a mai te hō'ē sōtaiete fifi 'e te Atua 'ore i te hō'ē sōtaiete tei māramarama i te fa'anahora'a a te Atua nō tō rātou 'oa'oa—'e nō tō rātou mau 'utuāfare.

Ho'i 'e tō 'outou 'utuāfare

Te 'itera'a e 'o vai tātou 'ia fa'aauhia i te Atua 'e ia vetahi 'ē, nā te reira e taui i te huru o tō tātou ferurira'a, tā tātou 'ohipara'a 'e tō tātou huru i ni'a ia vetahi 'ē. 'Ua riro te mau

pāpa'a parau 'ei tuha'a faufa'a tumu nō tō tātou hīro'a 'e te hī'o-ātea-ra'a. Nā te hī'ora'a i muri e fa'aineine ia tātou 'ia haere i mua.

E te mau metua, 'ua ani ānei 'outou i tō 'outou 'utuāfare 'ia « ho'i » ? 'Ua ātea 'ē ānei tō 'outou 'utuāfare i tōna mau pāpa'a parau—'e 'aore rā i te tahī 'e te tahī—i terā 'e terā hūru ? 'Ua mutu ānei te tā'amura'a 'utuāfare i tō teienei 'e tō tahito ra ? E aha tei tupu i roto i te 'ā'amu o te 'utuāfare tei fa'atupu i te reira fa'ata'ara'a ? 'Ua fa'anu'u ānei i te tahī atu fenua, e fifi 'utuāfare ānei, e fa'afāriura'a ānei i te 'evanelia 'e 'aore rā nā te tau noa ? 'Ua ti'a ānei ia 'outou 'ia 'ite mai i tō 'outou mau tupuna i ni'a ia FamilySearch.org 'aita i maoro a'e nei ?

'Ua ha'apurarahia te 'utuāfare o 'Isērā'ela, 'e 'ia hī'o-maita'i-hia tei roto ato'a te ha'apurarara'a o tō tātou mau 'utuāfare 'e te mau pāpa'a parau. Tā tātou hōpoi'a, 'o te ha'aputura'a ia ia rātou 'e, mai te peu e titauhia, 'ia fa'aora i te mau pēpē nō te fa'ata'ara'a. 'A 'imi itoito noa ai tātou i te fa'afāri i te 'ā'au o tō tātou mau tamari'i i ni'a i tō rātou mau metua, e fāriu ato'a atu tō tātou nei 'ā'au i ni'a i tā tātou mau tamari'i¹ 'e e 'ite 'āmui mai tātou i te hau 'e te fa'aorara'a e tae mai nā roto i te reira 'ohipa (hī'o PH&PF 98:16).

Mai tā Lehi i tono i tāna mau tamaiti 'ia ho'i i Ierusalemā nō te mau pāpa'a parau mo'a, e tono ana'e tātou i tā tātou mau tamari'i 'ia ho'i i i muri nō tō tātou mau pāpa'a parau 'utuāfare. Mai tā te Fatu i hōro'a i te rāvē'a ia Nephi ra, 'ua hōro'a mai 'oia i te 'Itenati 'e te tahī ato'a mau rāvē'a 'āpī nō te tauturu i tā tātou mau tamari'i 'ia ha'aputuputu 'e 'ia fa'aora i tō tātou mau 'utuāfare. 'E 'ua hōro'a mai 'oia i te mau hiero i reira tātou e nehenehe ai e hōpoi i te mau i'oa e itehia mai e tātou nō te fa'ariro i tā tātou ha'aputura'a 'ei ha'aputura'a vai tāmau noa nā roto i te mau 'ōro'a tā'atira'a.

Te 'oa'oa i roto i te medebara

I te fa'aipoipora'a māua ta'u vhine 'o Sharol, 'ua fa'aotī māua e fānau e maha tamāroa. E fa'ana hora'a 'ē rā tā te Fatu. E maha tamāhine tāna i hōro'a mai.

'Ua rātere māua 'e tā māua mau tamāhine nā roto i te medebara. I teienei, 'ua fa'aipoipo rātou 'e e tamari'i tā rātou 'e te rātere nei rātou i tā rātou iho medebara. 'Ua 'ohie ānei te mau mea i roto i te tere ? 'Aita. 'Ua tupu mai te tahī amuamura'a, e 'ua rahi roa te mau tāfifira'a.

E nehenehe te orara'a i roto i te medebara 'ia riro 'ei mea pa'ari nō te mau 'utuāfare. 'Ia ani mai te ta'ata, « E aha tō 'oe hūru 'e te hūru o tō 'oe 'utuāfare ? » Pinepine au i te pāhono, « Tei roto mātou i te taime atāta. Māuruuru i te anira'a mai ».

Noa atu rā, e mau taime nō te 'oa'oa mau ato'a i roto i te tere. 'Ei patereareha 'e 'ei matereareha, e taime rahi tā tātou

e tu'u nei i roto i te ha'apūairā'a i tā tātou mau tamari'i nō te medebara. 'Ua parau fafau mai te mau peropagenta nō tō tātou anotau ē, e riro te 'ohipa 'ā'amu 'utuāfare i te « pāru-ru rahi atu ā i te mana o te 'enemi »² 'e i te fa'afāna'o i te fa'afāriura'a « hōhonu 'e te tāmāu noa » i te Fa'aora.³ 'Aue īā rāvē'a mana rahi nō te ha'aputu, nō te fa'aora 'e nō te tā'ati i tō tātou mau 'utuāfare.

'Ei patereareha nō tō mātou 'utuāfare, 'ua ani au i tā'u mau tamāhine 'ia « ho'i » 'ia 'itehia mai te mau pāpa'a parau, 'āfa'i i te mau i'oa i te hiero 'e ha'api'i i tā mātou mau mo'otua. 'Ua ani au ia rātō 'ia ha'api'i mai 'ia 'ite o vai mau rātou nā roto i te 'āmuira'a mai i roto i tā mātou 'ā'amu 'utuāfare.

Parau fāfau

Tē parau fāfau nei au ē, 'ia ani 'outou i tā 'outou mau tamari'i 'ia « ho'i » 'e 'ia 'imi i tā 'outou mau pāpa'a parau 'utuāfare, e « 'oa'oa rahi » tātou mai ia Lehi 'e 'o Sarā ma te « ha'amaita'i atu ra ... i te Atua o 'Isērā'ela ra ». 'Ia 'imi 'outou i tā 'outou mau pāpa'a parau, e « 'i ... 'outou i te Vārua », nō te mea e 'itehia mai ia 'outou « e mea hina'aro-rahi-hia 'e te faufa'a rahi ho'i ». 'E e 'ite mai 'outou ē « e mea pa'ari īā i te Fatu 'ia hōpoi atu [outou] i te reira » 'a tere ai 'outou « nā roto i te medebara ē tae atu ai i te fenua i parauhia ra » (1 Nephi 5:9, 17, 21-22).

Tei 'ō nei te 'Ekālesia nō te turu 'e nō te ha'apūai i tō 'outou 'utuāfare i roto i terā tere. Tē parau fāfau nei au ē, 'a rave noa ai tō 'outou 'utuāfare i te ha'aputura'a pāpa'a parau, te fa'aorara'a i te mau 'ā'au 'e te tā'atira'a i te mau melo o te 'utuāfare, e ha'amaita'ihiia 'outou 'e tō 'outou hua'ai—tō 'outou 'utuāfare—'a muri ē 'a muri noa atu. ■

Nō roto mai i te a'ora'a, « Gathering, Healing, and Sealing Families », tei hōro'ahia i te 'āmuira'a RootsTech Family History Conference i te 'oire nō Roto Miti, i Utah, i Marite, i te 14 nō sepuare 2015.

TE MAU NOTA

1. 'Ei hī'ora'a nō te hūru te mau pāpa'a parau i ni'a i te mau 'api veo i hōpoi i te fa'aorara'a i te hua'ai o Lehi, hī'o Alama 37:8-10.
2. Richard G. Scott, « Te 'oa'oa nō te fa'aorara'a i tei pohe », *Liahona*, Novema 2012, 94.
3. David A. Bednar, « E riro te 'ā'au o te mau tamari'i i te fāriu mai », *Liahona*, Novema 2011, 27.

TE TAHĀ ATU Ā MAU MEA I NI'A I TE 'ITENATI

E piti 'āpōsetolo tei parau fāfau i te mau ha'amaita'ihiia i te feiā 'āpī e 'āmui i roto i te 'ā'amu 'utuāfare 'e te tāvī-nīra'a hiero. E haru i teie tāpā'o QR 'e 'aore rā 'a haere i ni'a ia lds.org/go/1016000 nō te māta'ita'i i te video nā roto i te reo peretāne.

Te here I MUA I TE TAI'ATA

Nā Joshua J. Perkey

Te mau ve'a a te 'Ekālesia

TE TAI'ATA.

E parau hā'iri'iri mau īa. Te rahira'a o tātou 'aita i hina'aro 'ia feruri i te reira, 'e 'aita ato'a īa e hina'aro 'ia ha'api'i nō ni'a i te reira. Te mana'o i reira, 'o te mana'o vi'ivi'i īa, te mea pōiri—te hāviti 'e te tano 'ore rā.

Te vai ra hō'ē tumu maita'i nō te reira. Mai te peu ē, « 'O te nounou moni ho'i te tumu o te mau 'ino ato'a nei » (1 Timoteo 6:10), pāpū roa īa ē, 'o te tai'ata te tau'a 'ōmo'e o te reira. E 'ohipa nō raro 'e te faufau. E huri te tai'ata i te mau ta'ata, te mau mea 'e te mau mana'o ato'a ho'i 'ei tao'a e haru mai 'e 'aore rā e noa'a mai nō te ha'amāha i te tahī hia'ai rahi. Ātīrā īa, mai te peu pa'i 'ua 'ite a'ena tātou i te reira, nō te aha īa e titauhia ai ia tātou 'ia 'ite rahi atu ā nō ni'a i te reira ?

Nō te mea 'ia māramarama maita'i a'e tātou e aha te tai'ata e ti'a ai ia tātou 'ia fa'atano i tō tātou mau mana'o, te mau hina'aro 'e te mau ravera'a nō te 'ape 'e nō te upo'oti'a i ni'a i te mau fa'a'itera'a o te reira. E arata'i te reira ia tātou i te 'āpitira'a fātata a'e 'e te Vārua Maita'i, 'o te tāmā i tō tātou mau mana'o 'e te mau hina'aro ma te ha'apūai ia tātou. E e arata'i atu īa te reira i te orara'a 'oa'oa a'e 'e te hau a'e 'e te poupou a'e.

Tātara i te aura'a o te tai'ata

E mana'o rahi tātou i te tai'ata, nā mua roa, 'ei mana'o tano 'ore 'e te pūai i te pae tino nō te tahī atu ta'ata, e nehenehe ato'a rā 'ia tupu te tai'ata 'aore rā te nounou nō te tahī atu mau mea : te moni, te fare, te mau tao'a 'e 'oia ato'a te tahī atu ta'ata (hi'o Arata'i nō te mau pāpa'ira'a mo'a, « Tai'ata »).

E tūra'i te tai'ata i te hō'ē ta'ata 'ia 'imi 'ia noa'a mai te hō'ē mea tū'ati 'ore i te hina'aro o te Atua. E pū'ohu te reira i te mau mana'o ato'a, te mau hia'ai ato'a e tūra'i i te hō'ē ta'ata 'ia tūtonu noa i ni'a i te maura'a i te mau mea o teie nei ao 'e 'aore rā i ni'a i te mau 'ohipa pipiri—tōna iho 'āpī, tōna mau hia'ai, tāna mau 'ohipa au

MAI TE MEA E ROA'A IA
TĀTOU 'IA MĀRAMARAMA
MAITAI A'E E AHA MAU TE
TAI'ATA, E NEHENEHE ATO'A
IA TĀTOU 'IA HA'API'I E NĀHEA
I TE 'APE I TE REIRA 'A RAVE
ATU AI I TE MAU MĀ'ITIRĀ'A E
HA'AFĀTATA ATU IA TĀTOU I
TE VĀRUA MAITAI.

FA'ATA'A I TE PARAU NŌ TE HERE 'E TE TAI'ATA

E mea fa'ahanahana te here ; e mea fa'a'ino te tai'ata. E tauahi te here i te parau mau ; e tauahi te tai'ata i te ha'avare. E patu 'e e ha'apūai te here ; e ha'amou 'e e ha'aparuparu te tai'ata. E mea nehenehe te here ; e mea hape te tai'ata. E hōpoi mai te here i te hau ; e hōpoi mai te tai'ata i te 'arora'a. E mea fa'auru te here ; e mea fa'aihu te tai'ata. E fa'aora te here ; e ma'ihia te tai'ata. E fa'aitoito te here ; e fa'aura te tai'ata. E ha'amārama-rama te here ; e ha'apōiri te tai'ata. E fa'a'i 'e e turu te here ; e'ita te tai'ata e nehenehe e ha'amāha. E tū'ati piri roa 'ino te here i te parau fafau ; e 'ite te tai'ata i tōna fare 'e te te'ote'o.

'e tōna mau hina'aro—eiaha rā te ha'a-pa'ora'a i te mau fa'auera'a a te Atua.

E nehenehe e parau ē, te hia'aira'a i te mau mea e tū'ati 'ore i te hina'aro o te Atua 'aore rā te hia'aira'a 'ia noa'a te mau 'ohipa nā roto i te rāve'a e tū'ati 'ore i tōna hina'aro, 'o te tai'ata ia, 'e arata'i te reira i te 'oto.¹

Te fifi nō te tai'ata 'āpeni

Noa atu ē 'ua fa'aarahia tātou nō ni'a i te huru tai'ata ato'a 'ei 'ohipa nounoura'a, 'o te tai'ata i te pae 'āpeni te mea atāta ta'a 'ē. 'Ua fa'aara te Fa'aora : « 'O te hi'o noa atu i tā vetahi 'ē ra vahine 'ei fa'atupu i te hina'aro, 'ua moiheuo ia iāna i tōna ihora 'āau » (Mataio 5:28).

'Ua fa'aara 'ū'ana roa te mau 'āpōsetolo tahito nō ni'a i te tai'ata mai teie te huru. Hō'ē hi'ora'a, 'ua parau te 'āpō-setolo Ioane ē, « 'O te mau mea ato'a o teie nei ao, 'o te hina'aro ti'a 'ore o te tino nei, 'e te hina'aro ti'a 'ore o te mata nei, 'e te ahaaha o te ao nei, e 'ere ia i tō 'ō mai i te Metua ra, nō teie nei ao ana'e ia » (1 Ioane 2:16 ; hi'o ato'a 'irava 17 ; Roma 13:14 ; 1 Petero 2:11).

'E tē tāmau noa nei te reira mau fa'aarara'a i teie mahana.² Tē fa'a-ta'a nei Elder Jeffrey R. Holland nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo : « Nō te aha te hina'aro vi'i'i'i i riro ai 'ei hara pohe ? » 'A ta'a 'ē noa atu i te tū'ino-roa-ra'a i tō tātou vārua nā roto i te tī'avaru-'ē-roa-ra'a i te Vārua, i tō'u ferurira'a e hara ia nō te mea e ha'avī'i'i te reira i te aura'a teitei roa a'e 'e te mo'a roa a'e tā te Atua i hōro'a mai ia tātou i roto i te orara'a tāhuti nei—te here e vai nei i rotopū i te hō'ē tāne 'e te hō'ē vahine 'e te hina'aro a teie tāne 'e teie vahine nō te fa'ahaere mai i te mau tamari'i i roto i te hō'ē 'utuāfare tei 'ōpuahia e vai ē a muri noa atu ».³

Te fa'ati'ara'a i te mau hina'aro tai'ata 'ia 'ōteo mai, 'ua riro ia 'ei a'a nō te mau 'ohipa hara e rave rahi. Te mea e ha'amata nā roto i te hō'ē noa 'apeta-hira'a tei mana'ohia e mea hara 'ore, e nehenehe ia e riro mai 'ei fa'aturira'a 'e tō te reira mau fa'ahope'ara'a pau rahi. Nō te mea e ti'avaru 'ē atu te tai'ata i te Vārua Maita'i ma te vaiiho noa ia tātou ma te pāruru 'ore i mua i te tahi mau fa'ahemara'a 'e te mau vi'i'i'i 'e te mau fa'ahemara'a a te 'enemi.

'Ua riro te mau mā'itira'a pau rahi a te ari'i Davida 'ei hi'ora'a 'oto nō te mana pūai 'e te pohe o teie mana'o. 'Ua 'ite Davida ia Bateseba i te hopura'a i te pape 'e 'ua nounou atura iāna. Nō terā nounou tupu a'era te tahi 'ohipa, 'ua fa'ahaere mai ra 'oia iāna 'e 'ua ta'oto atu ra iāna. 'Ei reira, 'ei tauto'ora'a ha'avare nō te hunu i tāna hara, 'ua fa'ae Davida 'ia fa'ati'ahia te tāne a Bateseba i roto i te hō'ē tama'i i reira 'oia e pohe pāpū ai (hi'o 2 Samuela 11). 'Ei fa'ahope'ara'a, 'ua 'ere Davida i tōna fa'ateiteira'a (hi'o PH&PF 132:38-39).

'Ia hi'ohia, e 'ohipa 'ino rahi teie tā Davida, tē fa'a'ite pāpū maira rā te reira i te hō'ē mea : e fa'ahemara'a mana rahi te tai'ata. Te fatira'a i raro a'e i te reira, e nehenehe ia e tūra'i ia tātou 'ia fa'aō i roto i te mau mea 'aita hō'ē ta'ata mana'o 'āfarō e rave. Nō tōna huru 'ite-'ore-hia, e mea 'ohie 'ia 'ume mai 'e e mea 'aravihi maita'i nō te fa'ahema ia tātou 'ia fāriu 'ē atu i te Vārua Maita'i 'e 'ia fa'atupu i te hina'aro 'ia tomo i roto i te mau mea 'ōpanihia, 'o terā ia te mea atāta roa atu ā. E nehenehe te reira e 'ama mai nā roto i te hi'ora'a i te hōho'a faufau, te fa'aro'ora'a i te mau parau hā'iri'iri, 'e 'aore rā te tāpiri-roa-ra'a i te tahi fāito tano 'ore. 'E 'oia ato'a, e nehenehe te mana'o tai'ata e 'ume i

E pū'ohu te tai'ata i te mau mana'o ato'a, te mau hia'ai ato'a e tūra'i i te hō'ē ta'ata 'ia tūtonu noa i ni'a i te maura'a i te mau mea o teie nei ao 'e 'aore rā i ni'a i te mau 'ohipa pipiri 'aita rā te ha'apa'ora'a i te mau fa'auera'a a te Atua.

te hō'ē ta'ata 'ia 'imi i te hōho'a faufau. E fa'a'ohura'a pūai roa 'e te atāta te reira.⁴

E fa'a'ino 'e e ha'aparuparu te tai'ata i te pae 'āpeni i te mau tā'amura'a ato'a, e te hō'ē e 'ere i te mea iti, 'o te tā'amura'a ia o te ta'ata iho i te Atua. « 'E 'oia mau tā'u e parau atu nei ia 'outou, mai te au i tā'u i parau 'ē na ho'i, 'o 'oia 'o te hi'o atu i te vahine ma te fa'ahina'aro iāna ra, 'e 'aore rā mai te mea e fa'aturi noa atu vetahi ra i roto i tō rātou ra mau 'ā'au, e 'ore roa e noa'a ia rātou te Vārua, e huna rā rātou i te fa'aro'o 'e e mata'u ho'i » (PH&PF 63:16).

Mai tā Elder Richard G. Scott (1928-2015) nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo i ha'api'i, « e fa'atupu te vi'iivi'i pae mōrare i te pāruru arai i te fa'aurura'a a te Vārua Mo'a 'e tō te reira 'aravihī nō te fa'ateitei, nō te ha'a-māramarama 'e nō te ha'apūai. E fa'atupu te reira i te mau 'umera'a i roto i te tino 'e te manava. 'E i te hō'ē taime e fa'atupu te reira i te tahī hia'ai pohe 'ore e arata'i i te ta'ata hara i te hara teimaha atu ā ».⁵

Te mea e 'ere i te tai'ata

Nō te hi'ora'a tātou *e aha*, te tai'ata, e mea faufa'a ato'a ia 'ia māramarama i te mea *e 'ere* i te tai'ata 'e 'ia hi'o maita'i tātou ē 'eiaha e tu'u i te tāpa'o tai'ata i ni'a i te mau mana'o, te mau hina'aro 'e te mau hia'ai ti'a. Te tai'ata, 'o te hō'ē *huru* hia'ai ia, tē vai nei rā te mau hia'ai parau ti'a. 'Ei hi'ora'a, e nehenehe tā tātou 'ia hina'aro i te mau mea

maita'i 'e te tano 'o te riro i te tauturu 'ia rave i te 'ohipa a te Fatu.

'A feruri na i teie mau mea :

- **Te hia'ai 'ia noa'a te moni.** I roto i te reira noa iho, e 'ere te 'ohipa 'ino te hina'aro i te moni. 'Aita Paulo i parau ē, 'o te *moni* te tumu nō te mau 'ino ato'a. 'Ua parau 'oia ē, « 'o te *nounou moni* ho'i te tumu o te mau 'ino ato'a nei » (1 Timoteo 6:10 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia). E ha'amāramaramara'a rahi atu e vai ra i roto i te ha'api'ira'a a Iakoba : « 'Ia nā mua i tā 'outou 'imira'a i te tao'a tā 'outou 'imira'a i te bāsileia o te Atua. 'E 'ua roa'a mai ia 'outou te tīa'i i te Mesia ra, e roa'a ato'a ia ia 'outou te tao'a ra, 'ia 'imi 'outou i te reira, 'e 'ia 'imi ho'i 'outou i te reira 'ia fa'atupu i te maita'i ; 'oia ho'i, 'ia fa'a'ahu i te feiā veve ra, 'e 'ia fa'a'amu i tei po'ia, 'e 'ia fa'ati'amā i tei tāpe'ahia ra, 'e 'ia fa'aora ho'i i tei ma'ihia 'e tei hāmani-ino-hia » (Iakoba 2:18-19).

- **Te hina'aro hereherera'a tano i tō 'oe hoa fa'aipoipo.** E tauturu teie mau mana'o tei hōro'ahia mai e te Atua 'ia ha'apūai, 'ia fa'a'eta'eta 'e 'ia fa'a-tāhō'ē i te fa'aipoipora'a. E *nehenehe* ato'a rā e tupu te mau mana'o tano 'ore i ni'a i te hoa fa'aipoipo. Mai te mea e 'imi tātou i te maita'i nō tātou noa iho, 'aore rā nō te ha'amāha noa i tō tātou mau hia'ai 'e te mau mana'o, e riro tātou i te he'e i roto i te mau hia'ai

Nō te hōrō'ara'a mai te Metua i te Ao ra ia tātou i te ti'amāra'a 'ia mā'iti, e mana tō tātou i ni'a i tō tātou mau mana'o, tō tātou mau hina'aro 'e tā tātou mau 'ohipa.

tai'ata, 'e e nehenehe i te reira e tū'ino i te tā'amura'a o te fa'aipoipora'a. Te tāviri nō te 'imira'a 'e te tāpe'ara'a i te hereherera'a tano i roto i te fa'aipoipora'a, 'o te mana'o ateatea ia 'e te here.

Te parau tumu faufa'a rahi, 'o te 'imira'a ia i te mau mea nō te tumu tano—nō te patura'a i te bāsileia o te Atua 'e te fa'arahira'a i te maita'i i roto i te ao nei. I te tahī atu pae, e fa'aitoitō te tai'ata ia tātou 'ia ta'ahi i 'ō atu i te mau 'ōti'a tano, i reira tō tātou mau mana'o e ha'afaufa'a 'ore ai i te Atua, e fa'ahi'o ai i te ta'ata 'ei tao'a 'e ma te fa'ariro i te mau tao'a, te tao'a moni rahi nā reira ato'a te mana 'ei 'ohipa r'iari'a e ha'api'o i tō tātou marū 'e e tū'ino i tō tātou mau tā'amura'a.

Nō te aha tātou e fati pinepine ai i mua i te tai'ata

'Ia hi'ohia te pau rahi 'e te atāta o te tai'ata, nō te aha ia te reira i riro ai 'ei fa'ahemara'a pūai 'e te tāmau noa ? Nō te aha tātou e vaihiō pinepine ai i te reira 'ia upo'oti'a i ni'a ia tātou ? 'Ia hi'ohia nā ni'a mai, e au ē, ō te peu pipiri 'aore rā te ha'avī'-ore-ra'a iāna iho te pū nō te tai'ata. E mau peu pa'epa'e te reira, te a'a hōhonu mau rā nō te tai'ata, 'o te 'erera'a ia. E riro te mau ta'ata i te fati i raro a'e i te tai'ata 'ei tāmatara'a faufa'a 'ore 'ia fa'a'i i te tahī ārea i roto i tō rātou orara'a. E mana'o ha'avare te tai'ata, e mono faufa'a 'ore nō te here mau, nō te faufa'a mau 'e te aura'a pipi vai maoro.

Te ha'avī'a tano o te manava, e nehenehe e parau ē, e au te reira i te 'ā'au. « 'O tāna mana'o i roto i tōna 'ā'au, 'o 'oia iho ia » (Maseli 23:7). Te vāhi e tu'u tātou i tā tātou tūtonura'a pae ferurira'a 'e pae vārua, e riro mai te reira i muri mai 'ei pūai fa'atere i tō tātou mau mana'o, mau hina'aro 'e mau 'ohipa. Te taime ato'a e tupu mai te fa'ahemara'a nō te tai'ata, tītauhia 'ia mono i te reira fa'ahemara'a 'e te ho'ē mea tano a'e.

E nehenehe ato'a te fa'aea-noa-ra'a e fa'atupu i te mau mana'o tai'ata. 'Ia iti roa ana'e te 'ohipa e tupu i roto i tō tātou orara'a, e riro tātou i te ara 'ohie i te mau fa'aurura'a Tīno. 'Ia 'imi itoitō tātou 'ia 'ana'anatae i te rave i te mau 'ohipa maita'i (hi'o PH&PF 58:27) 'e 'ia tūtava tātou i te fa'ahotu i tō tātou taime, e iti mai tō tātou mau mana'o tai'ata 'e te tahī ato'a mau fa'aurura'a 'ino.

Mai tā Elder Dallin H. Oaks nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'apōsetolo i fa'ata'a mai, te mau hia'ai tā tātou e mā'iti e ha'amau ia tātou, e'ita te reira e ha'uti noa i ni'a i tā tātou mau 'ohipa, i ni'a ato'a rā i te ta'ata e riro atu tātou : « Nā te hina'aro e fa'ata'a i tā tātou mau 'ōpuara'a mātāmeha'i, nā te mau 'ōpuara'a mātāmeha'i e hāmani i tā tātou mau mā'itira'a, 'e nā te mau mā'itira'a e fa'ata'a i tā tātou mau 'ohipa. Nā te mau hina'aro tā tātou e fa'atupu e fa'ata'a i te huru o tō tātou tauira'a, i tā tātou ravera'a 'e i tō tātou huru e au ai ».⁶

E nehenehe e parau ē, e tī'a 'ia tātou 'ia pāruru ia tātou 'eiaha i te mau manava noa tā tātou e tomo atu i roto, te

mau mana'o ato'a rā e matara mai 'e 'aore rā e tupu mai nā roto mai i teie mau mana'o. Mai tā Alama i ha'api'i, mai te mea 'ua vi'i'i tō tātou mau mana'o, « nā tō tātou mau mana'o ho'i tātou e fa'ahapa mai » (Alama 12:14).

Te rā'au fa'aora : te here mai tā te Mesia

E nehenehe e 'ape i te tai'ata. Nō te hōro'ara'a mai te Metua i te Ao ra ia tātou i te ti'amāra'a 'ia mā'iti, e mana tō tātou i ni'a i tō tātou mau mana'o, tō tātou mau hina'aro 'e tā tātou mau 'ohipa. 'Aita i titauhia 'ia tāpapa tātou i te mau mana'o 'e te mau hina'aro tai'ata. 'Ia hiti mai te mau fa'ahemara'a, e nehenehe tā tātou 'ia mā'iti 'eiaha e haere nā ni'a i terā nā 'ē'a.

Nāhea tātou i te upo'oti'a i te fa'a-hemara'a nō te tai'ata ? E ha'amata tātou nā roto i te fa'atupu i te hō'ē tā'amura'a tī'a 'e tō tātou Metua i te Ao ra 'e te mā'itira'a 'ia tāvini ia vetahi 'ē. 'E e fafau tātou ia tātou i roto i te rave-ra'a ha'apa'ora'a fa'aro'o, mai te pure 'e te tuatāpapara'a pāpā'ira'a mo'a, 'o te ani i te Vārua Maita'i i roto i tō tātou orara'a. I te pae hope'a, 'o te here mai tō te Mesia te tuha'a 'ōmo'e—te here ateate 'e te mau 'e te ha'avare 'ore, ma te hina'aro 'ia patu i te bāsileia o te Atua 'e 'ia rōtahi noa te mata i ni'a i tōna hanahana. E tupu te reira here i te taime noa e roa'a ai ia tātou te hoara'a o te Vārua Maita'i.

Nō te tātara i te tai'ata, titauhia te pure o te 'ā'au i reira tātou e ani ai i te Atua 'ia tātara i te reira mau mana'o 'e 'ia hōro'a mai i te here aroha 'ei mono (hi'o Moroni 7:48). E nehenehe te reira 'ia tupu inaha e mea nā roto te reira ato'a mau tātarahapara'a i te aroha nō te tāra'ehara a Iesu Mesia.⁷ 'Aua'a a'e 'oia e nehenehe tā tātou 'ia ha'api'i 'ia

here mai Tāna 'e mai tā tō tātou Metua i te Ao ra e here nei ia tātou.

'Ia tūtonu tāmau tātou i ni'a i tō tātou Metua i te Ao ra, 'ia ora tātou mai te au i te fa'auera'a mātāmua 'e te piti—here i te Atua 'e i tō tātou ta'ata tupu mai ia tātou iho nei (hi'o Mataio 22:36-39)—'e 'ia rave tātou i te mau mea ato'a e noa'a ia tātou nō te ora mai tāna i ha'api'i mai, e fa'auru te mau hina'aro ateate 'e te ha'avare 'ore i tō tātou orara'a ma te pūai rahi 'e rahi noa atu. 'A tāhō'ē ai tātou i tō tātou hina'aro i tō te Metua, e iti mai te mau fa'ahe-mara'a 'e te mau hope'a o te tai'ata, ma te monohia e te here mau o te Mesia. 'Ei reira e 'ī ai tātou i te here hanahana e mono i te mau hia'ai raro o teie nei ao, ma te nehenehe o te patura'a i te bāsileia o te Atua. ■

TE MAU NOTA

1. Hi'o Dallin H. Oaks, « Joy and Mercy », *Ensign*, Novema 1991, 75 ; 'e Thomas S. Monson, « Finishers Wanted », *Ensign*, Tiurai 1972, 69.
2. Teie te tahi ri'i mau hi'ora'a, hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 88:121 ; Spencer W. Kimball, « President Kimball Speaks Out on Morality », *Ensign*, Novema 1980, 94-98 ; Neal A. Maxwell, « The Seventh Commandment : A Shield », *Ensign*, Novema 2001, 78-80 ; Russell M. Nelson, « Where Is Wisdom ? » *Ensign*, Novema 1992, 6-8. Nō te tahi fa'ahou mau 'irava nō ni'a i te arara'a i te tai'ata, 'a hi'o i te mau tumu parau i muri nei i roto i te Arata'i nō te mau pāpā'ira'a mo'a : Fa'aturi ; Hia'ai tino nei ; Vi'i'i'i 'ore ; Nounou ; Ta'otoroa'i i te ta'ata ma te fa'aipoipo 'ore ; Homo'āpenira'a ; Tai'ata ; Navenave o te tino nei ; Vi'i'i'i 'apeni.
3. Jeffrey R. Holland, « 'Eiaha e ho atu i te vāhi nō te 'enemi o tō'u vārua », *Liahona*, Mē 2010, 44-45.
4. Nō te tahi fa'ahou mea nō ni'a i teie tumu parau, hi'o Dallin H. Oaks, « Te orara'a mai roto mai i te māre'i o te hōho'a faufau », *Liahona*, 'Ātopa 2015, 50.
5. Richard G. Scott, « Making the Right Choices », *Ensign*, Novema 1994, 38.
6. Hi'o Dallin H. Oaks, « Te hina'aro », *Liahona*, Mē 2011, 42.
7. Hi'o, 'ei hi'ora'a, D. Todd Christofferson, « Te hōro'a hanahana nō te tātarahapara'a », *Liahona*, Novema 2011, 38-41.

E PAE MANA'O NŌ TE ORARA'A ATEATE

Tē hōro'a nei Elder Jeffrey R. Holland e pae mana'o nō ni'a i te fāna'o-fa'ahou-ra'a 'e te tāpe'ara'a i te hō'ē orara'a ateate.

1. E fa'ata'a ia 'outou i te ta'a-ta, te mau mātēria 'e te mau huru orara'a e ha'amāuiui ia 'outou.
2. 'A 'imi i te tauturu.
3. E fa'atupu 'e e fa'a'ohipa i te ha'avīra'a īāna iho nō te fa'a'ore i te mau fa'au-rūra'a 'īno.
4. Mono i te mau mana'o faufau 'e te mau hōho'a nō te tī'a'ira'a 'e te mau ha'amāna'ora'a 'oa'oa.
5. E aupuru 'e e pārahi i te vāhi tei reira te Vārua o te Fatu.

Nō roto mai « 'Eiaha e hō atu i te vāhi nō te 'enemi o tō'u vārua », *Liahona*, Mē 2010, 44-46.

ī’ō TĀVINI atu i Ioridana

E ’aore rā i te vāhi e hina’aro te Fatu ia ’outou.

Nā R. Val Johnson ’e Rachel Coleman

Te mau ve’ā ’e te mau ’ohipa ha’apararera a a te ’Ekālesia

E hina’aro rahi roa ’ino. I te ha’amatara’ā o te matahitia pu’upu’u i te pūhapara’ā titihoria nō Za’atari i te fenua Ioridana i te mau pae fenua piri Hitia’o o te rā. Hau i te 100 000 titihoria nō Suria tei ’ōta’ā noa i reira ’e rātou pauroa te nehenehe e ro’ohia i teie tirotiro pe’ē ’e te ri’ari’ā. ’Ua fa’anaho te fa’aterera’ā hau nō Ioridana i te tahia tau pātiara’ā ’ia ’ore te ma’i ’ia parare. Te ’ōpuara’ā, e pātia e 90 000 a’ē titihoria nō Suria i te ārea e ono ’āva’ē ’e tae atu i te 30 matahitia i roto e piti hepetoma.

E fifi rā te vai ra. Tē vai ra te rā’au tā te pū ha’apa’o tamari’i a te hau ’āmui (UNICEF). Tē vai ra te mau fare ma’i a te fa’aterera’ā hau nō te ea nō Ioridana. Te mea rā ’aita e vai ra, ’o te mau tauiha’ā ’ia e ha’apa’o i te vai-to’eto’e-ra’ā—te mau pātia, te mau fāri’i tao’ā ’oi, te mau fa’ato’eto’ē nō te rā’au—’e tē ’ohu noa ra te hora.¹

I reira ’o Ron ’e Sandi Hammond i te haerera’ā mai, e misiōnare fa’apoiopo pa’ari, ’ei upo’o fa’atere nō te pū taururua’ā LDS Charities i Ioridana. Nō te mea ’ua ’ohipa a’ena Ron ’e Sandi ’e te UNICEF ’e te fa’aterera’ā hau nō te ea, ’oi’oi roa rāua i te ’āmui mai i teie nā fa’anahora’ā nō te hi’o e nāhea te pū LDS Charities e nehenehe e taururu.

’Ua parau ’o Ron e, « ’ua tuatāpapa rāua i te moni nō te ho’ora’ā i te mau tauiha’ā e ha’apa’o i te vai-to’eto’e-ra’ā ». I te paraura’ā

mai rātou, ’ua parau atu māua, ’tē mana’o nei māua e nehenehe te pū LDS charities e tauturu’. ’Ua parau mai rātou, ’E aha te maoro ? E ti’ā ’ia rave vitiviti i te reira ! »

I roto noa e 20 hora, ’ua fa’ati’ahia te pū LDS Charities ’ia ho’o mai i tei titauhia nō te ha’apa’o i te vai-to’eto’e-ra’ā. « I te fa’ā’itera’ahia i te fa’aterera’ā hau nō te ea ’e te UNICEF », tē parau ra Ron, « ’ua hitimahuta roa rātou. E nāhea pa’i te hō’ē FEH [Fa’anahora’ā e ’ere nā te hau] e nehenehe e ’ohipa vitiviti mai te reira ? ’Ua nā mua roa te tau pātiara’ā i tei tārena’ahia, e ’ere noa te reira, ’ua tūra’i ato’ā te reira i te pātiara’ā ’ati a’ē te fenua e rave rahi hanere tauasini ta’ata ioridana e titihoria suria ».

’Ua āraihia te ’ati.

Hau atu, ’ua ha’amau teie ’āpitira’ā i roto i te UNICEF, te fa’aterera’ā hau nō te ea ’e te LDS Charities i te niu nō te tahia atu ’ohipa ’āmui.

Te huru tō Ron ’e Sandi Hammond taera’ā i terā taime faufa’ā rahi i te mau fenua piri

’Ua taururu LDS Charities e pātia e 90 000 titihoria nō Suria nō te pāruru ia rātou i te ma’i pu’upu’u.

Amman, i Ioridana

Hiti'a o te rā, e fa'a'itera'a ia nō te fa'aro'o o Hammond mā 'e te fa'aurura'a i roto i te fa'anahora'a a te 'Ekālesia nō te mau misiōnare fa'aipoipo pa'ari.

Hina'arohia : Te mau misiōnare fa'aipoipo

I te matahiti 2012, tē tāvini ra 'o Hammond mā 'ei fa'aau 'ohipa i roto i te hiero nō Rexburg Idaho. 'Ua manuia maita'i te tōro'a taote niho a Ron 'e tē ha'api'i ra 'oia i roto i te tuha'a fa'atere nō te ha'apa'ora'a fa'aro'o i te fare ha'api'ira'a Brigham Young University–Idaho. 'Ua taui tā'ue rā taua terera'a orara'a mātaro ra 'a tae mai ai te tahi fa'aurura'a pae vārua ta'a 'ē e hāpono 'oi'oi i te pu'e parau nō te tāvini i te hō'ē misiōni. 'Ua hitimahuta rāua i te taime. Tē raverave ra tā rāua nau tamari'i fa'aipoipo i tā rātou tōro'a 'ohipa 'e te ha'amaura'a nohora'a, 'e 'aita 'o Ron i 'ōpuia e fa'aea i tāna 'ohipa. 'Ua ha'apāpū rā te Vārua ia rāua ē, hina'arohia rāua 'e e tere maita'i te mau mea ato'a.

'E te mea i tupu, 'ua ha'apae 'e 'ua pure te feiā fa'atere autahu'ara'a i te pū fa'atere o te 'Ekālesia nō te 'imi i te tahi nā ta'ata fa'aipoipo nō te tāvini 'ei upo'o fa'atere nō te LDS Charities i Amman, i Ioridana.

Tē parau ra 'o Sandi ē, « E mea pāpū maita'i ho'i 'ua nā mua atu te Fatu ia māua, i te fa'aineinera'a i teie mau mea nō teie tonora'a ta'a 'ē tāna nō māua. 'Ua 'ite māua ē, tē rave nei 'oia i te reira nō te mau misiōnare ato'a e tāvini nei. E 'ohipa tāmāhanahana 'ia 'ite ē, tē fa'anaho nei te Fa'aora i te mau mea nō 'outou nō te tāvini i reira hou 'outou 'a tāpae ai ».

NĀHEA I TE ORA I NĀ 6 'AORE RĀ 12 'AORE RĀ 18 'AORE RĀ 23 'ĀVA'E MAITA'I ROA A'E O TŌ 'OUTOU ORARA'A

Enehenehe te mau ta'ata fa'aipoipo e tāvini e 6, 12, 18, 'e 'aore rā 23 'āva'e, tei te huru tō rātou orara'a.

Hau atu, 'ua tā'ōti'ahia te ha'amāu'ara'a rahi roa a'e o te hō'ē misiōni—te vāhi nohora'a—ei mea mara'a a'e i raro a'e i te 1 400 tārā marite nō te mau ta'ata fa'aipoipo nō

Tē parau ra Ron ē, « 'Ia hi'o vau i muri, 'ua māuruuru māua 'aita māua i tu'u ta'a 'ē 'e i titau i te vāhi tā māua e hina'aro e tāvini. Nā te vaiihora'a i roto i te rima o te Fatu te reira tuha'a i fa'ati'a iāna 'ia hōrō'a mai i te tahi 'ite e'ita e noa'a ia māua 'ahani nā māua i fa'ata'a atu ».

I roto i terā 'ohipa, 'ua rave māua nā muri i te 'utuāfare hui ari'i nō Ioridana nō ni'a i te mau 'ōpuara'a tauturura'a ta'ata tā rātou e 'ana'anatae. 'Ua 'ohipa ato'a Hammond mā 'e te mau fare ma'i i reira nō te fa'afāna'o i te ha'api'i-pi'ira'a i te mau tuati ma'i nō Ioridana nō ni'a i te 'aravihi fa'aorara'a i te mau pēpe 'āpī, tei fa'aiti i te pohepohera'a i te mau 'aiū fānau 'āpī. Nā roto i teie tauto'ora'a nā rāua 'e te tauto'ora'a o te tahi ato'a nau misiōnare fa'aipoip, 'ua hōrō'a te LDS Charities i te ha'api'i-pi'ira'a 'e te tauha'a nō te mau fare rapa'aura'a mata 'e te mau fa'anahora'a tauturu feiā huma melo. I roto i te mau ta'ata tā Hammond mā 'e te tahi ato'a mau misiōnare tōtauru i turu, 'o te hō'ē ia pū

te fenua Marite, Canada, 'Europa Tō'o'a o te rā Tāpōnē 'e Auteralia. Rātou nō te tahi atu mau fenua, e 'aufau rātou tei mara'a ia rātou.

Nō te mau ha'amāramaramara'a nō ni'a i te anira'a 'ia tāvini 'ei misiōnare 'e nō te tahi ato'a mau 'āamu nō ni'a i te mau ta'ata fa'aipoipo tei ora i nā 'āva'e maita'i roa a'e o tō rātou orara'a i te tāvinira'a i te misiōni, 'a haere i ni'a ia lds.org/callings/missionary/senior.

e ha'api'i nei i te mau vahine huma melo e nāhea i te feru-ri 'e i te hāmani i te mau 'ahu 'e te tahī mau 'ohipa rimā'i. Maoti teie mau 'ite i noa'a ai i te mau pīahi te rāve'a nō te fa'afāna'o ia rātou iho 'e tō rātou 'utuāfare.

E mau 'ōpuara'a ato'a tei fa'a'ohipa ia rātou 'e te tahī ato'a mau FEH 'e te fa'aterera'a hau nō Ioridana i ni'a i te pāhonora'a rū 'e te hi'opo'ara'a i te mau pīahi nō Ioridana nō te fāna'o i te tahī pūtē moni 'aore rā e piti i roto i te matahiti nō te haere i te fare ha'api'ira'a Brigham Young University. Te hō'e o te mau 'ohipa tā Hammond mā i au roa a'e, 'o te 'ohipara'a ia 'e te 'Ekālesia Katolika nō te patu i te tahī mau piha ha'api'ira'a nō te mau keresetiano nō Irakia, inaha 'aita atu e vāhi nō rātou nō te putuputu.

'E te Fatu i roto i tāna 'ō vine

I Ioridana 'o Hammond mā i te ha'api'ira'a mai ē e parau mau te parau fafau a te Fatu ia rātou e tāvini iāna : « E haere au nā mua i tō 'outou mata » E vai ho'i au i tō 'outou pae 'atau 'e i tō 'outou pae 'au, 'e i roto ho'i tō'u Vārua i tō 'outou mau 'ā'au, e ta'u mau melahi ho'i e 'ati

'Ua 'ohipa 'o Ron 'e Sandi Hammond, nā reira ato'a te tahī mau misiōnare 'ohipa tauturura'a i te ao nei, nā muri i te 'utuāfare hui ari'i nō Ioridana nō te fa'atopa i te fāito pohepohera'a o te mau 'aiū fānau 'āpī.

noa a'e ia 'outou na, 'ia ha'amara'a mai ia 'outou i ni'a » (PH&PF 84:88).

« Tei roto te Atua i teie 'ohipa », te parau ia a Ron. « Tei roto 'oia i te 'ō vine 'e tāna mau tāvini. Te mau ta'ata fa'aipoipo ato'a e haere i te misiōni, e 'āmui atu te Fatu o te 'ō vine ia rātou i roto i te 'ō vine. 'Aita mātou e ti'aturi ra i te mau semeio i Ioridana; tē ora ra mātou i te reira ».

E'ita e nehenehe e parau, te mau melahi tā rāua i putapū « 'ati a'e » ia rāua, 'o terā ia nō te ra'i mai, 'o terā ato'a rā i te tāhuti nei, tā rāua iho ā rā mau tamari'i tei turu i tā rāua fa'aotira'a e tāvini i te vāhi ātea i te fare.

'E 'ua ha'amaita'ihiia tō rāua 'utuāfare i te mana pāruru 'e te pāruru a te Fatu. E mau fa'aotira'a rahi nō ni'a i te tōro'a 'ohipa 'e te vāhi nōhōra'a tei ravehia, 'e e mau māna'ona'ora'a nō ni'a i te tahī fānaura'a atāta tei manuia 'a fāriu ai tā rāua mau tamari'i i ni'a i te Fatu, 'e 'ua 'āpo'o 'e 'ua pure 'e 'ua ha'apae i te mā'a nō te tahī 'e te tahī.

Nō te fa'ahiahia rahi o te mau ha'amaita'ihiia a tā rāua nau tamari'i, i te anira'ahia i te taea'e 'e te tuahine Hammond e fa'anu'u i tā rāua misiōni mai te piti i te toru matahiti, 'ua fa'a'ite tā rāua nau tamari'i tātā'itahi i tō rātou 'ana'anatae 'e te pātūrura'a. 'Ua 'āpo mai rātou ē, e 'ohipa ta'a 'ē mau tā te Fatu e rave ra nō rātou 'ei fa'ahope'ara'a 'āfarō nō te tāvina'ira'a a tō rātou nā metua.

Noa atu rā, 'ua riro te āteara'a 'ei tusia nō te 'utuāfare Hammond. E mea fifi roa ia te vaira'a i te tahī atu pae o te ao nā te feiā tei herehia. 'Aita rā i fifi roa mai te mātāmua ra. Maoti te rāve'a 'āpī i noa'a ai i te 'utuāfare 'ia 'ite i tō te tahī 'e tō te tahī orara'a, te pinepine tā rātou i hina'aro. Tē parau ra Sani ē, « 'Aita te mau ta'ata fa'aipoipo e tāpū i te para-paraura'a i tō rātou 'utuāfare. E tāmau noa mātou i te para-parau 'e te mau tamari'i i te fare. Maoti te rāve'a FaceTime 'e te mau rata uira, 'ua mātau tā māua nā mo'otua 'āpī e mahā tei fānauhia 'a tāvini ai māua, ia māua 'e 'ua fāri'i pōpou mai i te ho'ira'a mai māua ».

Ara'ara te mata 'e te 'ā'au

I roto i te mau ha'amaita'ihiia e rave rahi tā Hammond mā e ha'amana'o ra 'ua fāri'i rāua i roto i teie tāvinira'a, i te araarara'a ia tō rāua nā mata i te rima hōro'a 'e te hoara'a o te ta'ata nō Ioridana. I te taime 'ua fāri'i 'o Hammond mā i tā rāua pī'ira'a, 'aita rāua i pāpū roa i te huru ta'ata tā rāua e tāvini atu.

« 'Ua 'ite rā māua i te mau hoa mahometā 'ei hoa hāmani maita'i 'e te rima hōro'a », tē parau ra Ron, « 'e 'ua pāpū ia

Te hō'ē māna'ona'ora'a nō te mau misiōnare fa'aipoipo, 'o te fa'aāteara'a ia i te mau tamari'i 'e te mau mo'otua i te tahī taime faufa'a roa a'e o tō rātou orara'a. Ia Hammond mā ra te rāve'a fa'ahiahia tei 'apohia mai, e ha'amaita'i te Fatu i te 'utuāfare o te mau ta'ata fa'aipoipo e tāvini ra 'e e tauturu te rāve'a 'āpi ia rātou 'ia vai fātata noa, noa atu tei te tahī atu pae rātou i te ao.

māua ē, 'āhani noa atu e fifi i itehia i mua ia māua, e haere roa mai rātou nō te pāruru ia māua.

« E aroha fa'ahiahia tō rātou. 'Aita te ta'ata ioridana e fāri'i ē tē 'ere ra te tahī ta'ata mai te peu e nehenehe tā rātou e tauturu. Mai te tau mai ā o te ari'i Davida 'e nā mua atu tō rātou aupurura'a i te titihoria. E rave rahi fa'ahitira'a i roto i te Bibilia nō te parau 'iō i Ioridana', e 'ua ha'amata māua i te tu'urima i tā māua mau rata 'Tō i Ioridana' 'ei fa'aha'amana'ora'a i te tāvinira'a aroha tā māua i fāna'o 'ia hōrō'a atu i roto i teie fenua rahi nō te aroha i roto i te tua'ā'ai. Tau tenetere tō Ioridana rirora'a 'ei vāhi nō te aroha, 'e 'ua ha'amaita'i te Fatu i te ta'ata nō te reira ».

Nō tō rāua 'ohipa-piri-ra'a i te nūna'a nō Ioridana, 'ua tupu te hoara'a rahi i rotopū ia rātou 'e 'o Hammond mā. « E rave rahi tāmā'ara'a Iftar tā māua i haere, te tāmā'ara'a e fa'aotī i te tau nō te ha'apaera'a mā'a Ramadan », tē parau nei Sandi. « 'Ua ani ato'a mai tō māua nau hoa mahometa ia māua 'ia haere i te mau 'āru'i mōmo'ara'a, te mau fa'aipoipora'a 'e te mau 'ōro'a a te 'ūtuāfare ».

'Aita te 'Ēkālesia e poro 'e 'aore rā e fa'ati'a i te bāpetizora'a o te mau mahometa i Ioridana 'aore rā i te mau vāhi ato'a e 'ōpanihia te reira, nō reira 'aita 'o Hammond mā i fa'a'ite atu nō ni'a i te 'Ēkālesia. Te mea rā tā rāua i rave, 'ua fa'atumu rāua i ni'a i te patura'a 'e te tāpe'ara'a i te mau tā'amura'a—'e te 'utuāfare hui ari'i, te mau ti'a nō te 'ohipa tauturura'a i reira 'e te tahī ato'a mau misiōnare fa'aipoipo

e tāvini ra ia rāua, nā reira ato'a te mau ti'a fa'atere nō te ha'apa'ora'a fa'aro'o 'e te fa'atere'a hau. 'Ia anihia mai te tahī ha'amāramaramara'a nō ni'a i te 'Ēkālesia, e fa'aitoitō noa 'o Hammond mā ia rātou 'ia haere e hi'o i te LDS.org.

Te pi'i'ra'a 'ia tāvini

'Ia hi'ohia te mau 'ohipa fa'ahiahia i tupu nō Ron 'e Sandi, tē mana'o ra ānei rāua ē, e mea ta'a 'ē rāua i roto i te mau ta'ata fa'aipoipo tei pi'i'lia 'ia tāvini—'e 'aore e pi'i'lia 'ia tāvini ?

« E—'e 'aita. « 'Ua tāvini māua i te vāhi 'e i te taime 'ua hina'aro te Fatu i te ta'ata fa'aipoipo 'e te tahī 'aravihī ta'a 'ē 'e te 'ite ta'a 'ē i roto i te orara'a », tē parau ra 'o Hammond mā. « Terā rā, e parau mau te reira nō te mau misiōnare pa'ari ato'a. Te

mau ta'ata fa'aipoipo ato'a e nehenehe e tāvini i te hō'ē misiōni, 'ua fa'aineinehia ia rātou 'ia tāvini 'ei 'ohipa ta'a 'ē nō rātou. Titau-noa-hia ia rātou 'ia fa'a'ohipa i te fa'a-ro'o nō te haere i te vāhi 'ua hina'aro te Fatu ia rātou, 'e e fa'a'ohipa 'oia ia rātou nō te fa'atupu i te maita'i ta'a 'ē i roto i te orara'a o vetahi 'ē.

« E maita'i ta'a 'ē tā te mau ta'ata fa'aipoipo e nehenehe e fa'atupu », te parau ia a Elder Robert D. Hales nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo. « E 'ohipa fa'ahiahia tā te mau ta'ata fa'aipoipo e nehenehe e rave e'ita e noa'a i te tahī atu ta'ata ...

« Te rāve'a tāvinira'a a te mau ta'ata fa'aipoipo, e nehenehe e hi'o 'ei rāve'a 'ōti'a 'ore. I roto ānei i te piha tōrō'a a te misiōni 'e te ha'api'ira'a i te feiā fa'atere 'e tae noa atu i te 'ohipa 'āamu 'utuāfare 'e te hiero 'e te tauturura'a i te ao nei—e rāve'a nō te 'ohipara'a fātata i te 'aravihī 'e te tārēni ato'a tā te Fatu i ha'amaita'i ia 'outou [...]

« 'Ua rahi tā 'outou i fāri'i i roto i te orara'a ; 'A haere 'ia 'e 'a hōrō'a hua atu i roto i te tāvinira'a i tō tātou Fatu 'e Fa'aora. » 'Ia vai te fa'aro'o ; 'ua 'ite te Fatu i hea 'outou e hina'arohia ai. E hina'aro rahi e vai ra, te mau taea'e 'e te mau tuahine, 'ua iti rā te mau rave 'ohipa ».² ■

TE MAU NOTA

1. Hi'o « Mass Vaccination Campaigns in Syria, Jordan, Lebanon, Iraq and Turkey Amid Measles Outbreaks », 30 nō 'ēperēra 2013, unicef.org.

2. Robert D. Hales, « Couple Missionaries : A Time to Serve », *Liahona*, Tiurai 2001, 30, 31.

TĀPARU I TE AROHA

te terera'a vau i te hō'ē 'oire fātata nō Estonia, 'ua 'ite au i te hō'ē ta'ata tē tāparu ra i te moni. Te 'ohipa māere, 'ua ha'amana'o vau iāna i te taime 'a tāvini ai au 'ei misiōnare i roto i terā 'oire, 'a 10 matahiti nā mua atu. E pūtē mōhina 'ūrina (plastique) rahi i roto i te rima, mai tei mātāmua ra, nō te 'ohi mai i te reira e ho'o atu ai. Tē ha'amana'o ra vau e ani noa mai 'oia i te mau toata, 'e 'ia hōro'a atu 'oe, e ani fa'ahou mai.

'Ua hitimahuta roa vau i te 'itera'a iāna. 'Ua ma'iri e 10 matahiti 'e teie noa nei ā 'oia—'ua hinahina ri'i noa te rouru, terā rā e au ē, terā noa tōna orara'a mai terā 'ē tau i te tāparura'a i te moni i terā mahana 'e terā mahana. 'Ua feruri au i nā matahiti fa'ahia-hia e 10 tā'u i ora na i tō'u pae, 'ua fa'aipoipo i roto i te hiero, 'ua haere i te ha'api'ira'a, 'ua 'itehia mai te hō'ē 'ohipa maita'i 'e e mea maita'i te ea.

'Ua puta mai i roto iā'u ē, 'o teie paha te taime hope'a e 'ite ai au iāna, 'e 'ua tae mai te mana'o e ti'a iā'u 'ia hōro'a i te tahī mea nāna. Te fifi rā ho'i, hō'ē noa moni parau i roto i tō'u rima, 'ua hau roa īa i tā'u i hina'aro e hōro'a. 'Ua 'ōtohe ri'i au i mua i teie mā'itira'a—aita e hōro'a i te hō'ē mea 'e 'aore rā e hōro'a rahi atu i tā'u i hina'aro nāna. Fa'aoti atu ra vau ē, e 'ere i te pau rahi nō'u 'e e 'oa'oa roa mai 'oia, nō reira 'ua hōro'a atu vau i te moni.

'Aita e piti mahana i muri iho, 'o vau atu ra i roto i terā vaira'a, i teie rā taime, nō te tāparura'a i te aroha. 'Ua hape tō'u hi'ora'a i te tai'o mahana nō te fa'aho'ira'a i te hō'ē parau tāpa'ora'a nō te tahī pūtē moni ha'api'ira'a. 'Ua mana'o roa vau ē 'ua oti i te fa'aho'i-hia e piti hepetoma nā mua atu, 'ua 'ara'ara rā tō'u mata i te hi'ora'a atu i

te tai'o mahana, 'ua tārehia vau hō'ē mahana i te hāponora'a i te reira.

Te tino moni o te pūtē moni ha'a-pi'ira'a, 'ua tāta'ihānere īa i te tino moni tā'u i hōro'a i terā 'ōvere, 'ua tano roa īa teie ha'api'ira'a i ni'a iā'u. Teie īa vau tē tāparu nei i te aroha, haere te pure i tō'u Metua i te Ao ra 'e haere ato'a te rata uira i te mau ti'a o te fare ha'api'ira'a. 'Ua parau mai rātou ē, e tāpe'a rātou i teie parau anira'a, e tāpa'o ato'a rā rātou ē, 'ua tārehia te hāponora'a.

'Ua pāhonomohia ta'u pure 'e 'ua ha'amaita'ihia vau 'ua fāri'i au i te pūtē moni, 'o tei tauturu ho'i ia māua ta'u vahine i te pae moni. Hau roa atu rā, 'ua 'apo mai au i te hō'ē ha'a-pi'ira'a faufa'a rahi : e 'ere ānei tātou pā'āto'a e mau ta'ata tao'a 'ore ra ? (hi'o Mosia 4:19). ■

Matthew Crandall, Harju, Estonia

te terera'a vau i te hō'ē 'oire fātata nō Estonia, 'ua 'ite au i te hō'ē ta'ata tē tāparu ra i te moni. Te 'ohipa māere, 'ua ha'amana'o vau iāna i te taime 'a tāvini ai au 'ei misiōnare i roto i terā 'oire, 'a 10 matahiti nā mua atu.

NĀ MELAHI, 'O DUNN TĀNE 'E 'O DUNN VAHINE

Tē māta'ita'i ra vau i te 'āfata teata i te tāniuniura'a mai tō'u metua vahine nō te parau mai ē, 'ua ro'ohia tōna taea'e, tō'u tonton Floyd, 92 matahitī 'e tāna vahine, 'o tati Millie, i te ma'i hāpu (grippe) 'e 'aita tā rāua e mā'a i te fare. 'Aita ato'a ho'i au i maita'i roa nō te haere i te fare toa e ti'i mai i te tahī 'ohipa. 'Aita tō tonton Floyd 'e tati Millie e fēti'i 'ē nā pīha'i iho mai, nō reira 'aita e ta'ata 'ē nō te tauturu atu.

'Ua ani mai tō'u metua vahine mai te mea e nehenehe tā'u e tauturu atu. 'O vau ana'e te melo nō te 'Ekālesia i roto i terā 'āma'a o te 'utuāfare 'e 'ua pi'ihia a'enei au nō te tahī 'ohipa mai te reira. Te fifi noa, tei Utaha vau i te nohora'a i Marite 'e tei Hemet i California tō'u tati 'e tō'u tonton.

'Ua parau vau i tō'u māmā e feruri au ma'a minuti e aha te rave. E hoa tō'u e ora ra i te hō'ē vāhi fātata ia Hemet nō reira 'ua tāniuniu vau iāna nō te ani e ta'ata ānei tāna i mātau i Hemet. 'Ua parau mai 'oia nō te hō'ē vahine tāna i tāvini nā muri iho i te hiero nō Redlands California, tōna i'oa 'o te tuahine Dunn, e peresideni Sōtaiete Tauturu ho'i i reira.

I te pāhonora'a mai te tuahine Dunn i te niuniu, 'ua parau vau, « 'Ia ora na e te tuahine Dunn. 'Aita 'oe i mātau iā'u, 'o Nancy Little tō'u i'oa, tē ora ra vau i Utah. E melo vau nō

'Ua parau mai rā te tuahine Dunn ē, nā rāua tāna tāne e 'āfa'i atu i te mā'a nā rāua.

te 'Ekālesia, tō'u rā tati 'e tō'u tonton i Hemet, e 'ere iā. 'Ua ro'ohia rāua i te ma'i 'e 'aita tā rāua e mā'a i te fare». 'Ua parau vau iāna i te vāhi fa'aearea'a, e mea ātea iā i te vāhi tei reira 'oia, 'e 'ua fa'ata'a atu ra vau ē, 'ua hina'aro noa vau i te 'ite mai i te hō'ē fare tāmā'ara'a nā pīha'i iho 'o te nehenehe e 'āfa'i atu i te mā'a.

'Ua parau mai rā te tuahine Dunn ē, nā rāua tāna tāne e 'āfa'i atu i te mā'a nā rāua. 'E tano maita'i, e tihopu tā rātou i hāmani 'e e faraoa ato'a, 'e nō hāmani noa mai nei tōna metua vahine i te tahī cookies. 'Ua parau atu vau 'aita, 'ua onoono noa mai rā 'oia.

Ma'a hora i muri mai, 'ua tāniuniu mai te tuahine Dunn nō te ha'apāpū ē, mea maita'i rāua. 'Ua tāniuniu mai tō'u metua vahine i muri iho nō te parau mai e aha tā tonton Floyd i parau nō ni'a i te reira. 'Ua parau mai 'oia, « E nā melahi, 'o Dunn tāne 'e 'o Dunn vahine tei haere mai i te fare. 'Ua 'i tō rāua nā rima i te mā'a : te mā'a hotu, te pota, te tihopu, te faraoa 'e te mau cookies. Terā te mau cookies monamona roa a'e tā'u i 'amu ». 'Ua hāhaere 'o Dunn mā i tō'u tonton nō te tauturu ia rāua 'e tō rāua mau hina'aro, i muri iho, 'ua 'amo te taea'e Dunn i tō'u tati Millie, tei paruparu 'e tei ro'ohia i te ma'i hīro'a mo'e (Alzheimer), mai roto i tōna ro'i i ni'a i te hō'ē pārahira'a i roto i te piha tūtu nō te tāmā'a.

I te tāniuniura'a tonton Floyd i tō'u metua vahine nō te fa'atia iāna, 'ua ta'i 'oia. 'Ua parau 'oia 'aita a'enei 'oia i fārerei i te ta'ata maita'i 'e te aupuru mai te reira. 'Ua parau 'oia i tō'u metua vahine ē, 'ua fāna'o vau i te orara'a i Utah 'e « terā mau mōmoni ato'a » 'ati a'e iāna.

E maha mahana i muri iho i te fārereira'a, 'ua haere tonton Floyd i tāna 'āfata rata i rāpae i te fare 'e 'ua he'e ihora 'e topa atu ra. 'Ua tā'iri tōna upo'o 'e 'ua pohe maha mahana i muri mai. Ta'a 'ē noa atu i te tuati ma'i e haere i tō rāua fare, 'o te taea'e 'e te tuahine Dunn te ta'ata hope'a tā tō'u tonton i 'ite hou 'a pohe ai.

'Ua māruuru roa vau nō te hi'ora'a huru Mesia o te hō'ē o tō'u mau tuahine Sōtaiete Tauturu tei ora hānere 'e hānere maile i te ātea, e ta'ata 'aita ā vau i fārerei, 'o tei tauturu i tō'u tati 'e tō'u tonton. ■

Nancy Little, Utah, Marite

E TAU NŌ TE 'Ā'AMU 'UTUĀFARE

E metua vahine au nō e piti tamāhi-ē, 'e 'ua pinepine au i te paraura'a e, e'ita tā'u e nehenehe e haere i te tahi mau 'ohipa o tā'u e hina'aro, nō te mea e 'ere roa i te « tau » tano nō'u nō te rave i te reira. Hō'ē 'o te reira mau 'ohipa, 'o te 'ohipa 'ā'amu 'utuāfare ia.

Noa atu ā 'ua rave au vau i te fa'ahorora'a parau tuatāpapara'a (indexation) i roto i te hō'ē 'ohipara'a nā mua a'e, tē feruri ra vau i te parau 'aperā'a, 'aita tō'u taime 'e 'aore rā 'aita vau i 'ite, nō te rave i te 'ohipa 'ā'amu 'utuāfare i terā taime.

'Ua taui tō'u 'ā'au i te hō'ē po'ipo'i roa ma'a 'āva'e i teienei ā pārahi ai au i roto i te hiero. Tē hi'o ra vau i te mau i'oa o te feiā pohe i ni'a i te mau tāreta hiero, ma te pure ē, e fari'i mai rātou i te mau 'oro'a tei ravehia nō rātou, puta mai nei te mana'o ē, « 'Āhani pa'i e i'oa nō tō'u iho fēti'i 'utuāfare, e 'ere ānei ia e mea maita'i ? E haere au e rave i te 'ohipa nō rātou ». 'Ua ha'apāpū mai te Vārua iā'u ē, mai te peu terā tō'u hia'ai, e tauturu mai te Fatu iā'u 'ia rave i tā'u 'ohipa 'ā'amu 'utuāfare, i te mahana sābati iho ā rā. 'Ua

ti'a roa iāna 'ia tauturu mai 'ia 'ite i te taime 'e 'ia 'ite nō te fa'atupu i tāna mau 'ōpuara'a.

Terā sābati, 'ua ho'i au i te fare 'e 'ua tomo ihora i ni'a ia FamilySearch.org. Mani'i 'oi'oi mai tō'u roimata 'a hi'o ai au i te i'oa o tō'u mau tupuna 'Ua ha'amata tō'u tā'amura'a ia rātou i te pūai mai. Te mea i fa'arahi atu ā i tō'u here ia rātou, 'o te mau hōhō'a ia 'e te mau parau, tei tu'u-'āpī-hia e tō'u māmā rū'au, 'o te fa'aoraora roa mai i te reira mau melo o te 'utuāfare nō'u nei. 'Ua tae mai te 'oa'oa 'a fa'aō ato'a mai ai au i tā'u tamāhine piti matahiti, 'ua ha'api'i 'oia i te ha'amātau i te hōhō'a o te tupuna tāne e hina 'oia nōna 'e te tupuna vahine e hinatini 'oia nōna. 'Ua fari'i roa vau i te mana'o o te peresideni Russell M. Nelson, peresideni nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpō-setolo, 'a nā 'ō ai 'oia ē : « E hōrō'a mai te Sābati i te hō'ē rāvē'a maita'i

roa nō te ha'apa'ari i te mau aura'a 'utuāfare. Inaha, tē hina'aro nei te Atua ia

tātou tāta'itahi, Tāna mau tamari'i, 'ia ho'i fa'ahou i piha'i iho Iāna 'ei Feiā Mo'a ha'amanahia, tā'atihia i roto i te hiero 'ei 'utuāfare, i tō tātou mau hui metua, 'e i tō tātou hua'ai ». (Te Sābati e mahana hina'arohia, *Liahona*, Mē 2015, 130).

Mai terā taime mātāmua, 'ua tāmau noa vau i te rave i te 'ohipa 'ā'amu 'utuāfare i te mahana sābati. 'Ua ha'amaita'ihiia vau, 'ua rave au i te 'ohipa hiero nō te tahi o tō'u mau melo 'utuāfare tei pohe. Te hō'ē ha'amaita'ira'a ta'a 'ē, 'o te ha'api'ira'a ia nō ni'a i tō'u mau fēti'i 'e te noa'ara'a te tā'amura'a pāpū a'e i tō'u nā metua tupuna e 'ere i te melo nō tō tātou nei fa'aro'o. 'Ua ha'apūai te reira i tā'u fa'aotira'a e ha'apa'o i tā'u mau fafaura'a 'e 'ia fa'aitoito noa ē tae noa atu i te hope'a, 'ia riro vau 'ei nati pūai nō tō'u 'utuāfare mure 'ore.

Noa atu 'ua rahi te 'ohipa e rave, 'ua māruuru vau i tō'u Metua i te Ao ra nō te fa'arahira'a i tō'u 'aravihī 'ia ti'a iā'u 'ia rave i tāna 'ohipa, i tōna iho ā rā mahana. Nō'u nei, e mahana hina'arohia mau te sābati. ■

Rachel Lewis, Utah, Marite

'Ua tae mai te 'oa'oa 'a fa'aō ato'a mai ai au i tā'u tamāhine piti matahiti, 'ua ha'api'i 'oia i te ha'amātau i te hōhō'a o te tupuna tāne e hina 'oia nōna 'e te tupuna vahine e hinatini 'oia nōna.

Té vai ato'a ra ta'u
hōhō'a tarai nō te
tāpena Moroni 'e 'ua vai
noa te reira i roto i ta'u pūtē
te toe'a o terā matahiti
'ei fa'aha'amana'ora'a
e nāhea tā te tāpena
Moroni i te ha'api'i
mai iā'u.

mauiha'a tama'i. 'Ua tāmāu noa vau i
te tai'o ma te mana'o ē, 'auē ia 'āhani
'o vau te tāpena Moroni i roto i te
piha ha'api'ira'a : nō te fa'atere, ma
te ti'aturi rahi 'e te manuia.

'Ua tai'o vau i te tāu'ara'a parau
i roto ia Moroni 'e Zerahemana 'e
te mau 'āti Lamana nō te fa'ahēpo
ia rātou 'ia mā'iti : « 'Ia vāiiho mai
'outou i tā 'outou mau mauha'a
tama'i ia mātou nei ... 'e e fa'aora
mātou ia 'outou, 'ia haere atu na
'outou i tō 'outou vāhi, 'e 'ia 'ore
'outou 'ia ho'i fa'ahou mai 'ia 'aro mai
ia mātou » 'aore rā « 'ia 'ore 'outou 'ia
nā reira ... e fa'ae au i tō'u ra mau
ta'ata 'ia tā'iri rātou ia 'outou » (Ala-
ma 44:6, 7). Tā'u i 'apo mai, tē rave
ra 'ōna i tā tō'u fa'atere i parau mai
iā'u ! 'Ua parau 'oia, « 'A hōrō'a e piti
mā'itira'a 'ei reira 'a pe'e i te reira ».
Ma teie parau i roto i te ferurira'a,
'ua rave mai au i te fa'ahitira'a parau
a Moroni, « Inaha, e fa'aotī tātou i te
tama'i » (Alama 44:10).

'E teie mau parau tumu tā'u i 'apo
mai i roto i te 'ā'amu nō te hō'ē o ta'u
mau 'aito i roto i te mau pāpā'ira'a
mo'a, 'ua ho'i au i roto i te piha ha'a-
pi'ira'a ma te ti'aturi 'e te fa'anahora'a
tama'i. Tē vai ato'a ra ta'u hōhō'a tarai
nō te tāpena Moroni 'e 'ua vai noa te
reira i roto i ta'u pūtē te toe'a o terā
matahiti 'ei fa'aha'amana'ora'a e nāhea
tā te tāpena Moroni i te ha'api'i mai
iā'u 'ia ha'api'i i te fa'atere i te piha i
te fare ha'api'ira'a tuarua. 'A hōrō'a ai
au i ta'u mau pīahi e piti mā'itira'a, 'ua
maita'i mai tā rātou mau peu, 'ua rave
rātou i tā rātou 'ohipa 'e 'ua au maita'i
mai mātou. Hope a'era te matahiti,
'ua pa'a'i noa iho ā, 'are'a rā maoti te
pure i pāhonohia 'e te mana o te mau
pāpā'ira'a mo'a, 'ua tī'a iā'u 'ia « fa'aotī
i te tama'i ». ■

Ben Floyd, Washington, Marite

'UA TAUTURU MAI TE TĀPENA MORONI IĀ'U 'EI 'OROMETUA I TE HA'API'IRA'A TUARUA

Ematahiti fifi nō'u i te ha'api'ira'a i te
mau pīahi 13 'e 14 matahiti. Nō ho'i
noa mai nei au i te fare mai te hō'ē
fārereira'a au 'ore 'e te mono fa'atere
o te fare ha'api'ira'a, 'ua hi'o māua i te
tahi hi'opo'ara'a tei tupu noa a'enei. 'Ei
'orometua 'āpi 'ua titauhia iā'u 'ia hāma-
ni i te rahira'a o ta'u mau ha'api'ira'a, 'e
'ua tāfifi au i te fa'arave i te mau pīahi
i te 'ohipa 'e 'ia 'ana'anatae mai rātou.
Te parau rahi i roto i te tāu'ara'a parau,
'oia ho'i, te titaura'a 'ia fa'ahēpo vau i
te mau pīahi 'ia mā'iti—rave i tā rātou
'ohipa 'e 'aore rā fāri'i i te fa'autu'ara'a
—'e 'ia pe'e i tā'u i parau atu.

'Ua matara mai au mai roto i teie
fārereira'a, te 'ā'au teimaha 'e te

tuauru. 'Ua fa'ariro roa vau i te reira
'āpo'ora'a 'ei uiuira'a rahi nō'u 'a tai'o
ai au i ta'u mau pāpā'ira'a mo'a te
mahana nō muri iho. Te 'ohipa māere,
'ua tae mai te mau pāhonora'a 'a tai'o
ai au i te Buka a Moromona.

I terā po'ipo'i 'ua pure au nō te
ha'api'i mai i roto i te mau pāpā'ira'a
mo'a e nāhea i te riro mai 'ei 'oro-
metua maita'i a'e. 'Ua ha'api'i mai te
Vārua Maita'i iā'u 'a tai'o ai au nō ni'a
i te tāpena Moroni i roto i te Alama
44. I terā taime o te 'ā'amu, 'ua fa'a'ati
te tāpena Moroni 'e te mau 'āti Nephi
i te mau 'āti Lamana i te pape ra nō
Sidona 'e 'ua ha'amata'u rahi ia rātou
'e inaha 'ua tu'u rātou i tā rātou mau

HA'APAE I TE MĀ'A 'E E PURE NŌ EMMA

Nā Cecilia Norrung

I te topara'a ta'u tamāhine nā roto i te ha'amāramarama, 'ua mana'o roa vau ē terā, 'ua tupu tō mātou ri'ari'a rahi roa a'e.

Nō ho'i noa mai ra mātou tō'u 'utuāfare mai te tahi tere nehenehe mau. I muri noa mai i te tāmā'ara'a o te ahiahi, 'ua vaiihō vau i tā māua nā tamari'i e piti, 'o Markus e maha matahiti e 'o Emma e toru matahiti, e ha'uti i roto i te piha i ni'a o tō mātou nohora'a, i te maha o te tahua. I Danemaka, e tūraihia te mau ha'amāramarama i rāpae. E pōnao iho ā mātou i te mau ha'amāramarama, 'ua 'iriti ri'i rā mātou i te reira i te haerera'a mātou i tō mātou tere, 'ia pūvaivai te nohora'a 'a haere ai mātou.

Tē hōroi ra vau i te mau merēti e 'ua puta mai teie mana'o ē, e fifi te vai ra. 'Ua horo vau i roto i te vāhi fa'afaearea'a e tē horo ato'a mai ra 'o Markus i raro. 'Ua 'auē 'oia e te ri'ari'a ato'a e 'ua nā 'ō mai, 'ua topa Emma nā roto i te ha'amāramarama—e ha'amāramarama e 40 'āvae i te teitei (12 m) i ni'a i te tahi vāhi tīmā haerera'a ta'ata. 'Ua horo vau i raro ma te tuō noa i te i'oa o Emma. 'Ua 'ite au i ta'u tamāhine i ni'a i terā tīmā mai te huru ra ē, 'aita tōna e ora. 'Ua maemae roa tōna tino i te raverā'a vau iāna, 'e 'ua mana'o atu ra vau teie taua mata'u rahi ra nō'u. 'Ua 'ape'e ato'a mai ta'u tāne i rāpae e 'ua rave ihora iāna i roto i tōna rima e 'ua hōro'a 'oi'oi 'oia i te hō'e ha'amaita'ira'a autahu'ara'a.

'Ua tae 'oi'oi mai te pere'o'o ma'i, 'ua parau a'era māua Markus i te tahi pure nō

Emma 'a ravehia ai 'oia e te mau tuati. 'Aita ato'a i maoro, teie mātou i roto i te pere'o'o ma'i tē haere ra i te fare ma'i.

I te tuha'a rapa'aura'a rū, 'ua tae ato'a mai te tahi mau melo o te 'utuāfare nō te turu ia mātou. 'Ua ho'i Markus i te fare e tōna nau taea'e fēti'i, 'a fa'aea noa ai māua ta'u tāne ma te 'ite 'ore e aha rā te huru o Emma.

Mai te huru e tau roa nō te tīa'ira'a, haere mai nei te hō'e taote e ani ia māua nō ni'a i te 'ohipa i tupu. 'Ua parau mai rātou ē, teie huru teitei te topara'a, e pēpē ia te tupu i roto mai e penei a'e e'ita e ora mai. 'Ua fati te tahi ivi i te vāhi nō te 'ohure e 'ua pēpē te upo'o, te mau pahure rā, 'o ni'a noa ia. 'Ua parau te taote ē, pāpū ē e melahi tei haru mai iāna.

Noa atu te semeio nō te orara'a mai Emma, 'aita ā 'oia i ara mai nō te pēpē i tōna upo'o. 'Ua ha'amaita'i fa'ahou ā ta'u tāne e e piti hoa rahi ia Emma. I roto i terā ha'amaita'ira'a, 'ua parau-fafau-hia 'oia ē, e ora roa mai 'oia e 'aita fa'ahou e fifi e e riro mai teie 'ohipa 'ei 'itera'a maita'i i roto i tōna orara'a. E māuruuru iti rahi tei tupu i roto iā'u nō te mana o te autahu'ara'a. 'Ua fa'aro'o-pauroa-hia ta'u mau tāparura'a i te maorora'a pō.

'Ua ara mai Emma e maha mahana i muri mai. I roto i terā nā mahana e maha, 'ua ha'apae e 'ua pure te mau hoa e te mau melo

Hōhō'a © iStock/Thinkstock

nō te 'Ekālesia nōna. 'Ua 'ite au i te mau pure o te feiā mo'a fa'aro'o rahi i te ha'unera'a 'ati a'e iā'u, ma te ha'apūai i tō'u 'utuāfare 'e 'iā'u ato'a nei. Mai te huru ra ē, 'ua tauahi te Metua i te Ao ra iā'u i tōna rima nō te tāmāhanahana roa iā'u i tōna 'ira'a.

E ha'apaera'a mā'a tā tō mātou titi i rave i te mahana nā mua a'e i tōna arara'a. Tē ti'atūri nei mātou ē, 'ua fa'aro'o te Metua i te Ao ra i tā mātou mau pure 'e 'ua riro te arara'a mai 'o Emma 'ei fa'ahope'ara'a nō te ha'apaera'a mā'a. Ē mai reira mai 'ua ora vitiviti mai Emma. Pae mahana i muri mai, 'a tahi ra 'oia i paraparau mai mai te mahana o te 'ati, 'e iva mahana i muri mai 'ua matara mai 'oia mai te fare ma'i. E pae hepetoma 'oia i roto i te hō'ē pārahira'a tūra'i 'e ha'amata atu ra te ha'api'i-pi'ira'a o te tino.

Fātata hō'ē 'āva'e i muri mai i te 'ati, 'ua fifi tā'ue tō'u tua nō te 'amora'a vau ia Emma. E mana'o paruparu tei ma'iri i ni'a iā'u i te pae tino 'e i te pae vārua. E nāhea vau i te ha'apa'o fa'ahou iāna ?

I te hō'ē pō, 'ua rahi roa mai tō'u mana'o paruparu 'e 'ua oti roa vau. 'Ua haere au i rāpae i te fare 'e pārahirahi atu ra i roto i te hō'ē 'āua, i reira vau i te purera'a i te Metua i te Ao ra hō'ē hora. Nō te taime mātāmua o tō'u orara'a, 'ua putapū vau i te mana o te tārā'ehara a te Fa'aora i te tāpo'ira'a mai iā'u. 'Ua 'iriti-'ē-hia te māuiui 'e te 'oto tā'u i ta'ita'i noa na; 'ua māmā ta'u mau hōpoi'a ato'a mai ni'a mai i tō'u tapono i muri mai i te pure. Tei roto noa ā Emma i te pārahira'a tūra'i, 'e tē rapa'auhia rā tō'u tua, 'ua ha'apūaihia rā vau nō te haere ā i mua.

Hō'ē matahitī i muri mai, 'ua nehenehe tā Emma e horo, e 'ata, e fa'atī'a i te 'ā'amu 'e e mana'o mai te hō'ē tamari'i maha matahitī.

'Ua 'ite mātou ē, te vai ra te Metua here i te ra'i, 'o te māna'ona'o nei ia tātou 'e 'o te 'ite ia tātou tāta'itahi. 'Ua 'ite 'oia i te mau tāmatara'a tā tātou e fa'aruru nei. E'ita roa atu vau e fē'a'a i te mau semeio tāna i hōrō'a mai nā roto i te pure, te ha'apaera'a mā'a 'e te mau ha'amaita'ira'a autahu'ara'a. ■

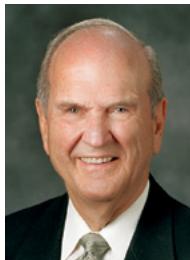
Tē ora ra te ta'ata pāpa'i i te ārea pū nō Danemaka.

E AHA TĀ TĀTOU PĀHONORA'A I TE MAU TĀMATARA'A ?

« 'la tupu ana'e te mau fifi i roto i tō tātou orara'a, e aha tā tātou pāhonora'a 'oi'oi ? E 'āehuehue ānei 'e 'aore rā, e fē'a'a, 'e 'aore rā, e 'ōtohera'a pae vārua ? E 'āueue ānei tō tātou fa'aro'o ? E fa'ahapa ānei tātou i te Atua 'e 'aore rā, ia vetahi 'ē nō tō tātou huru orara'a ? 'E 'aore rā, tā tātou pāhonora'a mātāmua, 'o te ha'amana'ora'a ānei ē, 'o vai tātou— 'oia ho'i, e mau tamari'i tātou nā te Atua here ? 'Ua tū'ati ānei te reira i te ti'aturira'a hope ē, tē vaiiho nei 'oia i te tahi mau māuiui o te tino nei, nō te mea 'ua 'ite 'oia ē, e ha'amaita'i te reira ia tātou, mai te auahi tāmā ra, 'ia riro mai tātou mai iāna te huru 'e 'ia fāri'i i tō tātou 'āi'ara'a mure 'ore ? »

**Elder Donald L. Hallstrom nō te peresidenira'a o te Hitu 'Ahuru, « E tamari'i au nā te Atua »,
Lihona, Mē 2016, 27.**

Nā te peresideni
Russell M. Nelson

Peresideni nō te
pupu nō te Tino
'Ahuru Ma Pitī
'apōsetolo

Tia ei feiā mileniuma mau

Rave rahi ta'ata e parau nei 'ia 'outou 'ei feiā mileniuma. E tī'a iā'u 'ia fā'i ē, 'ia topa te mau 'aivāna'a terā i'oa i ni'a ia 'outou 'e 'ia tātātara mai rātou i tā rātou mau mā'imira'a—te mau mea 'ua au 'outou 'e te mau mea 'aita 'outou e au nei, tō 'outou mau mana'o 'e te mau hina'aro, tō 'outou pūai 'e tō 'outou mau paruparupu—'aita vau e 'āfarō roa. Te mea i roto i tā rātou fa'a'ohipara'a i te ta'o mileniuma tā'u e 'ore e 'āfarō maita'i ra. E parau 'āfarō noa atu vau, 'aita vau e tā'u'a roa nei i te mea tā teie mau 'aravīhi e parau nei nō ni'a ia 'outou, tā te Fatu rā e parau mau iā'u nō ni'a ia 'outou.

'Ia pure au nō 'outou 'e 'ia ani au i te Fatu e aha tōna mana'o nō ni'a ia 'outou, e mana'o ta'a 'ē roa i tō teie mau 'aivāna'a e tae mai. Nō te mau fa'aurura'a vārua tā'u i fāri'i nō ni'a ia 'outou, tē tī'aturi nei au ē, e tano

maita'i roa te parau mileniuma i ni'a ia 'outou—e tumu ta'a 'ē roa rā i tā teie mau ta'ata 'aravīhi i 'apo mai.

E tano maita'i roa te parau mileniuma nō 'outou mai te mea e fa'aha'amana'o te reira parau ia 'outou 'o vai mau 'outou 'e e aha tā 'outou fā mau i roto i te orara'a. Te ta'ata mileniuma mau, e ta'ata ia tei ha'api'i i te ta'ata 'e tei ha'api'ihia te 'evanelia a Iesu Mesia hou i te tāhuti nei, 'e 'o tei rave i te mau fāfaura'a i reira 'e tō tātou Metua i te Ao ra nō ni'a i te mau mea itoito mau—e mau mea itoito i te pae mōrare ato'a ho'i—tāna e riro i te rave 'ia tae mai 'oia i ni'a i te fenua nei.

Te ta'ata mileniuma mau, e tāne ia 'e e vahine ho'i tā te Atua i hōro'a i tōna tī'aturi'a nō te tono i te fenua nei i roto i te tau tu'ura'a rahi roa a'e nō te tua'ā'ai o teie nei ao. Te ta'ata mileniuma mau, e tāne ia 'e e vahine ho'i e ora nei nō te fa'aineine i te mau

E « u'i mā'itihia » 'outou, tei fa'atōro'a-ātea-hia e te Atua nō te rave i te hō'ē 'ohipa fa'ahiahia—nō te tauturura'a i te ta'ata o teie nei ao 'ia fa'aineine nō te Tae-Piti-Ra'a mai.

ta'ata o teie nei ao nō te Tae-Piti-Ra'a mai o Iesu Mesia 'e tāna fa'aterera'a mileniuma. 'Eiaha roa atu e hape—'ua fānauhia 'outou nō te riro 'ei feiā mileniuma mau.

Teie te uira'a, « nāhea 'outou i te tī'a nō te ora mai te feiā mileniuma mau ? » E maha mana'o nō 'outou.

1. 'A ha'api'i 'o vai mau 'outou

'A rave i te tahi taime nō te feruri nā roto i te pure i te mau mea i muri nei :

- E tamaiti 'e 'aore rā e tamāhine 'outou nā te Atua tei mā'itihia.
- 'Ua hāmanihia 'outou i ni'a i tōna hōho'a.
- 'Ua ha'api'ihiha 'outou i roto i te ao vārua nō te fa'aineine ia 'outou nō te mau mea ato'a 'e i te mau mea ato'a e fa'aruru atu 'outou i roto i teie tuha'a hope'a o te mau mahana hope'a nei (hi'o PH&PF 138:56). Tē vai noa mai ra te reira ha'api'ira'a i roto ia 'outou !

Tē ora nei 'outou i roto i te 'ahuru-ma-hō'ē-ra'a o te hora ».

'Ua parau te Fatu ē, 'o teie te taime hope'a e pi'i ai 'oia i te rave 'ohipa i roto i tāna 'ō vine nō te ha'aputuputu i tei mā'itihia mai nā peho e maha o te fenua. (Hi'o PH&PF 33:3-6). 'E 'outou tei tonohia nō te ha'a i roto i teie ha'aputuputura'a. Fa'ahou 'e fa'ahou ā, 'ua 'ite tino roa vau i te fa'aurura'a mana rahi o te feiā mileniuma mau 'a fa'atae ai rātou i te 'ite nō te parau mau ia vetahi 'ē. E tuha'a te reira nō tō 'outou iho tumu 'e tā 'outou fā 'ei hua'ai nō Aberahama (hi'o Galatia 3:26-29) !

E rave rahi 'āva'e i ma'iri a'enei, e 'ohipa fa'ahiahia tā māua ta'u vhine 'o Wendy i 'ite i te vāhi mo'emo'e ra nō Siberia. Teie te mau ta'ata tei tere nā muri ia māua i tā māua mahana fa'aineinera'a i Irkutsk, 'o te peresdeni misiōni, 'o Gregory S. Brinton ; tāna vhine 'o Sally ; 'e tā rāua tamaiti tei ho'i noa mai mai tāna misiōni i

Rusia, 'o Sam. 'Ua māta'ita'i mātou i te roto nehenehe ra o Baikal 'e te mātete i reira.

I te ho'ira'a mātou i te pere'o'o, 'aita fa'ahou 'o Sam. I muri iho ri'i mai tōna haerera'a mai 'e te tahi vhine pa'ari, 'o Valentina te i'oa. Nā roto i tōna reo tumu, te rusia, 'ua parau 'ana'anatae mai 'o Valentina ē, « E ti'a roa 'ia fārerei au i te metua vhine o teie tau're'are'a. 'Ua 'ite 'oia i te peu 'e e mea

māramarama 'e te hāmani maita'i ! E ti'a roa 'ia fārerei au i tōna metua vhine ! ». 'Ua 'ume-roa-hia Valentina e te huru 'ana'ana 'e te māramarama o Sam.

'Ua fa'a'ite Sam ia Valentina i tōna metua vhine 'e tōna metua tāne, 'ua hōro'a iāna i te tahi parau nō ni'a i te Fa'aora 'e 'ua fa'aau i te tahi fārereira'a 'e te mau misiōnare. I te haerera'a te mau misiōnare i muri iho 'e te Buka

a Moromona, 'ua parau fafau mai 'oia ē e tai'o 'oia i te reira. Tē vai fa'ahou ra te tahī mau vahine e 'ohipa ra i te mātete tei 'ana'anatae ato'a i teie buka 'āpī tā Valentina i fāri'i. 'Aita ā mātou i 'ite i te fa'ahope'ara'a o teie 'ā'amu, nō te 'ana'ana ta'a 'ē rā nō roto mai ia Sam i fa'a'itehia ai te 'evanelia ia Valentina 'e i te tahī o tōna mau hoa.

'Ua 'ite te feiā mileniuma mau mai ia Sam ē, 'o vai mau rātou. E mau pipi pūpū rātou nō Iesu Mesia 'o te fa'a'ohipa nei i te rāve'a ato'a nō te tauturu ia rātou iho 'e ia vetahi 'ē 'ia fa'aineine nō te fa'atere-ari'i-ra'a a tō tātou Fa'aora.

Nō reira, tō'u mana'o mātāmua nō 'outou, 'oia ho'i e ha'api'i nō 'outou iho 'o vai mau 'outou. 'A ani tō 'outou Metua i te Ao ra nā roto i te i'oa o Iesu Mesia i tōna mana'o nō ni'a ia 'outou 'e nō ni'a i tā 'outou misiōni i ni'a i te fenua nei. Mai te peu e ani 'outou ma te mana'o pāpū, e riro te Vārua 'āraua'e i te muhumuhu ia 'outou i te parau mau e taui roa ai i te orara'a. 'A pāpā'ipā'i i te reira mau mana'o tei tae mai, 'a hi'o pinepine i te reira 'e 'a pe'e 'āfarō ho'i i te reira.

Tē parau fafau atu nei au ia 'outou ē, i te taime e haru mai 'outou i te hō'ē noa a'e hōho'a iti nō te huru te Metua i te Ao ra e hi'o nei ia 'outou, 'e te mea tāna e ti'atūri nei ia 'outou 'ia rave nōna, e taui roa mai tō 'outou orara'a.

2. 'A hi'o ē—'e 'a fa'aineine—nō te rave i te mea e'ita e haere e rave

I te mau taime ato'a e ani te Atua i tāna mau tamari'i o te fafaura'a 'ia rave i te mau mea teimaha. Nō te mea e tamaiti 'e e tamāhine ha'apa'o fafaura'a 'outou nā te Atua i roto i te tuha'a hope'a o teie mau mahana hope'a nei, e ani mai te Fatu ia 'outou

'ia rave i te mau mea teimaha. E 'ite mai iho ā 'outou—'Aita te tāmatara'a a Aberahama i fa'aea 'e 'o Aberahama (hi'o PH&PF 101:4-5).

'Ua 'ite au i te huru taiā e tupu 'ia anihia mai 'ia rave i te hō'ē mea i ni'a atu i tō tātou 'aravīhi. 19 noa 'āva'e tō'u rirora'a 'ei melo nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo 'a fa'aru'e ai te peresideni Spencer W. Kimball (1895-1985). I roto i te 'āpo'ora'a mātāmua o te Peresidenira'a Mātāmua 'e te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo i muri mai i

**'Ua tonohia 'outou
nō te ha'a i roto i teie
ha'aputuputura'a o tei
mā'itihia. Fa'ahou 'e fa'ahou
ā, 'ua 'ite tino roa vau i te
fa'aurura'a mana rahi o
te feiā mileniuma mau 'a
fa'atae ai rātou i te 'ite nō
te parau mau ia vetahi 'ē.**

te fa'atōrō'ara'ahia te peresideni Ezra Taft Benson (1899-1994), 'ua hōrō'a mai 'oia i te tahī mau fa'auera'a ta'a 'ē i te Tino 'Ahuru ma Piti. Teie tāna fa'auera'a iā'u, 'ua nā 'ō 'oia : « Elder Nelson, e haere 'oe e 'īriti i te mau fenua nō 'Europa Hiti'a o te rā i te porora'a 'evanelia ».

Tei te matahiti 1985 īa. I roto i terā mau matahiti fifi i te pae politita, tei parauhia te Tama'i to'eto'e, e 'ere te patu noa tei fa'ati'ahia i rōpū i te 'oire nō Berlin, 'o 'Europa Hiti'a o te rā tā'āto'a rā tei raro a'e i te zugo ha'avī o te kōmūnī. 'Ua 'ōpanihia te mau fare purera'a 'e 'ua tā'ōti'ahia te ha'amori ha'apa'ora'a fa'aro'o.

I te roara'a o tō'u orara'a 'ua tāpū vau i te māfatu nō te fa'aora i te reira, 'aita roa atu rā tō'u 'aravīhi e ti'atūri ai au ē, e nehenehe tā'u e 'īriti i te mau fenua nō te porora'a 'evanelia. Teie noa rā, 'ua fa'aue mai te hō'ē peropagenta iā'u, nō reira 'ua haere atu vau nō te rave i te mea e'ita roa atu e haere e rave.

Mai te ha'amatara'a ra iho ā, 'ua tu'uhia mai te mau fifi i ni'a i tō'u 'ē'a. Nō te rahira'a o terā mau fenua, 'ia tae atu vau i reira, 'aita roa atu vau i 'ite i hea e haere. 'E 'ia noa'a iā'u te i'oa o te hō'ē ti'a nō te fa'aterera'a hau, pinepine roa te fārereira'a i te fa'a'orehia i te taime hope'a, 'e 'aore rā e fa'anu'uhia. I te hō'ē fenua, 'ua fa'anu'uhia te hō'ē fārereira'a e piti mahana 'e 'ua 'āpapa noa mai te mau fa'ahemara'a tei tu'uhia i mua iā'u nō te tāmata iā'u—mai te mārei nō te moni nā raro a'e i te 'airā'amā'a 'e te mau 'ohipa ti'a 'ore ato'a i mua i te ture. I te tahī atu taime, 'ua ha'amata te 'āpo'ora'a nā roto i te anira'a 'ia haere 'oi'oi au i rāpae !

'Ua ti'a rā i te Fatu 'ia rave i tāna iho 'ohipa (hi'o 2 Nephi 27:20-21), 'e nā'u te ha'amaita'ira'a 'ia hi'o i te semeio i te matarara'a te tahī i muri mai i te tahī—'e pauroa te taime, i muri iho 'e i terā noa iho taime e fa'atae au i tō'u mana'ora'a maita'i roa a'e, ta'u mau tauto'ora'a itoito roa a'e 'e ta'u mau pure tāparu roa a'e i ni'a i terā 'ohipa.

'Ua tae mai te mana'o fāri'i i te 'Ēkālesia i te tahī o teie mau fenua nā mua a'e te patu i Berlin i te maruara'a. 'Ua tae mai te mana'o fāri'i i te toe'a i muri mai. I te matahiti 1992, 'ua ti'a iā'u 'ia 'āfa'i i te parau fa'a'ite i te peresideni Benson ē, 'ua otī te 'Ēkālesia i te ha'amauhia i roto i te mau fenua ato'a nō 'Europa Hiti'a o te rā !

'Ei ta'ata mileniuma mau tā te Fatu e nehenehe e ti'atūri, e riro 'outou i te taui ato'a i te tua'ā'ai ! E anihia 'outou 'ia fāri'i i te mau fa'auera'a fifi 'e 'ia riro 'ei mauiha'a i roto i te rima o te Fatu. 'E nāna e ha'apūai ia 'outou nō te rave i te mea e'ita e haere e rave.

Nāhea 'outou i te rave i te mea e'ita e haere e rave ? Nā roto i te raverā'a i te mea tei titauhia nō te ha'apūai i tō 'outou fa'aro'o ia Iesu Mesia, nā roto i te fa'arahira'a i tō 'outou māramarama i te ha'api'ira'a tumu tei ha'api'ihia i roto i tāna 'Ekālesia tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai 'e nā roto i te 'imi-fa'aea-'ore-noa-ra'a i te parau mau. 'Ia anihia 'outou 'ia rave i te mea e'ita e haere e rave, e riro 'outou—'ei ta'ata millenniuma mau tei mau i ni'a i te ha'api'ira'a tumu—i te haere i mua ma te fa'aro'o 'e te onoono tu'utu'u 'ore ma te rave 'ana'anatae i te mau mea ato'a e roa'a ia 'outou nō te rave fa'aotī i te mau 'ōpuara'a a te Fatu (hi'o PH&PF 123:17).

Tē vai ra te mau mahana e paruparu pāpū atu tō 'outou mana'o. 'A pure atu ia nō te itoito 'eiaha 'ia fa'aru'e ! E titauhia te reira pūai nō te mea e tāmau noa te au-'ore-ra'a 'ia riro 'ei Feiā Mo'a i te Mau Mahana Hope'a Nei. Te mea 'oto rā, e riro te tahi mau ta'ata tā 'outou e hi'o nei 'ei hoa i te punu ia 'outou. 'E e 'ite 'outou i te mau mea ti'a 'ore.

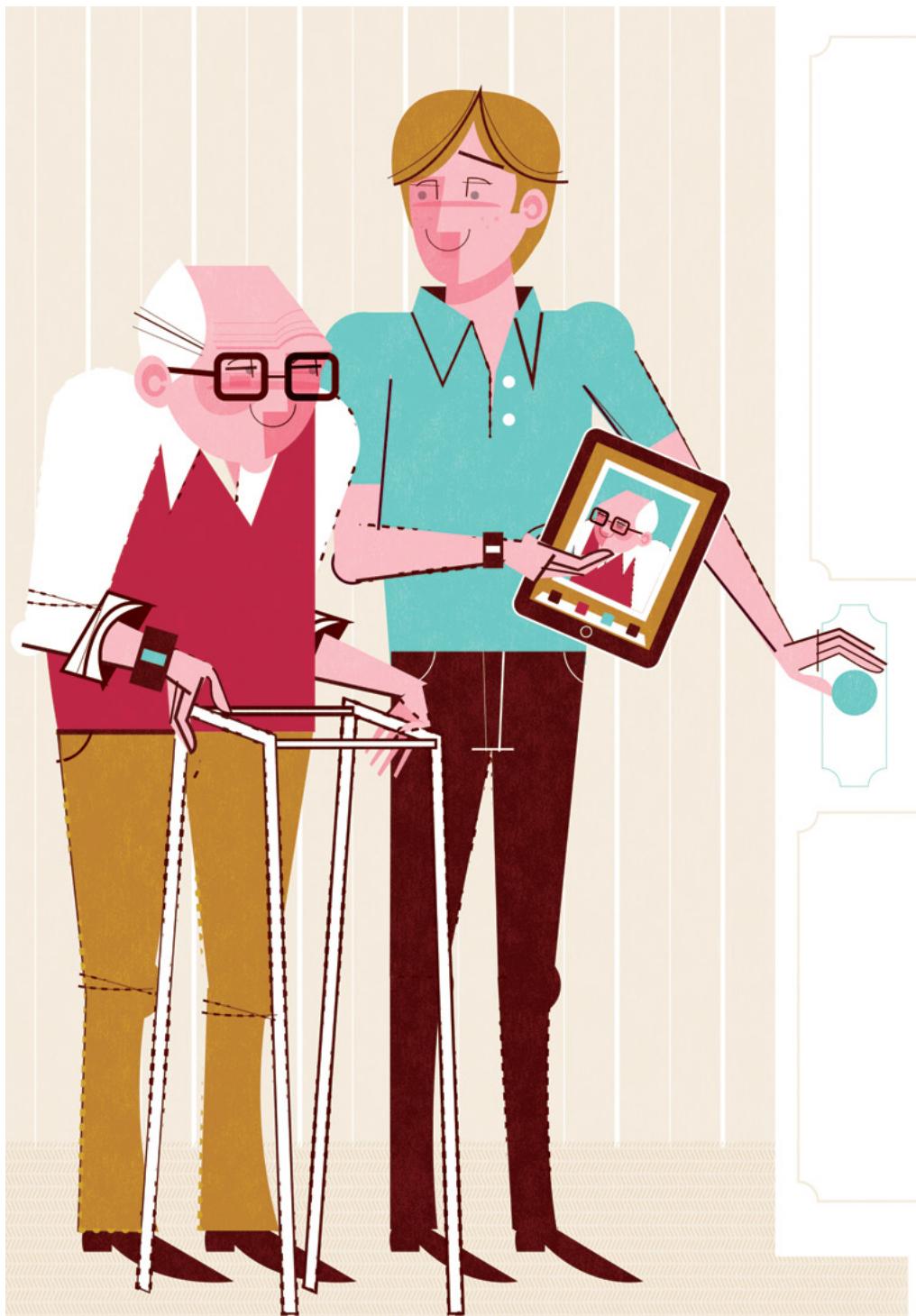
'Ātīrā noa atu, tē parau fafau nei au ia 'outou ē 'ia pe'e 'outou ia Iesu Mesia, e 'ite mai 'outou i te hau tāmau 'e te 'oa'oa mau. 'A ha'apa'o noa ai 'outou i tā 'outou mau fafaura'a ma te 'āfarō pāpū, 'e 'a pāruru noa ai 'outou i te 'Ekālesia 'e te bāsileia o te Atua i ni'a i te fenua nei, i teie mahana, e ha'amaita'i mai te Fatu ia 'outou i te pūai 'e te pa'ari nō te rave i te mea e'ita e haere e rave.

3. Ha'api'i e nāhea i te ha'amatara i te mana o te ra'i

E mau uira'a i roto ia tātou pā'ato'a. Te 'imira'a 'ia ha'api'i, 'ia māramarama 'e 'ia 'ite mai i te parau mau, e tuha'a faufa'a tumu roa ia nō tō tātou tere i te tāhuti nei. I te roara'a o tō'u orara'a, 'ua 'imi au i te 'ite. 'Outou ato'a, e riro 'outou i te ha'api'i maita'i a'e nā roto i te uira'a i te mau uira'a fa'auru.

I teie iho taime, tē vai ra tē tāfifi nei 'ia 'ite e aha te rave i roto i tō 'outou orara'a. Tē vai ra te tahi tē ui haere ra ē, 'ua fa'a'orehia ānei tā 'outou mau hara. Te rahira'a o 'outou tē ui haere ra ē, 'o vai 'e tei hea tō 'outou hoa mure 'ore—'aita ana'e rā, e mea ti'a 'ia 'outou 'ia nā reira.

Tē vai ra paha tē uiui haere ra nō te aha te 'Ekālesia e rave ai i terā 'e terā mea. Penei a'e e rave rahi o

'outou 'aita e pāpū maita'i ra e nāhea i te fāri'i i te pāhonora'a i tā 'outou mau pure.

Tē ti'a ineine noa nei tō tātou Metua i te Ao ra 'e tāna Tamaiti nō te pāhono i tā 'outou mau uira'a nā roto i te tāvinira'a a te Vārua Maita'i. Tei 'outou nei rā te tītaura'a 'ia ha'api'i e aha te rave nō te fāri'i i te reira mau pāhonora'a.

I hea e ha'amata ai? 'A ha'amata nā roto i te fa'arahira'a i te taime e ti'a 'outou i te mau vāhi mo'a. E vāhi mo'a te hiero. Nā reira ato'a te fare pure, i reira 'outou e fa'a'āpī ai i tā 'outou mau fafaura'a i te mau sābatī ato'a, i te ravera'a i te 'ōro'a mo'a. Tē ani ato'a nei au ia 'outou 'ia fa'ariro i tō 'outou fa'aeara'a, tō 'outou fare ta'otora'a i te ha'api'ira'a, tō 'outou fare 'aore rā tō 'outou piha 'ei vāhi mo'a i reira 'outou e nehenehe ai e haere mai i rāpae ma te hau i te mau fa'anevanevara'a pōiri o te ao nei.

E tāviri te pure. 'A pure nō te 'ite e aha te fa'aea 'e e aha te ha'amata i te rave. 'A pure nō te 'ite e aha te fa'aō 'ati ia 'outou 'e e aha te 'iriti atu 'ia ti'a i te Vārua 'ia pārahi rahi mai 'o 'outou.

'A tāparu i te Fatu i te hōrō'a nō te hārō'aro'ara'a. 'Ei reira e ora atu ai 'e e 'ohipa atu ai 'ia vai parau ti'a noa 'outou nō te fāri'i i te reira hōrō'a 'e 'ia hiti noa atu te mau 'ohipa fa'atapitapi mana'o i roto i teie nei ao, e 'ite pāpū maita'i 'outou e aha te parau mau 'e e aha te parau ha'avare (hi'o 2 Nephi 31:13).

'A tāvini nā roto i te here. E ha'amata te tāvinira'a here 'ia rātou tei hahi 'ē i te 'ē'a 'e tei pēpē te vārua, i tō 'outou 'ā'au i te heheura'a nō 'outou iho.

'A fa'arahi atu ā te taime—'ia rahi maita'i atu te taime—i roto i te mau

vāhi i reira te Vārua e pārahi ai. Te aura'a ra, 'ia rahi atu ā te taime 'e te mau hoa e 'imi nei i te Vārua 'ia pārahi i rotopū ia rātou. 'A fa'arahi atu ā te taime i ni'a i tō 'outou turi 'āvae nō te pure, fa'arahi atu ā te taime i roto i te mau pāpā'ira'a mo'a, fa'arahi atu ā te taime i roto i te 'ohipa 'ā'amu 'utuāfare, fa'arahi atu ā te taime i roto i te hiero. Tē parau fafau atu nei au ia 'outou ē, 'a hōrō'a tāmau noa ai 'outou i te hō'ē tuha'a rahi o tō 'outou taime i te Fatu, e riro 'oia i te fa'ananea i te toe'a o te taime.

**E anihia 'outou 'ia fāri'i i te mau fa'auera'a fifi 'e 'ia riro 'ei mauiha'a i roto i te rima o te Fatu.
'E nāna e ha'apūai ia 'outou nō te rave i te mea e'ita e haere e rave.**

Tē pāturu nei tātou e 15 ta'ata tei fa'atōrō'ahia 'ei perophta, 'ei hi'o 'e 'ei heheu parau. 'Ia hiti mai te tahi 'ohipa fifi roa—'e mai te huru ra ē tē fifi noa atu ra te reira i te mau mahana ato'a—'e 'aro teie nau ta'ata e 15 i te fifi, ma te tāmata i te hi'o i te mau torora'a 'āma'a ato'a o terā 'e terā 'ohipa, 'e e fa'aitoito rātou i te 'imi i te reo o te Fatu. 'Ia ha'apae au i te mā'a, 'e 'ia pure 'e 'ia tuatāpapa 'e 'ia feruri maite 'e 'ia 'āpo'o vau 'e tō'u nā taea'e nō ni'a i te mau fifi teimaha, pinepine au i te ara i te maorora'a pō 'e te tahi fa'ahou mana'o nō ni'a i te reira mau fifi 'o tā mātou e ha'ape'ape'a ra. Mai te reira ato'a nō tō'u nau taea'e.

E 'āpo'o 'āmui te Peresidenira'a Mātāmua 'e te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo ma te fa'a'ite i te mau mea ato'a tā te Fatu i arata'i ia mātou 'ia māramarama 'e 'ia putapū, terā ta'ata iho tōna pae 'e nā reira ato'a te pupu. 'Ei reira mātou e hi'o ai i te Fatu i te fa'aurura'a i te Peresideni o te 'Ēkālesia 'ia parau i te hina'aro o te Fatu.

'Ua pe'ehia te reira rāvē'a tohura'a i te matahitia 2012 'ā tauihia ai te matahitia nō te mau misiōnare 'e fa'ahou ā i te mau mahana i ma'iri a'enei i te tu'ura'ahia te tahi arata'ira'a 'āpī i roto i te buka arata'i a te 'Ēkālesia, 'ei fa'ahope'ara'a i te ha'amanaara'a a te ture i te fa'aipoipora'a o nā ta'ata hō'ē ā 'āpeni, i roto i te tahi mau fenua. Ma te 'ī i te aroha aumihi nō te mau ta'ata ato'a, nō te mau tamari'i iho ā rā, 'ua aro maoro mātou nō te māramarama i te hina'aro o te Fatu i roto i te reira 'ohipa.

Ma te ha'ape'ape'a noa i te fa'anahora'a nō te fa'aorara'a a te Atua 'e tōna tīa'ira'a i te ora mure 'ore nō tāna mau tamari'i ato'a, 'ua feruri mātou e rave rahi 'aitauira'a e'ita e nehenehe e tai'o, 'e te mau fa'aura'a i roto i te mau 'ohipa e nehenehe e tupu mai. 'Ua 'āpo'o fa'ahou 'e fa'ahou ā mātou i roto i te hiero nā roto i te ha'apaera'a mā'a 'e te pure 'e 'ua 'imi mātou i te tahi atu ā arata'ira'a 'e fa'aurura'a. 'Ei reira, i te taime 'a fa'auru ai te Fatu i tāna perophta, te peresideni Thomas S. Monson, nō te fa'a'ite i te mana'o 'e te hina'aro o te Fatu, pauroa mātou tei fāri'i i te ha'apāpūra'a a te Vārua i terā taime mo'a ra. 'Ua fāna'o mātou 'ei 'āpōsetolo i te ha'amaita'ira'a e pāturu i te mea i heheuhia mai i te peresideni Monson. 'Ua riro te heheura'a a te Fatu i tāna mau tāvini 'ei fa'anahora'a mo'a, mai te reira ato'a īa te ha'amaita'ira'a

nō 'outou 'ia fāri'i i te heheura'a nō 'outou iho.

E au mau taea'e, e au mau tuahine here, e matara mai nō 'outou te 'ūputa nō te mana'o 'e nō te hina'aro o te Fatu nō tō 'outou iho orara'a mai tei riro nō mātou te mau 'āpōsetolo nō tāna 'Ekālesia. Mai tā te Fatu i titau ia *mātou* 'ia 'imi 'e 'ia feruri, 'ia ha'apae 'e 'ia pure, 'e 'ia tuatāpapa 'e 'ia 'aro i te mau uira'a fifi, tē titau ato'a nei 'oia ia 'outou 'ia nā reira nō te 'imi i te pāhonora'a i tā 'outou iho mau uira'a.

E nehenehe tā 'outou 'ia ha'api'i 'ia fa'aro'o i te reo o te Fatu nā roto i te mau muhumuhu a te Vārua Maita'i.¹ E mea tauturu roa ia 'o Google, Twitter 'e Facebook, 'aita roa rā rātou e hōrō'a mai i te pāhonora'a i tā 'outou mau uira'a faufa'a roa a'e !

E au mau hoa 'āpī ē, e nehenehe tā 'outou e 'ite i te mana'o 'e te hina'aro o te Fatu nō tō 'outou iho orara'a. 'Aita e faufa'a nō 'outou 'ia ui haere ē, tei te vāhi ānei 'outou i hina'aro te Fatu 'ia vai 'outou 'e 'aore rā tē rave ra ānei 'outou i te 'ohipa tāna i hina'aro 'ia rave 'outou. E nehenehe tā 'outou e 'ite roa mai i te reira ! E fa'a'ite te Vārua Maita'i « 'ia 'outou i te mau mea tā 'outou e ha'apa'o » (2 Nephi 32:3).

4. Pe'e i te mau peropheata

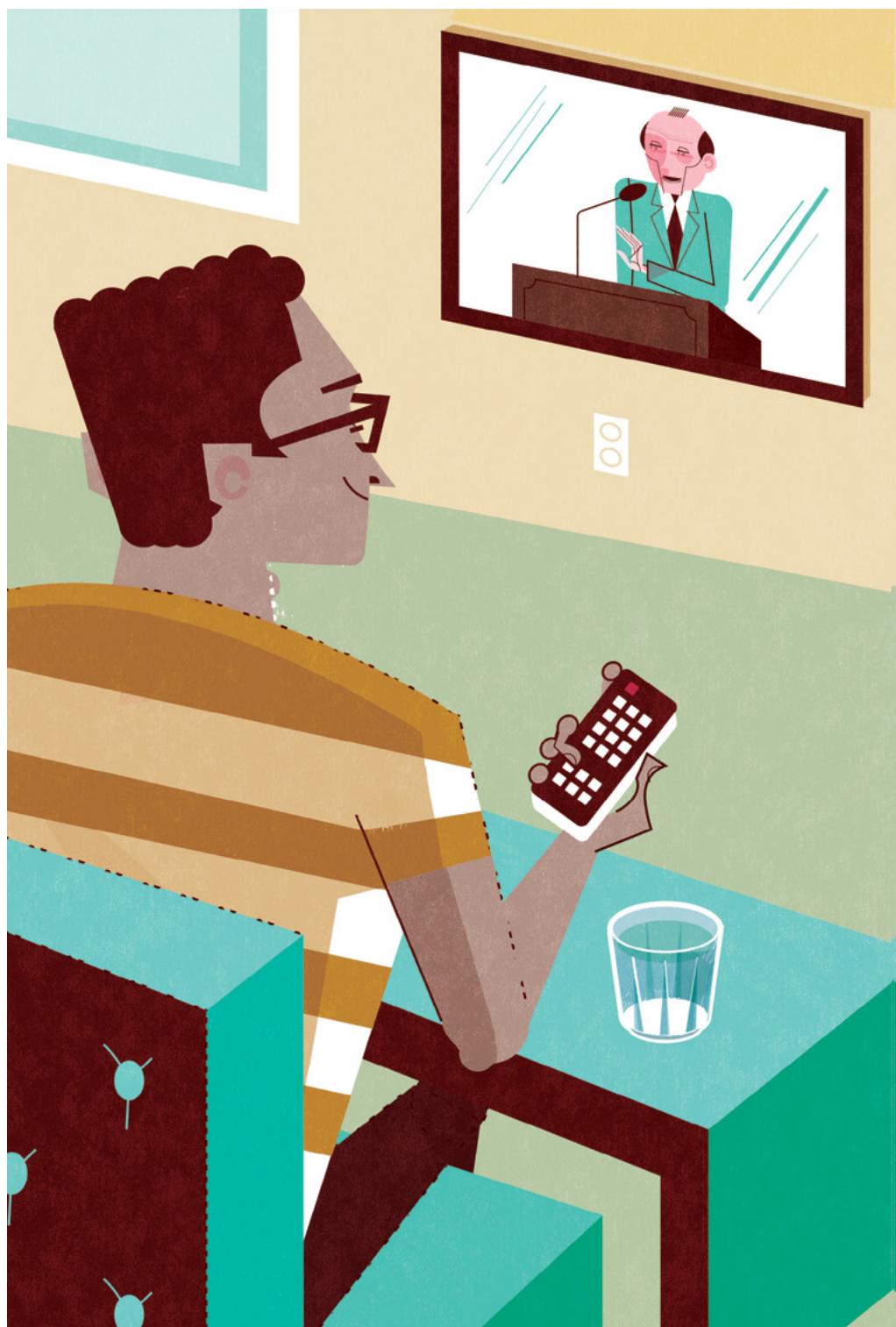
I te matahiti 1979, tē tāvini ra vau 'ei peresideni rahi nō te Ha'api'ira'a Sābati, 'ua anihia vau e haere i te hō'ē ha'api'ipi'ira'a nā te mau ti'a rētioni i reira te peresideni Kimball i te hōrō'ara'a mai i te hō'ē a'ora'a fa'auru nō ni'a i te 'īritira'a i te mau 'ūputa o te mau fenua tei 'ōpanihia i te 'Ekālesia, mai te fenua Taina. 'Ua tu'u 'oia i te 'ōpuara'a e ha'api'i te mau ta'ata ato'a i reira i te reo Mandarin, 'ia ti'a ia mātou 'ia fa'a'ite atu i tō mātou 'aravihi i te

pae o te tōro'a 'ohipa nō te tauturu i te ta'ata i Taina.

Nō'u nei, mai te huru ra ia e fa'auera'a a te peropheata te 'ōpuara'a a te peresideni Kimball. Nō reira, i terā-ra'a-ra ihoa pō, 'ua ani au i ta'u vahine 'o Dantzel, tei pohe i teienei, e hina'aro ānei 'oia e ha'api'i i te reo mandarin 'e 'o vau. 'Ua fāri'i 'oia 'e 'ua 'imi māua i te tahī 'orometua nō te tauturu mai. 'Aita ihoa ia māua i

ha'api'i i te parau maita'i roa i te reo mandarin, 'ua nava'i rā tā māua i ha'api'i nō te matahiti i muri mai 'a anihia mai ai au (nā roto i te tahī mau 'ohipa mana'o-'ore-hia) 'ia haere i te fenua Taina 'ei 'ōrometua rātere nō te ha'api'i i te tāpū i te māfatu, 'ua 'ana'ana-tae ri'i a'e ra vau nō te fāri'i i te anira'a.

E haere roa mai tātou e pae matahiti i muri iho, i te matahiti 1985, te matahiti 'a pi'ihia ai au i roto i te pupu nō te

Tino 'Ahuru Ma Piti. I te hō'ē mahana, e tītaura'a rū tei tae mai nō te haere i te fenua Taina e rave i te hō'ē tāpūra'a i ni'a i te māfatu o te tahī ta'ata hīmene tuiro'o roa o te fenua, tei hi'ohia 'ei 'aito rahi i te fenua Taina. 'Ua fa'ata'a atu vau ē, nō tō'u ti'ara'a rave tāmāu i roto i te 'Ēkalesia, e'ita tā'u e nehenehe e haere atu, 'ua tāparu mai rā te mau taote i Taina iā'u 'ia haere vitiviti mai nō te rave i teie tāpū fa'aora.

'Ua paraparau vau i teie fifi i tō'u peresideni pupu 'e te Peresidenira'a Mātāmua. 'Ua tae mai te mana'o ē, 'ei tāpa'o aroha i te nūna'a nō Taina, e ti'a iā'u 'ia haere 'e 'ia rave i te tāpū.

'Ua nā reira vau. Māruuru i te Fatu, 'ua manuia te tāpūra'a ! 'Ua riro ato'a ia 'ei tāpūra'a hope'a tā'u i rave. I Jinan, i te fenua Taina, i te 4 nō māti 1985.

I teienei, e haere roa mai tātou i te 'āva'e 'ātopa 2015. 'Ua anihia mai ia māua Wendy e ho'i fa'ahou i te fare ha'api'ira'a Shandong University School of Medicine i Jinan. 'Ua māere roa māua i te fāri'ira'ahia mai au 'ei « hoa tahito » nō Taina 'e i te fārerei-fāhou-ra'a i te mau taote tā'u i te ha'api'i e 35 matahiti nā mua atu. Te hō'ē taime rahi o tō māua tere, 'o te fārereira'a ia i te tamaiti 'e te mo'otua tamāroa a terā ta'ata hīmene tuiro'o. 'Ua tupu teie mau 'ohipa fa'ahiahia ato'a maoti te hō'ē noa tumu : 'ua pe'e au i te parau a'o a te hō'ē perophta e ha'api'i i te reo mandarin !

Tē 'ite nei te mau perophta i mua. Tē 'ite nei rātou i te mau atātara'a ri'a-ri'a tā te 'enemi i tu'u 'e 'aore rā e riro i te tu'u i ni'a i tō tātou purōmu. Tē 'ite ātea ato'a nei te mau perophta i te rāve'a 'e te mau fāna'ora'a e tī'a'i ra i te feiā e fa'aro'o nei *ma te mana'o pāpū e ha'apa'o*. 'Ua 'ite au e parau mau te reira ! 'Ua 'ite au i te reira i te tupura'a, fa'ahou 'e fa'ahou ā.

'Ua parau fafau mai te Fatu ē, e'ita roa atu 'oia e vaiiho i te perophta e arata'i 'ē ia tātou. 'Ua parau te pere-sideni Harold B. Lee (1899-1973) ē : « E'ita paha 'outou e au roa i te mau mea nō 'ō mai i te feiā fa'atere o te 'Ēkalesia. 'Ua ta'a 'ē paha te reira i tō 'outou mau mana'o nō ni'a i te politi-ta. 'Ua ta'a 'ē paha te reira i tō 'outou mau mana'o nō ni'a i te orara'a sōtia-re. Tē tito ri'i ra paha te reira i te tahī mau mea o tō 'outou iho orara'a sōtia-re. 'Āre'a rā, mai te mea ē, e ha'apa'o 'outou i te reira mau mea, mai te huru

'Ia 'ite 'outou e aha te perophta, e nehenehe tā 'outou e ha'afātata atu i te Fatu nā roto i te ha'eha'a 'e te fa'aro'o nō te ani i tō 'outou iho 'itera'a pāpū nō ni'a i te mea ato'a tā tāna perophta i parau.

ē, nō roto mai ia i te vaha o te Fatu iho, ma te fa'a'oroma'i 'e te fa'aro'o, 'ua fāfauhia ē : 'e 'ore roa 'outou e noa'a i te mau 'ūputa o hade ; 'oia ia, 'e nā te Fatu ra 'o te Atua e ha'apurara 'ē atu i te mau mana no te pōuri mai mua atu ia 'outou, 'e e fa'auue ho'i i te ra'i 'ei maitai nō 'outou na, 'e i tōna i'oa ra hanahana ho'i» (PH&PF 21:6).²

E'ita paha 'outou e māramarama i te mau parau mana ato'a a te perophta ora. 'Ia 'ite rā 'outou e aha te perophta, e nehenehe tā 'outou e ha'afātata atu i te Fatu nā roto i te ha'eha'a 'e te fa'aro'o nō te ani i tō 'outou iho 'itera'a pāpū nō ni'a i te mea ato'a tā tāna perophta i parau.

I terā mau matahiti 40 H.M. e rave rahi 'ati Nephi tei tomo i roto i te 'Ēkalesia, 'e 'ua tupu maita'i te 'Ēkalesia. 'Ua ha'amata rā te mau fa'anahora'a huna i te tupu i te rahi, e e rave rahi o tō te reira mau feiā fa'atere ha'avare tei tāpuni i rotopū i te ta'ata 'e e mea fifi roa nō te 'ite mai ia rātou. 'A te'ote'o noa ai te ta'ata, e rave rahi i roto i te mau 'ati Nephi tei « tāhitohito i tei mo'a ra, nō tā rātou hunara'a i te Vārua tohu 'e te parau heheu » (Helamana 4:12).

Tei roto ato'a tātou i teie mau ha'amata'ura'a i teie mahana. Te 'ohipa 'oto 'e te pāpū e tupu ra, 'oia ho'i, 'ua mau roa mai « te mau tāvini a Sātane » (PH&PF 10:5) i roto i te sōtaiete. Nō reira 'a hi'o maita'i i te mau parau a'o tā 'outou e pe'e (hi'o Helamana 12:23).

E te mau taea'e 'e te mau tuahine here, 'ua fānauhia 'outou nō te riro 'ei feiā mileniuma mau. E « u'i mā'itihia » 'outou (1 Petero 2:9), tei fa'atōrō'a-ātea-hia e te Atua nō te rave i te hō'ē 'ohipa fa'ahiahia—nō te taururā'a i te ta'ata o teie nei ao 'ia fa'aineine nō te Tae-Piti-Ra'a mai o te Fatu ! ■

Nō roto mai i te hō'ē purera'a pae auahi nā te feiā 'āpi pa'ari nā te ao ato'a nei, « Becoming True Millennials », tei fa'atupuhia i te fare ha'api'ira'a teitei nō Brigham Young University-Hawaii i te 10 nō tēnuare 2016. Nō te a'ora'a tā'āto'a, 'a haere i ni'a i te broadcast.lds.org.

TE MAU NOTA

1. I te 'āva'e fepuare 1847, toru matahiti i muri a'e i te taparahi-pohe-ra'a-hia te perophta Iosepha Semita, 'ua fā 'oia i te peresideni Brigham Young 'e 'ua hōrō'a 'oia i teie nei a'ora'a faufa'a roa. « A parau atu i te nūna'a 'ia vai ha'eha'a 'e 'ia ha'apa'o 'e 'ia ha'apāpū i te tāpe'a i te Vārua o te Fatu 'e e arata'i 'oia ia rātou ma te ti'a. 'A ara 'e 'eiaha e fāriu 'ē atu i te reo ha'ihā'i ; e ha'api'i 'oia [ia 'outou i te meal e rave 'e i te vāhi e haere » (i roto *Te Mau Ha'api'ira'a a te Mau Peresideni o te 'Ēkalesia : Iosepha Semita* [2007], 112).
2. *Te Mau Ha'api'ira'a a te Mau Peresideni o te 'Ēkalesia : Harold B. Lee* (2000), 98-99.

Te semeio nō te

ahu tano noa

Nā David A. Edwards

Te mau ve'a a te 'Ekālesia

Aferuri na i te hō'ē taure'are'a tamāroa i te fare 'o 'ōna ana'a e tē po'ia ra (mea huru 'ē ri'i iho ā ia, 'a tāmata noa rā i te feruri). I teienei, 'a feruri na i teie taure'are'a tē tāmata ra i te tunupa'a i te tahī faraoa 'e te pata pa'ari marū i roto 'e a tahī ra 'oia e rave ai i te reira.¹ 'A feruri na, 'aita tōna nā metua i ha'api'i ri'i a'e iāna e nāhea i te tunu i te pata pa'ari marū 'e 'aita 'oia i hi'o noa a'e ia rāua i te tunura'a i te reira.

E parau rā tātou ē, 'ua noa'a i teie taure'are'a te mau 'ohipa ato'a e tu'u : te faraoa, te pata pa'ari marū, te tahī pata nā ni'a i te faraoa ('e te tahī mayonnaise i roto, inaha e 'ere 'oia i te tamāroa ma'ua). I muri iho, 'ua rave 'oia i te pāni 'e tu'u ihora i ni'a i te umu. (E parau tātou ē, 'aita tāna terā 'iri tunu pa'a 'e 'aore rā te tahī atu tauhi'a nō te hāmani i te reira mā'a.)

I teienei, e parau tātou ē, e mana'o tei puta mai i roto i tōna upo'o—e mana'o tā te ta'ata e rave rahi i nava'i roa te ma'ua ('aore rā te mā'au i terā taime) nō te mana'o ē : « 'Ia ha'apūai au i te auahi, e 'ama 'oi'oi mai ia ».

'A feruri na i te 'ohipa e tupu i muri iho. (Penei a'e 'aita e faufa'a 'ia feruri.)

E faraoa 'ōpa'apa'a 'e te pa'apa'a'ina maita'i tāna e roa'a mai 'e 'aore rā e pata pa'ari marū tahe maita'i 'e te ve'ave'a—e 'ere rā na

to'opiti. Pāpū roa paha e noa'a mai, e faraoa e hi'ora'a 'e e huru mai te 'ōfa'i 'ere'ere o te mou'a auahi ('ia tāmata-atō'a-hia) 'e e pata pa'ari marū tei tahe i tōna noa 'āfara'a mai te au o te hō'ē 'āamu tei fa'ati'a-noa-hia te 'āfara'a.

Tōna fifi, mai tā 'outou i 'ite, 'o te 'āno'ira'a ia te ma'ua ('o te nehenehe iho ā ia e fāri'i) i te hina'aro rū ('ua ta'ahia iho ā nō te aha, 'aita paha ia e ti'a roa 'ia fāri'i). 'E mai te peu e tāpiti fa'ahou 'oia i te hape, e'ita roa atu paha ia e nehenehe e fāri'i noa, inaha e'ita fa'ahou e nehenehe e fa'ahape i te ma'uara'a, 'o tōna rā hina'aro rū.

Nō te rave maita'i i te reira, e titauhia ia iāna 'ia 'ite mai i te semeio nō te ahu tano noa.

E 'ERE TE TANO-NOA-RA'A I TE HA'UMANIRAA

E mea maita'i roa te fāito ahu tano noa i ni'a i te umu nō te fa'atahe i te pata pa'ari marū 'e tē vai atu ra nō te mea e ti'a i te mā'a 'ia 'ama maita'i 'o roto 'eiaha rā 'ia pa'apa'a i rāpae. Te vāhi au 'ore noa rā, 'o te taime rahi a'e ia tei titauhia 'e te hi'o-maita'i-ra'a, e titauhia ia te fa'a'oroma'i.

'Ua parau te Fatu ē, « 'A tāmau noa i te fa'a'oroma'i ē tae noa atu i te taime 'outou e maita'i roa ai ra » (PH&PF 67:13). Tē parau ra 'oia nō te huru maita'i-roa-ra'a tei hau atu

i te tunura'a i te faraoa pata pa'ari marū tahe maita'i ; 'ua hina'aro 'oia 'ia riro tātou mai iāna ra te huru. 'O Iesu Mesia te hi'ora'a rahi roa a'e nō te fa'a'oroma'i. 'E te hō'ē tuha'a nō te pe'era'a i tōna hi'ora'a, 'o te fa'a'ā'anora'a ia i tō tātou hi'o-āteara'a, ma te hi'o i ō atu i terā noa tai-me 'e ma te 'ite mai i te fa'autu'ara'a rahi a'e e tae mai nā roto i te fa'a-tī'i'aifarora'a iāna iho, te fa'aro'o, te ha'apa'o, te 'āueue-'ore-ra'a 'e te tauto'ora'a tāmau, te fa'a'oroma'i-noa-ra'a 'e te here—'oia ho'i, te roa'ara'a te fa'a'oroma'i.

I roto i te tātarara'a o te fa'a'oroma'i, tē vai ra te tīa'ira'a, 'o te fa'atupu paha i te fiu, 'o tā te peresideni Dieter F. Uchtdorf, tauturu pitī i roto i te Peresidenira'a Mātāmu'a, i ha'api'i ia tātou, 'ua hau atu i te tīa'i-noa-ra'a : « Te fa'a'oroma'i 'o te tīa'i-itoito-ra'a ia 'e te tāpe'a-noa-ra'a. 'O te rave tāmau-noa-ra'a ia i te tahī mea ma te ravera'a i te mau mea ato'a tā tātou e nehenehe—te ravera'a i te 'ohipa, te ti'aturira'a 'e te fa'a'ohipara'a i te fa'aro'o ; te fa'arurura'a i te mau fifi ma te 'āau itoito noa atu e fa'ataimehia te mau hina'aro o tō tātou 'āau. E 'ere te fa'a'oroma'i i te tāpe'a-noa-ra'a ē tae noa atu i te hope'a, 'o te tāpe'a-maita'i-ra'a ē tae noa atu i te hope'a ! »²

TE MAU NOTA

1. E tī'a roa ia parau ē, e ta'ata marite teie tau-re'are'a. E nehenehe ato'a rā e fa'ariro iāna

nō te tahī fenua 'ē, i te tunura'a i te fry-up, te crêpe, te Kartoffelpuffer, te Köttbullar, te pancakes, te tortillas 'e 'aore rā te raiti nō te

taime mātāmu'a. Hō'ē ā huru mana'o.

2. Dieter F. Uchtdorf, « Tāmau noa i te fa'a'oroma'i », *Liahona*, Mē 2010, 57.

E 'ere i te tāora-noa-ra'a i te faraoa pata pa'ari i ni'a i te pāni ē mo'e-roahia te reira ; 'o te hi'o-noa-ra'a rā 'e te hurihurira'a i te taime tano.

E 'ere i te haere-noa-ra'a i te ha'a-pi'ira'a 'e te séminaire 'e te pure-ra'a ; 'o te ha'api'i-itoito-ra'a rā 'e te ha'amorira'a.

E 'ere i te tīa'i-noa-ra'a i te 'itera'a pāpū nō ni'a i te Buka a Moromona 'ia hōrō'ahia mai ia tātou nō te mea 'ua ani tātou ; 'o

te tai'o-tāmau-noa-ra'a rā, te tuatāpara'para'a, te ferurira'a, te purera'a 'e te orara'a mai te au i te mau ha'api'ira'a o te reira buka.

E 'ere i te pārahi-noa-ra'a i reira 'a fa'ao'ō'o noa mai ai te mau hoa i tō 'outou fa'aro'o ; 'o te purera'a rā nō rātou 'e te hina'aro-mau-ra'a 'ia tupu te tauira'a o te 'ā'au, 'e te ravera'a i te

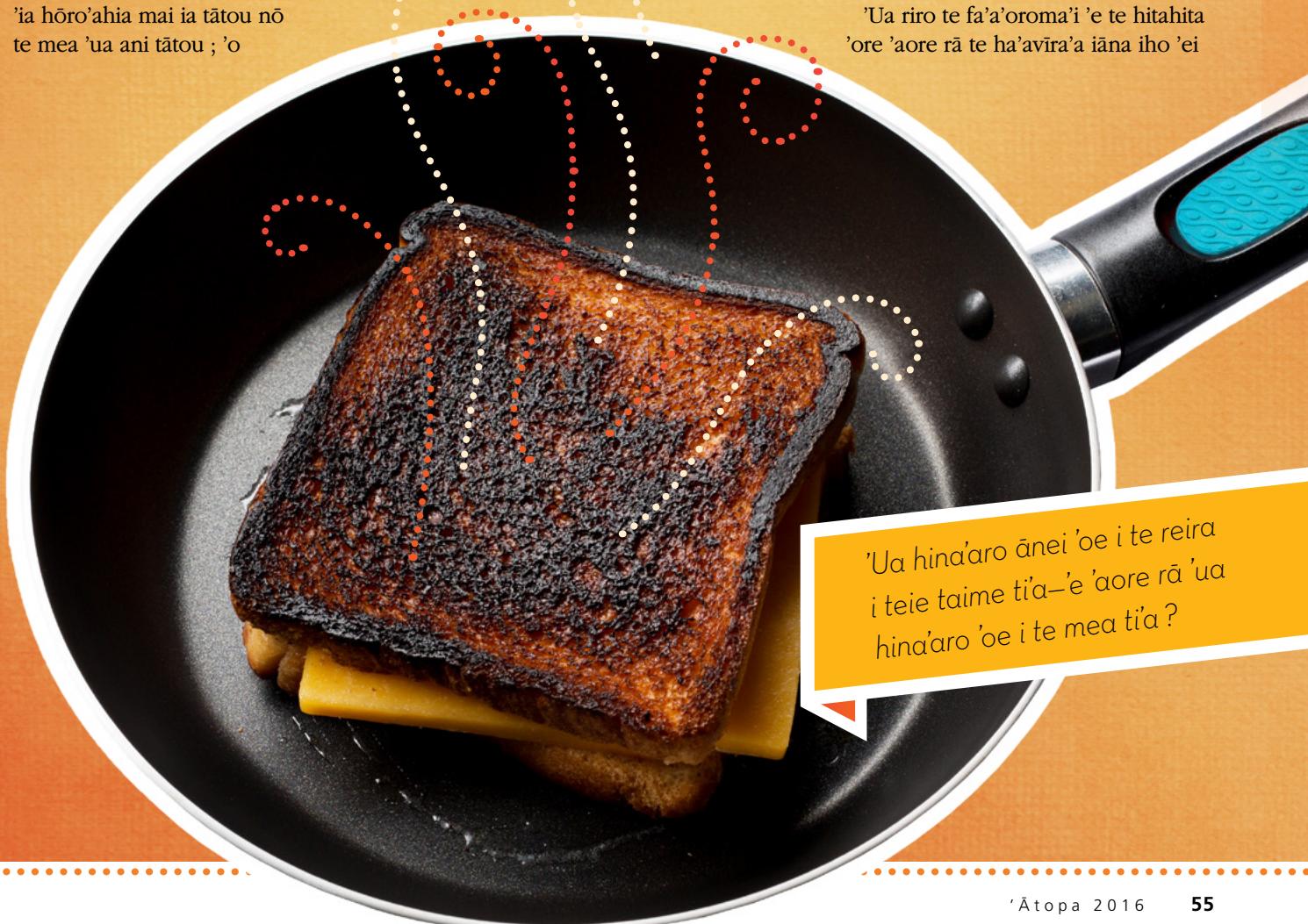
noa'a ia 'outou nō te fa'atupu mai i te reira.

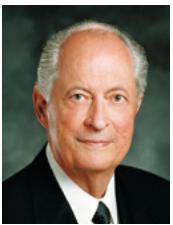
E 'ere i te tīa'i-noa-ra'a 'ia tī'a tō 'outou 16 matahiti nō te arapae ; 'o te ha'api'ira'a rā 'ia au i te ha'apa'o 'e te tāmatara'a i te māramarama e nāhea te pe'era'a i te parau a'o a te peropheata e ha'amaita'i ai ia 'outou.

'A HA'AMARŪ I TE AUahi

'Ua riro te fa'a'oroma'i 'e te hitahita 'ore 'aore rā te ha'avīra'a iāna iho 'ei

'Ua hina'aro ānei 'oe i te reira i teie taime tī'a—'e 'aore rā 'ua hina'aro 'oe i te mea tī'a ?

'A HAERE I MUA

« Te aura'a o te ti'aturira'a i te Fatu 'o te tanura'a ia i te huero nō te fa'aro'o 'e te fa'a'amura'a i te reira 'ma te itoito rahi, 'e ... te fa'a'oroma'i ho'i » [Alama 32:41] [...]

« Te ti'aturira'a i ni'a i te Fatu 'o te tāmau māite ia' » [Alama 45:17] « 'ia haere ti'a atu 'outou i mua » nā roto i te fa'aro'o, 'ma te tī'a pāpū roa' [2 Nephi 31:20]. ».

Elder Robert D. Hales nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo, « Te ti'aturira'a i te Fatu : 'la tupu tō 'oe ra hina'aro », *Liahona*, Mē 2011, 72.

MĀTA'ITA'I I TE HŌ'Ē VIDEO

Hi'o i te peresideni Dieter F. Uchtdorf i te tātarara'a i te tū'atira'a i roto i te fa'a'oroma'i 'e te marshmallow i te lds.org/go/101656.

tuha'a nō te « [hotu] o te Vārua » (hi'o Galatia 5:22-23). Noa atu ā e mau mea rū te ti'a 'ia rave 'oi'oi 'e 'aore rā 'ia pāhono vitiviti (mai te mau mā'a e tunuhia i ni'a i te auahi pūai), e ti'a 'ia hi'o 'outou ia 'outou iho i te haerera'a i te fa'a'oroma'i rahi a'e 'e te ha'avīra'a rahi a'e iāna iho. Mai te peu tē 'ite ra 'outou ē, tē tupu mai ra te reira, e tāpa'o ia tē 'ohipa ra te Vārua i roto i tō 'outou orara'a.

E ti'a i te semeio nō te ahu tano noa i te hōrō'a mai i te faraoa pata pa'a'ri tahe maita'i, te 'ina'i hamburger 'ute'ute ri'i noa i rōpū e 'ere mai te piri ha'uti hockey, te 'ūmara putete farai maita'i 'eiaha rā te 'ere'ere 'e te raiti marū 'e te 'ama maita'i 'eiaha rā te pa'ari 'e te tarapape. E tu'u rā te fa'a'oroma'i i tāna « 'ohipa 'ia ti'a roa » (Iakobo 1:4) tō 'outou orara'a, ma te tauturu ia 'outou 'ia haere i mua nō te riro rahi atu ā mai ia Iesu Mesia, ma te fa'atae mai i te fa'aurura'a a te Vārua Mo'a 'e ma te tauturu, i te hope'a, 'ia arata'i ia 'outou i te ore mure 'ore.

'Ia 'ite 'outou i te mau mea e fa'atupu i te fa'a'oroma'i 'ore i roto ia 'outou, 'a feruri i terā faraoa pata pa'a'ri ('e 'aore rā te tahī mā'a tā 'outou i 'ite) 'e 'a feruri i te mea tā 'outou e 'ere ra nō te vaiihō-noa-ra'a 'outou i te fa'a'oroma'i 'ore e arata'i i tā 'outou mau 'ohipa. Mai te peu 'ua topa 'outou i roto i te peu fa'a'oroma'i 'ore, 'a 'āmui mai. E ti'a ia 'outou 'ia tātarahapa 'e 'ia tāmata fa'ahou 'ia pe'e i te hi'ora'a o Iesu Mesia 'e tāna mau ha'api'ira'a. E rave rahi faraoa pata pa'a'ri e tunu, e 'ere i te hō'ē noa, 'e 'aita roa atu i tātere roa nō te ha'a-pi'i nō ni'a i te maita'i-roa-ra'a e noa'a nā roto i te fa'a'oroma'i. ■

'A TOMO MAI I ROTO I TE PARAPARAURA'A

TE MAU MEA E FERURI MĀITE ATU NŌ SĀBATI

- E aha te mau tāmatara'a 'e 'aore rā te mau 'ohipa e tāmau noa nei 'o te fa'ariro ia 'outou 'ei mea fa'a'oroma'i 'ore?
- Nāhea 'outou i te fa'ārahi atu ā te fa'a'oroma'i i roto i te reira mau 'ohipa ato'a?

TE MAU MEA E TI'A IA 'OUTOU 'IA RAVE

- Tuatāpapa i te mau 'irava nō ni'a i te fa'a'oroma'i e vai ra i roto i te Arata'i nō te mau pāpā'ira'a mo'a.
- I roto i te 'utuāfare 'e 'aore rā i te fare pure, e nehenehe tā 'outou 'ia paraparau i te mau fā nō ni'a i te tahī mau mea ta'a 'e e rave nō te fa'ārahi atu ā te fa'a'oroma'i.

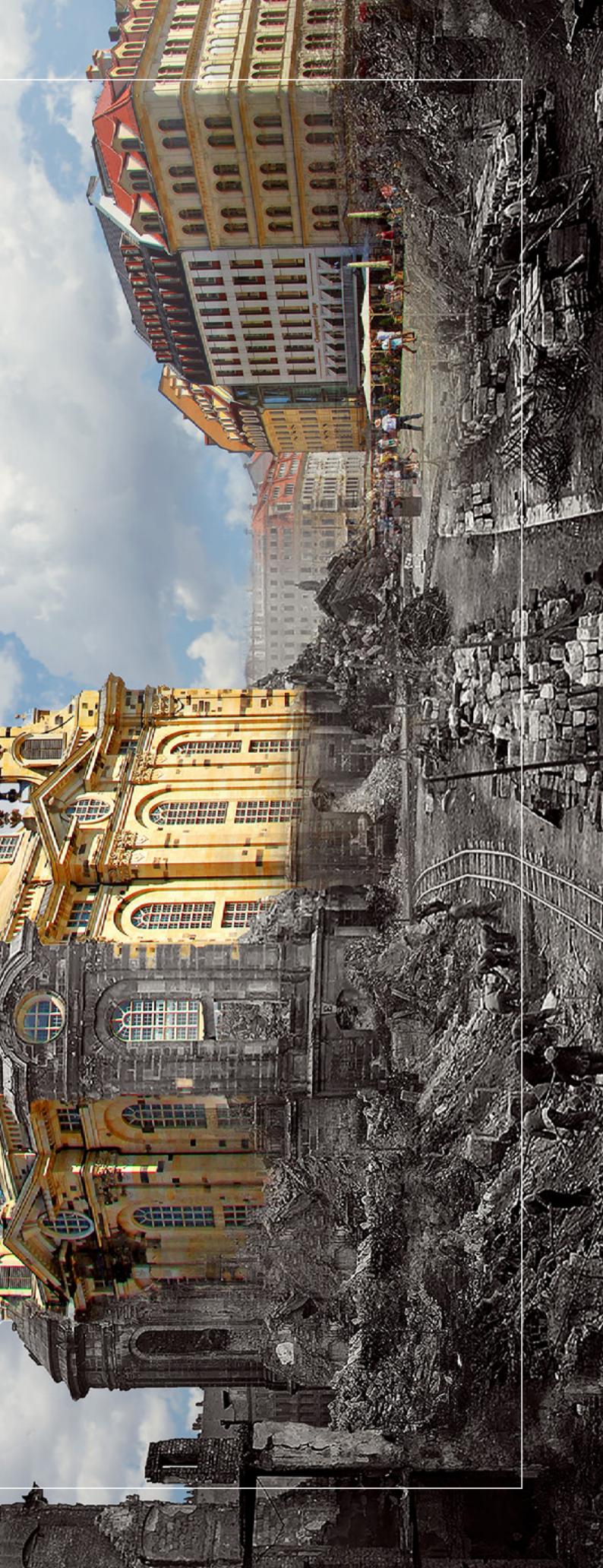

'A FERURI NA , O'OUTOU TERĀ E PATU-FĀ'AHOU-HIA RA

« E feruri paha 'outou ē, 'ua hu'ahu'a roa tō 'outou orara'a... e nehenehe tā tō tātou Metua here i te Ao ra e patu, 'e e patu 'Oia ia tātou. Tāna 'ōpuara'a 'o te patura'a ia ia tātou i roto i te hō'e 'Ohipa rahi roa a'e i tō tātou huru i muta'a ra-rahi roa a'e i te tī'a ia tātou 'ia feruri ».

Peresideni Dieter F. Uchtdorf, tauaturu piti i roto i te Peresidēnirā

Mātāmu, āmuri'a rahi nō ēperēra 2016

TE MANA NÓ TE FA'AITOITO Á

Nā Jessica Turner mai tei fa'atī'ahia mai ia Lynne Crandall ra

Eriro e hō'ē 'ava'e te reira hou te 16ra'a o tō'u mahana fānaura'a, 'ua tere tō'u 'utuāfare nā roto i te fenua Marite nō te haere e māta'ita'i i te tahī mau vāhi nō te 'ā'amu o te 'Ekālesia. 'Aita vau i fifi rahi roa i te tere-ātea-ra'a nā ni'a i te purōmu nō te mea 'ua 'oa'oa noa tō'u 'utuāfare. Tē ha'amana'o ra vau i te pa'umara'a i roto i te pere'o'o i muri mai i tō mātou tere māta'ita'ira'a ia Winter Quarters, i Nebraska. E ua iti rahi tei topa. 'Ua pārahi au i muri, haru mai ra i te 'ahu ta'oto 'e 'ofetufetu a'era ia'u nō te fa'aro'o i te ua ē vare'a noa atu ra i te ta'oto.

Te 'ohipa i muri iho tā'u e ha'amana'o ra, 'o te tāviriviri-haere-ra'a ia. Ē parauhia mai nei ē, 'ua he'e te pere'o'o i ni'a i te pape 'e 'ua ū i ni'a i te pāruru i raro a'e i te tahī 'ē'a turu. Tē ha'amana'o ri'i noa ra vau 'ua parau mai te tahī ta'ata ia'u ē, 'ua fati tō'u 'āvae 'e tē 'āfa'ihia ra vau nō te tāpū.

'Aita i maoro roa i muri iho, tei roto noa ā vau i te fare ma'i, 'ua haere mai tō'u pāpā i roto i te piha. 'Ua pārahi 'oia i piha'i iho i tō'u ro'i 'e tāpe'a atu ra i tō'u rima. Mai te huru ra ē, 'ua 'ite a'ena vau i te mea tāna e parau mai.

« Tamāhine », 'ua parau 'oia, « 'ua 'ite ānei 'oe tei hea 'oe ? »

« I te fare ma'i », 'ua parau vau.

« 'Ua 'ite ānei 'oe e aha tei tupu ? »

« 'Ua ū tō tātou pere'o'o ».

« 'Ua paraparauhia atu 'oe nō te tahī mau melo o te 'utuāfare ? »

'Ua feruri au 'e 'ua parau atu ra 'aita.

'Ua parau mai 'oia e mea maita'i te mau ta'ata ato'a—'aita rā tō'u māmā. 'Aita 'oia i ora mai.

'Ua mana'o vau e marua roa vau i roto i te heva i te reira iho taime, 'aita rā. Noa atu tō'u hitimahuta, mai te huru ra ē, e 'ohipa tei fa'atupu i te hau, te mana'o marū ē, e nehenehe tā'u e ti'aturi i te Atua, e maita'i te mau mea ato'a.

'A tārava noa ai i roto i te fare ma'i, 'ua ha'amana'o vau i te hō'ē vāhi nō te 'ā'amu o te 'Ekālesia tā mātou i haere e piti noa mahana nā mua mai i te 'ati : Martin Cove, i Wyoming. E rave rahi pionie tei pohe i reira nō te po'ia 'e te fa'arurura'a i te hiona 'e te to'e-to'e. 'Ua ha'amana'o vau i te hi'ora'a i te mau ha'apu'era'a 'ōfa'i tei tāpo'i i te mau mēnema 'e 'ua feruri au i te fāito fa'aro'o tei titauhia i te mau pionie e toe ra nō te rave i tō rātou mau pere'o'o hutu rima 'a haere noa ai i mua. 'Ua putapū roa vau i te reira 'ā'amu. 'A feruri noa ai au i te reira 'ohipa, 'ua 'ite ihora vau 'ua fa'aitoito ā te mau pionie 'e 'o teie ato'a tā'u hōpoi'a, nā reira ato'a i te ha'apūai'a i tō'u mau teina.

'Ua vai noa teie mana'o mātā-mua nō te hau ē hope noa atu hō'ē

Nō tō'u 'āvae fati 'e
tō'u 'āau pēpē, 'ua hīnāro
roa vau i te fa'aorara'a. Nā
te tīd'ira'a i pa'epa'e iā'u.

hepetoma 'e te 'āfa. Tē pārahi noa
ra vau i roto i te pārahira'a tūra'i 'e tē
māta'ita'i ra vau i te ahitiri nō te 'ōro'a nō
te maha nō tiurai nā roto i te ha'amārama-
rama o te fare ma'i, i reira te mana'o i te
putara'a mai—"ua reva tō'u māmā. E'ita
'oia e tae mai nō tō'u 'ōro'a ha'afeti'ara'a i
te ha'api'ira'a tuarua. E'ita 'oia e tae mai nō
tō'u 'ōro'a hiero. E'ita 'oia e tae mai nō tō'u
fa'aipoipora'a. 'Ua reva 'oia.

Terā ia te taime 'ua ha'amata te mau mea
i te fifi roa. 'Ua māuiui roa tō'u 'āvae 'e 'aita
vau i po'ia a'e. 'Ua māta'ita'i au i te 'āfata
teata 'aita rā vau i hi'o atu, 'e ta'oto noa ihora
vau. 'Ua pe'ape'a tō'u 'utuāfare nō'u nō te
mea 'aita vau i ta'i rahi roa.

'Ua mani'i rahi mai te roimata i te taime
'a ho'i ai mātou i te fare i Oregon, e fare
mo'emo'e. I reira iho, nā'u atu ra te tahī
hōpoi'a a tō'u metua vahine, e pinepine
tō'u mau teina i te 'imi iā'u nō te tāmāhana-
hanara'a. 'Ua tāmata noa vau i te fa'aitoito
ia rātou. 'Aita rā i 'ohie.

'Ua teimaha roa vau i te ho'ira'a atu i
te ha'api'ira'a. 'Ua fa'aro'o te ta'ata nō te
'ati pere'o'o, 'e 'aita rā, 'ua fa'aro'o rātou'a
fa'ata'a ai te mau 'orometua ha'api'i nō ni'a
iā'u 'o terā te tamāhine tei ro'ohia i te
'ati purūmu. E mana'o mo'emo'e
tei tae mai.

Pa'ari fa'ahou
atu nō'u i te

fa'aipoipo-fa'ahou-ra'a tō'u pāpā e iva 'āva'e i muri iho i te fa'aru'era'a mai tō'u māmā. 'Ua 'ite iho ā ia vau ē, e mea maita'i teie metua vahine 'āpī nō te 'utuāfare, 'e mea titauhia te reira nō mātou, e mea pa'ari rā te fa'atanora'a.

'Aita rā te mau mea ato'a i pōiri i tera mau taime. E here rahi tā'u i putapū nō 'ō mai i te Metua i te Ra'i, tō'u 'utuāfare 'e tō'u feiā fa'atere o te 'Ekālesia. Te mea tei tauturu iā'u 'ia ora mai 'e 'ia haere i mua i muri mai i te 'ati, 'o te ravera'a ia i te mau mea 'ōhie tei ha'apūai i tō'u fa'aro'o. I te mau mahana ato'a, 'ua fa'ata'a vau hō'ē hora hou te hora ta'otora'a nō te tai'o i te mau pāpā'ira'a mo'a, nō te pure 'e nō te pāpā'i i roto i tā'u buka tāmahana i roto tō'u vaira'a 'ahu. I roto i tōu vaira'a 'ahu mo'emo'e, 'aita i titauhia iā'u 'ia vai pūai nō tō'u mau teina. E nehenehe tā'u e ta'i mai tā'u i hina'aro 'e 'ia mani'i i te hina'aro o tō'u 'āau i te Atua. E parau vau iāna i te mana'o mau o tō'u 'āau 'e tō'u mihi rahi i tō'u māmā. 'Ua 'ite au 'ua fa'aro'o 'oia iā'u nō te mea 'ua putapū rahi au i tōna aroha. 'Ua riro roa mai taua vaira'a 'ahu ra 'ei vāhi mo'a nō'u.

Nā te ravera'a i te reira mau mea 'ōhie i tauturu iā'u 'ia vai tā'amu noa i te Atua 'e 'aita vau i ha'apae iāna 'e 'ino'ino noa atu ai. 'Aita vau i hi'o i teie 'ati 'ei rāve'a nā te Atua nō te ha'apēpē i tō'u 'utuāfare. 'Ua rahi atu ā tō'u mana nō te fa'a'oroma'i 'e nō te auraro ho'i i tōna hina'aro ma te haere noa i mua i roto i teie mau mahana fifi nō'u. 'E tē vai ra te mau mahana e mea *pa'ari* mau.

I muri mai tō tō'u pāpā fa'aipoipo-fa'ahou-ra'a, 'ua hina'aro vau e fa'a'ite

i te hi'ora'a maita'i i tō'u mau teina, 'e 'aita roa atu vau i hina'aro e fa'atupu i te mana'o 'ino'ino i ni'a i tō'u metua vahine 'āpī, nō reira 'ua tāmau noa vau i te tu'u i tō'u ti'aturira'a i ni'a i te Atua. Tē vai ra hō'ē 'ohipa i roto i tā'u buka Te Fa'ahaerera'a iā'u iho i mua tei rōtahi i ni'a i te ha'amaita'ira'a i te orara'a i te fare nā roto i te ha'a-pūairā'a i tō'u aura'a 'e te hō'ē melo o te 'utuāfare i roto e piti hepatoma. Te 'ohipa tumu nō teie 'ōpuara'a, 'o te tāmatara'a ia 'ia riro mai te Mesia te huru 'e e fa'a'ite i tō 'oe here nā roto i te tahī mau 'ohipa. 'Ua fa'aoiti au e tāmata i te reira nā roto i te tāvinira'a i tō'u metua vahine 'āpī.

E te 'āmuira'a tō mātou e piti 'utuāfare, 'ua rahi roa ia te merēti e hōroi. I reira ia vau i te ha'amatara'a. 'A tāvini ai au iāna i roto i terā nā hepatoma e piti, 'ua tauturuhia mai au 'ia here i tō'u metua vahine 'āpī 'e 'ia fa'a'oroma'i, noa atu ā pa'i 'aita vau i 'oa'oa roa i tō mātou orara'a. Nā roto noa i te fa'atumura'a i ni'a i te tāvinira'a iāna i mara'a ai iā'u i te mau taime fifi, nō te mea 'ua putapū vau i te Vārua tei pīha'i iho iā'u.

Tē vai fa'ahou ra te tahī mau mea 'aita vau i ta'a maita'i nō te aha i tupu ai teie 'ati i ni'a i tō'u 'utuāfare, 'e tē vai noa ra te mau mahana pa'ari. Noa atu rā, mai te mau pionie te huru, 'ua tu'u vau i tō'u ti'aturira'a i ni'a i te Atua 'e 'ua hōrō'ahia mai te mana nō te fa'aitoito ā. ■

Tē ora nei te ta'ata pāpā'i i Utaha, Marite.

FA'ATEITEI I TŌ 'OUTOU 'ĀAU

« E feruri paha 'outou ē, 'ua hu'ahu'a roa tō 'outou orara'a ... Tē mata'u ra paha 'outou, tē riri ra, tē 'ino'ino ra, 'e 'aore rā, tē māuiui ra i te mana'o fē'a'a. Mai te tīa'i māmoe maita'i rā i 'itea iāna Tāna māmoe mo'e, mai te mea ē, e 'afa'i noa a'e 'outou i tō 'outou 'āau i ni'a i te Faaora o te ao nei, e 'itea 'outou lāna.

E fa'aora 'Oia ia 'outou.

E fa'atia 'Oia ia 'outou i ni'a 'e e tu'u ia 'outou i ni'a i Tōna nā tapono.

E 'amo 'Oia ia 'outou i te fare ».

Peresideni Dieter F. Uchtdorf, tauturu piti i roto i te Peresidenira'a Mātāmua, « E tu'u 'Oia ia 'outou i ni'a iho i Tōna tapono nō te 'amo mai ia 'outou i te fare », *Liahona*, Mē 2016, 104.

Nā Elder D. Todd
Christofferson

Nō te pupu nō te
Tino 'Ahuru Ma Piti
'āpōsetolo

NĀHEA I TE FA'ARIRO I TE MESIA 'EI PŪ NŌ TŌ TĀTOU ORARA'A

Ua hō'ē maita'i roa 'o Iesu 'e te Metua nā roto i te auraro-ra'a, i te tino 'e i te vārua, i te hina'aro o te Metua. 'Ua parau Iesu nō ni'a i Tōna ra Metua, « 'e 'aore ho'i au i fa'aea i te rave i te mea e māuruuru ai 'oia ra » (Ioane 8:29). Nō te mea 'o te hina'aro ho'i o te Metua, i auraro ai Iesu ē tae noa atu i te pohe, « 'ua horomi'ihiia te hina'aro o te Tamaiti i te hina'aro o te Metua » (Mosia 15:7). Tōna rōtahira'a i ni'a i te Metua 'o te hō'ē ia o te mau tumu faufa'a i māramarama maita'i ai 'e i pūai maita'i ai te tāvinira'a a Iesu. 'Aita e 'ā'au piti fa'anevaneva i roto iāna.

Mai te reira ato'a, e nehenehe ia 'outou 'e 'o vau nei 'ia **tu'u i te Mesia 'ei pū nō tō tātou orara'a 'e 'ia hō'ē atu iāna** mai lāna e hō'ē nei i te Metua (hi'o Ioane 17:20-23). E nehenehe tā tātou e ha'amata ma te 'iriti 'ē i te mau mea ato'a i rāpae'au i tō tātou orara'a 'e 'ia fa'anaho fa'ahou i te reira ma te tu'u i te Fa'aora i mua roa, i te pū o tō tātou nei orara'a. E tu'u atu tātou i mua roa **i te mau mea e nehenehe ai ia tātou 'ia ha'amana'o noa ā iāna**—te pure pinepine, te tuatāpapara'a 'e te ferurira'a i ni'a i

te mau pāpa'ira'a mo'a, te tuatāpapa-māite-ra'a i te mau ha'api'ira'a a te mau 'āpōsetolo, te fa'aineinera'a i te mau hebedoma ato'a nō te rave i te 'ōro'a ma te parau ti'a, te ha'amorira'a i te Sābati, te pāpa'ira'a 'e te ha'ama-na'ora'a i te mea tā te Vārua 'e te mau 'ohipa i tupu na e ha'api'i mai ia tātou nō ni'a i te ti'ara'a pipi. E nehenehe ato'a te tahi atu mau mea e tae mai i tō 'outou ferurira'a 'o te tano ia 'outou i teie taime i roto i tō 'outou orara'a. **'la oti tātou i te fa'ata'a i te taime 'e te mau rāve'a tano nō teie nei mau mea nō te fa'atano i tō tātou orara'a i ni'a i te Mesia**, e nehenehe ia tā tātou e ha'amata i te 'āmui mai i te tahi atu mau hōpoi'a 'e te tahi atu mau mea faufa'a rahi, mai te ha'a-pi'ira'a, te mau hōpoi'a 'utuāfare 'e te 'ohipa. Nā roto i teie rāve'a e'ita ia te mau mea faufa'a rahi i roto i tō tātou orara'a e fa'aapiapihia e te mau mea maita'i noa, 'e e iti ia 'aore rā e mo'e atu te mau mea faufa'a ri'i noa.

Noa atu e 'ere i te mea 'ōhie, e nehenehe tā tātou e **tāmau i te haere i mua ma te fa'aro'o** i te Fatu. E nehenehe tā'u e fa'a'ite pāpū atu ē i muri mai e tupu mai ia

NĀHEA 'OUTOU I TE FA'A'OHIPARA'A I TE REIRA ?

Tē fa'aruru nei tō'u 'utuāfare 'e 'o vau nei i te tahi mau tāmatara'a rarahi, teie rā 'aita tō mātou e autahu'ara'a i te fare. 'Ua fa'atae te mau tāmatara'a ia mātou i ni'a i tō mātou turi 'āvae. 'Ua māuruuru vau nō te mau pāpa'ira'a mo'a 'e i te mea 'ua nehenehe tā'u e tai'o i te reira i te mau mahana ato'a. 'Ua ha'api'i rātou ia'u ē, noa atu e topa ato'a mai te mau fa'aotira'a a vetahi 'ē i ni'a iā'u, e faufa'a rahi noa ā tō'u. 'Ua māuruuru roa vau 'ia 'ite ē, e ti'a iā'u 'ia paraparau i tō'u Metua i te Ao ra i te taime ato'a i te ao 'e te pō. E ha'amaita'ira'a te reira !

Hailey D., 17 matahihi, Idaho, Marite

tō tātou hina'aro 'e tō tātou 'aravihi i te rahi 'ia ha'amana'o noa 'e 'ia pe'e i te Fa'aora. E ti'a ia tātou 'ia **ha'a** ma te fa'a'oroma'i nō taua fā ra 'e **'ia pure tāmau** 'ia noa'a te 'ite 'e te tauturura'a nō te ra'i, 'o tā tātou e hina'aro (hi'o 2 Nephi 32:9). ■

Nō roto mai i te hō'ē a'ora'a i hōrō'ahia i te fare ha'api'ira'a teitei nō Brigham Young University–Idaho i te 27 nō tēnuare 2009.

Itō'u 'āpīra'a, e rave rahi hora vau i te hi'ora'a i tō'u māmā i roto i te piha tūtu. Nāna e hāmanī i te mā'a, te faraoa, te cookie 'e te pai nō te 'utuāfare, monamona roa. 'E nā reira noa ē, 'ua ha'amata atu ra vau i te tai'o i te mau tāpura hāmanira'a, pe'e i te mau arata'ira'a 'e hāmanī i te mā'a. 'Aita vau i tūru'i i ni'a i tō'u māmā—'ua ti'a iā'u 'ia hāmanī i te reira 'o vau ana'e.

Mai te ha'api'ira'a i te tunura'a mā'a, e ha'api'i tātou i te evanelia 'e e fa'arahi tātou i tō tātou 'itera'a pāpū nā roto i te ravera'a. 'Ua parau Lehi i tōna 'utuāfare nō ni'a i tāna 'ōrama nō te rā'au o te ora, 'ei reira, 'ua parau Nephi ē, 'ua hina'aro 'oia « 'ia hi'o, 'e 'ia fa'aro'o, 'e 'ia 'ite ho'i i taua mau mea ra » 'ōna iho (1 Nephi 10:17). E nehenehe e parau ē, nō Nephi 'aita i nava'i te fa'aro'o-noa-ra'a i te 'itera'a pāpū o tōna metua tāne. 'Ua hina'aro 'oia 'ia ha'api'i mai i te mea tā tōna metua tāne i 'ite a'ena.

Ma'a ta'ahira'a e vai ra i roto i te tāpura 'ohipa nō te ha'api'i i te 'evanelia. E nehenehe tā 'outou e fa'a'ohipa i nā mana'o e maha i muri nei nō te tauturu ia 'outou 'ia ha'api'i i te 'evanelia 'e tō 'outou 'utuāfare, i te fare pure 'aore rā i roto i tā 'outou iho mau tuatāpapara'a.

1. Fa'aineine nō te ha'api'i.

'A ha'amata i tā 'outou iho tuatāpapara'a nā roto i te hō'ē pure. 'A ani i te Metua i te Ao ra 'ia tauturu ia 'outou 'ia māramarama i tā 'outou e tai'o nei. 'A pāpa'i hō'ē 'e 'aore rā e piti uira'a 'e 'a 'imi i te mau pāhonora'a. Nā te Vārua Maita'i e fa'a'ite pāpū mai i te parau mau 'a tai'o 'e 'a feruri 'e 'a pure ai 'outou (hi'o Moroni 10:5).

Fa'aineine nō te ha'api'ira'a 'evanelia i te fare pure nā roto i te tai'ora'a i te ha'api'ira'a hou 'a haere ai. E 'itehia te mau ha'api'ira'a Mai pe'e mai i ni'a i te LDS.org 'e i ni'a i te fa'anahora'a Gospel Library app.

2. Fa'aō ia 'outou i roto i tā 'outou ha'api'ira'a.

- 'A tai'o nō te māramarama mai. E 'ere roa atu te rahira'a 'api 'e 'aore rā te vitiviti o tā 'outou tai'ora'a te mea faufa'a a'e i te māramaramara'a i te mea tā 'outou e tai'o ra. Penei a'e e tītauahia 'ia tai'o fa'ahou ā 'outou i te tahi mau pereota e rave rahi taime. 'A fa'a'ohipa i te hō'ē titionare nō te hi'o i te mau ta'o 'aita 'outou i ta'a maita'i. 'Ei hi'ora'a : e aha te aura'a o te tau tu'ura'a ? E nehenehe e fa'a'ohipa i te Arata'i nō te mau pāpā'ira'a mo'a nō te 'ite mai.
- 'A ui i te mau uira'a nō ni'a i te mea tā 'outou e tai'o ra. E ui paha 'outou, « E aha te 'ohipa e tupu ra i Ierusalem i te taime 'a fa'aru'e ai Lehi 'e tōna 'utuāfare i reira ? Nō te aha 'aita te ta'ata i fa'aro'o ia Lehi ? »
- 'A tāmata i te pāhono i teie e toru uira'a i roto i te ha'api'ira'a 'evanelia ato'a : Nō te aha i faufa'a ai te reira nō te ta'ata i terā ra tau ? Nāhea i te fa'a'ohipa i te reira nō'u i teie mahana ? » Nāhea i te fa'a'ohipa i te reira nō'u i teie mahana ? »
- 'A 'imi i te mau hōhō'a e pe'e 'e te mau tū'atira'a. 'Ei hi'ora'a, e aha te mau hōhō'a e pe'e i roto i tā Nephi pāhonora'a i te 'ati ? E aha te tū'atira'a i roto i te tere nō rātou i roto i te medebara 'e te tere o te 'ati 'Iserā'ela i rāpae ia Aiphiti ?

E TĀPURA 'OHIPA NŌ TE HA'API'I

E tāmata na i teie nā rāvē'a e maha nō te fa'ariro i te parau
a te Atua 'ei mā'a monamona nō te vārua.

- 'A pāpā'i i te mau mana'o e tae mai i tō 'outou 'ā'au 'e i tō 'outou ferurira'a i roto i tā 'outou buka tāmaha-na. 'A pāpā'i ai 'outou i te mau mana'o faufa'a rahi, e rahi atu ā ia 'o te tae mai. 'Oia ato'a, te 'ite e noa'a ia 'outou e vai noa ia i roto i te roara'a o tō 'outou orara'a » (Richard G. Scott, « To Acquire Knowledge and the Strength to Use It Wisely », *Liahona*, 'Ātete 2002, 14). 'A pāpā'i ta'a 'ē i te aura'a o te reira mau mana'o i roto i tō 'outou orara'a.
- 'A pāpā'i i te hō'ē hōho'a. Te tahi rāve'a nō te tāpe'a i te mea tā 'outou e ha'api'i ra, 'o te pāpā'ira'a ia i te hōho'a. I te hō'e taime 'a hāhaere ai au i te tahi hoa nō te purera'a pō 'utuāfare, 'ua fa'ati'a mai tōna māmā rū'au i te tahi 'ā'amu nōna nō ni'a i te fa'aro'o 'e te pure. Hou 'a ha'amata ai te ha'api'ira'a, 'ua hōro'a tō'u hoa i tāna mau tamari'i na'ina'i i te tahi pāpē'e te mau pēni tara nō te pāpā'i i te hōho'a nō te mau 'ā'amu e fa'ati'ahia ra e tō rātou tupuna vahine. Nā te pāpā'ira'a i te hōho'a i tauturu ia rātou 'ia tāu'a i te parauhia mai, 'e 'ua ui roa ato'a mai rātou i te mau uira'a nō te ha'apāpū i te tahi mau tuha'a 'ā'amu.

3. Tuatāpapa 'e ora i te 'evanelia i te mau mahana ato'a.

Te ha'api'ira'a, e tauto'ora'a ia ; titauhia 'ia fa'aitoitō noa tātou 'ia māramarama (hi'o Mosia 12:27). 'Ua parau Elder M. Russell Ballard nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo ia tātou « 'ia fa'ata'a i te hō'ē taime 'e te hō'ē vāhi nō te tuatāpapara'a i te mau pāpā'ira'a mo'a i te mahana tāta'itahi, noa atu ē, e ma'a minutu noa » (« When Shall These Things Be? » *Ensign*, Titema 1996, 60). 'Ia tuatāpapa pine-pine tātou, e 'ohie a'e mai te ha'api'ira'a. 'Ei hi'ora'a, 'ua 'apo mai au ē, i te taime e tai'o vau i te mau pene nō Isaia i roto i te Buka a Moromona ('eiaha fa'ahou e 'ape i te reira), 'ua ha'amata te aura'a i te matara mai nō'u.

'Ia parauhia nō te ha'api'ira'a 'evanelia, 'aita e nava'i 'ia 'ite noa i te hō'ē mea i roto i te upo'o. Titau-ato'a-hia 'ia fa'a'ohipa i te mea tā tātou e ha'api'i ra. 'Ia 'ohipa tātou i ni'a i te parau mau, e ha'apāpū mai te Vārua Maita'i i te reira ia tātou 'e e tupu tō tātou 'itera'a pāpū i te rahi. 'A ora tāmau noa ai tātou i te reira parau mau, e ha'amata tātou i te taui 'a fa'afāriu atu ai ia tātou iho ia Iesu Mesia.

4. Fa'a'ite i te mea tā 'outou e ha'api'i ra.

E tauturu te paraura'a ia vetahi 'ē nō ni'a i te hō'ē parau tumu, nā roto i tā tātou iho mau parau, 'ia ha'amana'o i te reira parau tumu 'e 'ia putapū i te Vārua, 'o te ha'apūai nei ho'i i tō tātou 'itera'a pāpū. Pinepine te taime maita'i nō te fa'a'ite ia vetahi 'ē i te purera'a pō 'utuāfare ia. E nehenehe ato'a e fa'a'ite i te mau hoa tā 'outou e paraparau nei i te ha'api'ira'a 'aore rā i te mau melo o te 'utuāfare i te taime tāmā'ara'a i te pō.

'Ia pe'e tātou i teie nau ta'ahira'a 'ohie e maha 'e 'ia 'imi tāmau noa tātou 'ia mātau i te Fatu, 'ua parau-fafau-hia mai ē, « e fa'a'itehia te mau parau 'aro a te Atua [ia tātou], nā roto i te mana o te Vārua Maita'i » (1 Nephi 10:19). ■

Tē ora nei te ta'ata pāpā'i i Utaha, i Marite.

MAHA MEA TEI TĪTAUHIA IA TĀTOU

« 'Aita i titauhia nō 'outou 'e nōu nei te mau tauturu ha'api'ira'a 'aravihī ta'a 'ē roa 'e 'eiaha tātou 'ia tūru'i rahi i ni'a i te 'ite pae vārua o vetahi 'ē. Titau-noa-hia te hina'aro pāpū 'ia ha'api'i, te hoara'a o te Vārua Maita'i, te mau pāpā'ira'a mo'a 'e te ferurira'a vitiviti 'e te ui haere ».

Elder David A. Bednar nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo, « A Reservoir of Living Water » (Purera'a pae auahi nā te feiā 'āpi pa'ari, 4 nō fepuare 2007), 3, si.lds.org.

« 'Ua parau mai te tahi mau ta'ata iā'u ē, e tītauhipia iā'u 'ia fa'ahoa i te mau ta'ata e 'ere hō'ē ā tā mātou mau fa'aturera'a, nō te ha'apa'ari i tā'u mau fa'aturera'a. E parau mau ānei te reira ? »

Ite hope'ara'a, e tae mai te ha'apūaira'a i tā 'outou mau fa'aturera'a nā roto i te ha'api'ira'a 'e te orara'a i te 'evanelia a Iesu Mesia, 'e e nehenehe te mau hoa e tauturu mai 'e 'aore rā e fa'atāfifi i te raverā'a i te reira. E pūai rahi tō te mau hoa i ni'a ia 'outou—i ni'a i te huru nō tō 'outou ferurira'a, e paraparau 'e e rave i te hō'ē mea 'e tae noa atu i ni'a i te huru ta'ata e riro mai 'outou. Tē ha'api'i nei *Nō te pūai o te Feiā 'Āpī* ē, « 'A mā'iti i te mau hoa hō'ē ā tā 'outou mau peu, 'ei reira ia e ti'a ai ia 'outou 'ia ha'apūai 'e 'ia fa'aitoito i te tahi 'e te tahi i te ha'apa'ora'a i te mau fa'aturera'a teitei ». ([2011], 16). E tauturu teie huru hoa ia 'outou 'ia ora i te 'evanelia a Iesu Mesia, 'ia ha'apa'o i te mau fa'aturera'a 'e 'ia riro mai 'ei ta'ata maita'i a'e.

Teie rā, e'ita te mau ta'ata ato'a tā 'outou e haere atu nā muri e pe'e i te hō'ē ā fa'aturera'a mai ia 'outou, 'e 'aore rā e riro mai e melo nō te 'Ekālesia. E mea faufa'a rahi 'ia vai hoa noa 'e te mau ta'ata 'e 'ia rave ia rātou mai tā te Fa'aora e nā reira—ma te here 'e te maita'i. 'A tāmau noa ai 'outou i te ora i tā 'outou mau fa'aturera'a, e riro mai 'outou 'ei « ha'apa'ora'a ... nā tei fa'aro'o ra, i te parau, i te haere'a, i te aroha, te huru o te 'ā'au, i te fa'aro'o, i te vi'iivi'i 'ore » (1 Timoteo 4:12). Nā roto i tō 'outou hi'ora'a, e 'ite mai rātou i tā 'outou mau ha'amaita'ira'a i te orara'a i te mau fa'aturera'a teitei, 'e e nehenehe ato'a tā 'outou 'ia fa'aitoito ia rātou 'ia nā reira ato'a mai.

'A 'imi i te arata'ira'a a te Vārua Maita'i—'e 'ia roa'a te itoito nō te 'ohipa 'ia au i Tāna mau fa'aurura'a—'a mā'iti ai 'outou i te hoa 'e 'a tūtava ai i te ha'apūai i tā 'outou ha'apa'ora'a i te mau fa'aturera'a.

Te mau hoa mau

Tō'u matahitī mātāmua i te tuha'a mātāmua o te ha'api'ira'a tuarua, 'ua taiā ri'i au ē e'ita e 'itehia iā'u te tahi hoa e fa'atura i ta'u mau fa'aturera'a. 'Aita i maoro roa, 'ua riro mai māua te hō'ē tamāroa i roto i te piha ha'api'ira'a 'ei hoa, 'e 'ua parau vau iāna e mōmoni au. 'Ua uiui haere mai 'oia nō ni'a i te reira, nō reira 'ua hōro'a atu vau iāna i te hō'ē buka na'ina'i *Nō te pūai o te Feiā 'Āpī*. Mai taua mahana ra, 'ua fa'aea 'oia i te tuhi nā mua iā'u. Mai te peu e mau hoa mau tō 'outou mau hoa, e fa'atura mai rātou i tā 'outou mau fa'aoitira'a ma te tauturu ia 'outou i te tāpe'ara'a i tā 'outou fa'aturera'a.

Candela M., 13 matahitī, Buenos Aires, Rāparata

Pe'e i te parau a te perophehta

I te tahi taime e mea pa'ari 'ia pāto'i i te fa'a-hemara'a mai te mea e haere tātou nā muri i te mau hoa e mau mā'itira'a hape tā rātou 'e 'aore rā e tāmata rātou i te fa'arave ia tātou i te mau mā'itira'a hape. 'Ua parau te mau perophehta ia tātou i roto i te buka na'ina'i *Nō te pūai o te Feiā 'Āpī* ē, « E fa'auru [te mau hoa] i tō 'outou ferurira'a 'e tā 'outou 'ohipa e rave, 'e e tauturu ato'a rātou 'ia fa'aotī e aha te huru ta'ata e riro atu 'outou » ([2011], 16). I tō'u mana'o e mea ti'a 'ia roa'a te mau hoa tei hina'aro i te fa'atura i tā tātou mau fa'aturera'a 'e tae noa atu e fa'a'ite mai rātou i tō rātou hina'aro 'ia ha'apa'o rātou i tā tātou mau fa'aturera'a.

Calvin W., 16 matahitī, Arizona, Marite

'A ha'amana'o i tā 'outou mau fa'aturera'a

E nehenehe te mau hoa 'aita e tū'a-ti ra i tā 'outou mau fa'aturera'a e

ha'aparuparu 'e e ha'aparuparu i te reira. I te taime mātāmua 'a tae ai au i ta'u fare ha'api'ira'a 'āpi, 'ua tāmata-mata vau i te parau i te mau parau 'ua hina'aro te ta'ata 'ia parau vau, 'ia fāri'ihiā mai au. Fātata roa vau i te ha'amo'e i te tahi mau fa'aturera'a 'a tāmata ai au i te riro mai ia rātou ra. 'Ua 'ite au i teienei ē, nō te pa'ari i roto i te fa'aturera'a, tītauhiā te mau hoa e turu 'e e pe'e i te mau fa'ature-ra'a mai ia 'outou. 'Ua māuruuru vau 'ua 'ite mai au i muri iho i te mau hoa mai te reira te huru nō te mea e fa'aha'amana'o mai rātou iā'u i tā'u mau fa'aturera'a.

Logan J., 15 matahiti, Utah, Marite

Fa'ateitei noa i tā 'outou mau fa'aturera'a

E'ita paha te mau hoa e fa'aturera'a ta'a 'ē tā rātou e ha'a-pūai i tā 'outou, 'ia riro rā 'outou 'ei hoa nō rātou, e tī'a ia 'outou 'ia fa'a'ite i te hi'ora'a maita'i nō te pe'e. E hoa ana'e tō 'outou 'aita e tū'ati i ni'a i tō 'outou tī'aturira'a, e nehenehe te reira e fa'aitoito ia 'outou 'ia fa'ateitei noa i tā 'outou mau fa'ature-ra'a ma te tauturu ia 'outou 'ia tī'a nō te 'ohipa tī'a.

Warren S., 14 matahiti, Oregon, Marite

E ha'amaita'ira'a te mau hoa maita'i

Mai te mea 'aita te mau fa'aturera'a a te mau hoa mai tā 'outou, e nehenehe e fifi roa nō te ha'apūai i tā 'outou iho. 'Ua tauturu noa mai te tai'ora'a i te Nō te pūai o te Feiā 'Āpi iā'u 'ia mā'iti i te mau hoa maita'i e fa'atura iā'u. I teienei tē fa'aineine ra vau nō te tāvini i te hō'ē misiōni, 'e 'ua 'ite au ē, 'ua tauturu te tī'ara'a i rotopū i te mau ta'ata hō'ē ā

fa'aturera'a 'ia vai ha'apa'o maita'i noa i roto i te 'evanelia.

Nair M., 19 matahiti, Buenos Aires, Rāparata

'A mau te rima i ni'a i te 'auri

Te mau hoa e fa'ature-ra'a maita'i, 'o te mea roa ia tā 'oe e hina'aro. E hina'aro 'oe 'ia fa'a'ati mai te mau hoa e riro i te tauturu ia 'oe 'ia ha'apa'o i te mau fa'auerā'a 'e 'ia fa'aitoito ia 'outou 'ia ora parau tī'a. 'A tāpe'a pūai i te rima i ni'a i te 'auri, 'o te arata'i i te rā'au o te ora, 'eiaha i te fare rahi 'e te 'ā'ano. 'Ia fa'a'ati 'oe 'ia 'oe iho i te parau tī'a 'ore, e fa'ahemara'a ia i te hope'a. 'A titau i te mau hoa maita'i e fa'auru ia 'oe 'ia ora i te 'evanelia.

Annie P., 13 matahiti, Utah, Marite

'A pure 'ia 'itehia mai te tahi mau hoa

I te fa'anu'ura'a mātou tō'u 'utuāfare i te tuha'a fenua 'āpi, 'ua pure tāmau noa vau 'ia 'itehia mai te mau hoa e nehenehe tā'u e paraparau i te 'evanelia. 'A pure ai au 'ua tae mai te tāmāhanahanara'a ē ma'a 'āva'e i muri iho, e mau hoa fa'ahiahia tā'u i 'ite. E nehenehe tā'u

TE FA'AURURA'A A TE MAU HOA MAITA'I

« E hina'aro te mau ta'ata ato'a i te mau hoa maita'i. E riro te mau hoa 'ati a'e ia 'outou i te fa'auru rahi roa i tō 'outou ferurira'a 'e tā 'outou raverā'a, mai tā 'outou ato'a e nā reira nō rātou. I te taime hō'ē a tō 'outou hi'ora'a i te mau mea faufa'a 'e te mau hoa, e nehenehe tā 'outou e ha'apūai 'e fa'aitoito i te tahi 'e te tahi. 'A fa'a'ite i te maita'i 'e te tura i ni'a i te ta'ata tāta'itahi. E rave rahi melo 'ore tei tomo mai i roto i te 'Ekālesia nā roto i te mau hoa tei fa'aitoito ia rātou i roto i te mau 'ohipara'a a te 'Ekālesia. »

*Peresideni Thomas S. Monson, « That We May Touch Heaven », *Ensign*, Novema 1990, 46.*

e ti'aturi e turu mai rātou, 'e 'ua tauturu mai rātou iā'u 'ia fa'atupu i te here rahi a'e nō te 'evanelia. 'Ua 'ite au ē, e mea faufa'a rahi te mau hoa 'e e nehenehe tā'rātou e fa'a'ōhie nō tātou te orara'a i te 'evanelia.

Sarah P., 16 matahiti, Rio de Janeiro, Beresiria

TE UIRĀ'A NŌ MURI MAI

« Ta'a 'ē noa atu te pure 'e te tuatāpa-parā'a pāpā'ira'a mo'a, e aha te rāve'a maita'i roa a'e nō te ha'apūai i tō'u 'iterā'a pāpū? »

'A hāpono i tā 'outou pāhonora'a, e mai te mea e hina'aro 'outou, te hō'ē hōhō'a pata maita'i nā mua i te 1 nō nōvema 2016, i te liahona.lds.org, 'aore rā nā roto i te rata uira liahona@ldschurch.org.

'A tu'u ato'a mai na te mau ha'amāramaramara'a i muri nei : (1) te iōa tā'āto'a, (2) te mahana fānaura'a, (3) te pāroisa 'e 'aore rā te 'āma'a, (4) te titi 'e 'aore rā te mata'eina'a, (5) tā 'outou parau fa'atī'a pāpā'hia, e mai te mea ē, tei raro mai tō 'outou matahitī i te 18, te parau fa'atī'a pāpā'hia a tō 'outou metua (e fa'atī'ahia te rata uira) nō te nene'i i tā 'outou pāhonora'a 'e te hōhō'a.

E nehenehe te mau pāhonora'a e taui-ri'i-hia nō te mea 'ua roa roa te reira 'e 'aore rā 'ia māramarama-hia te reira.

Nā Julia Ventura

Nō roto mai i te hō'ē 'āamu mau

« E 'utuāfare maita'i tō'u i te ao nei ».
(Te mau hīmene, 184).

« Mai 'a mau tō 'ā'ira. Haere
mana'e e tā'i'a ! » 'Ua parau
o pāpā.

E mata 'ata'ata tō Hayden 'a
hi'o haere ai 'oia i teie vāhi. E mea
'ana'ana te mau mea ato'a 'e e mū
noa tei fa'aro'ohia. Nō rātou noa
teie roto tā'āto'a !

Haere atu ra Hayden 'e tōna
pāpā i muri i te pere'o'o 'e 'amo
mai nei te 'āfata rahi nō te mau
'āinu. E 'āfata teiaha, 'aita rā e fifi.
'Āhani te teiaha i tāta'ipiti, 'aita ia e
fifi mai te peu nō te haere e tā'i'a nā
muri ia pāpā.

Tōtētē te mau 'ā'ira 'ia hutia mai
pāpā i te reira. « 'Ā, 'ua ta'oto paha
Dan », 'ua parau 'oia. « A haere
na e fa'aara iāna ? »

Amuamu ri'i Hayden. « Nā
reira ia ».

Fātata roa i te mo'e iāna ē, 'ua
haere ato'a mai tōna teina 'o Dan.
Mea horo haere noa 'o Dan 'e te
paraparau pūai. E horo pauroa te
i'a iāna !

Hi'o a'era 'oia nā roto i te ha'amā-
ramarama. « Dan 'a ti'a ».

Tē ta'oto noa ra 'o Dan.

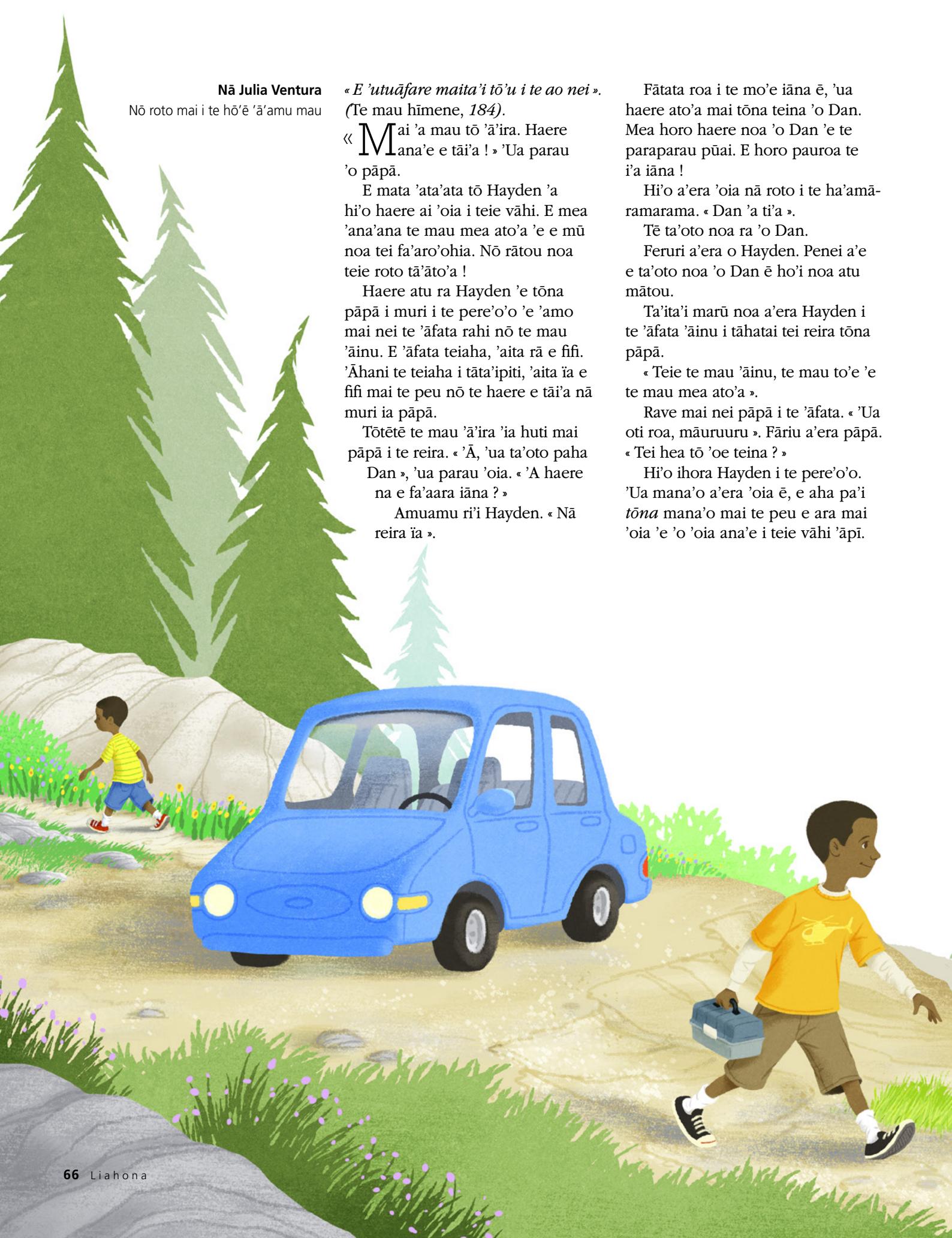
Feruri a'era o Hayden. Penei a'e
e ta'oto noa 'o Dan ē ho'i noa atu
mātou.

Ta'ita'i marū noa a'era Hayden i
te 'āfata 'āinu i tāhatai tei reira tōna
pāpā.

« Teie te mau 'āinu, te mau to'e 'e
te mau mea ato'a ».

Rave mai nei pāpā i te 'āfata. « 'Ua
oti roa, māruuru ». Fāriu a'era pāpā.
« Tei hea tō 'oe teina ? »

Hi'o ihora Hayden i te pere'o'o.
'Ua mana'o a'era 'oia ē, e aha pa'i
tōna mana'o mai te peu e ara mai
'oia 'e 'o 'oia ana'e i teie vāhi 'āpi.

E 'ere i te mea maita'i, 'ua mana'o 'o Hayden. Inaha e ri'ari'a mau paha 'oia. Nā ni'a atu e pae noa matahititō Dan.

« E haere au e hi'o pāpā. E'ita e maoro ». I te haerera'a rā 'oia e hi'o i roto i te pere'o'o, 'aita fa'ahou 'o Dan !

'Ore roa terā māniania mū o te mau manumanu. Māmū te mau mea ato'a.

« 'Aita Dan tō 'ō nei ! » 'Ua tuō atu Hayden.

Horo mai nei pāpā i te pere'o'o nō te hi'o haere.

« Tē 'imi ra paha 'oia ia tāua », 'ua parau pāpā. « 'Aita i minutu. 'Aita 'oia i ātea roa ».

Tāmata noa Hayden i te vai hau, 'aita iho ā, 'ua viri'o roa tōna 'ōpū.

« E nehenehe ānei e pure ? »

« Tē mana'o nei au e mana'o maita'i roa te reira ».

'Ua ha'amāuruuru Hayden i te Metua i te Ao ra nō tōna teina ma te ani atu 'ia 'ite-vitiviti-hia mai Dan e rāua 'ia 'ore 'oia e ri'ari'a.

I te otira'a tāna pure, 'ua fa'aea te māfatu o Hayden i te 'ōtu'itu'i pūai.

Tāpe'a a'enei te pāpā i te tapono o Hayden. « 'Āhani 'o 'oe Dan ? I hea 'oe e haere ai ? »

Hi'o a'era Hayden, 'ua matara noa te 'ōpani i terā pae mai o te pere'o'o. Pāpū ē 'aita 'o Dan i 'ite mai ia rāua i te pae tāhatai. Toro ihora Hayden i tōna rima i ni'a i te hō'ē 'e'a nā pīha'i iho. « 'Ia mana'o vau, e haere au nā terā 'e'a », 'o tāna ia i parau.

Tāpapa a'era rāua nā terā 'e'a.

Mai te huru ra ē, 'ua maorohia te sētoni tāta'itahi 'e e mea teimaha. 'A haere noa ai Hayden, te pure noa ato'a ra 'oia i roto i tōna 'ā'au. Te tahi noa āteara'a i mua, tei te

hō'ē tī'oira'a rāua 'e tei mua ri'i noa atu Dan.

« E Dan ! » 'Ua tuō atu Hayden.

Fāriu mai nei Dan 'e 'ata a'era.

« Tei hea 'ōrua ? »

Tere fa'ahou a'enei te hora i tōna vitiviti. Horo atu ra Hayden ia Dan ra 'e tauahi pūai ihora iāna.

« 'Ua 'oa'oa roa vau i te 'itera'a ia 'oe », 'ua parau Hayden. Fa'ahiti ihora 'oia i te tahi pure poto nō te māuruuru o tōna 'ā'au.

'Ua 'ata noa mai 'o Dan. « Tei hea te i'a ? »

« 'A haere mai, e fa'a'ite atu vau ia 'oe », 'ua parau Hayden. 'Ua kirikiri tōna 'āvae i te hororā'a atu i tātahi. « 'Āhani na e hi'o tātou nā vai e hī mai i te i'a mātāmuia. Nā'u e tauturu ia 'oe 'ia tāmau i te 'ainu. » ■

Tē ora nei te ta'ata pāpā'i i Georgia, i Marite.

'Ua haere e tāi'a

'Ua tīa'i maoro noa Hayden nō te haere e tāi'a. 'Āhani pa'i 'aita Dan i haere ato'a mai [...]

Nā Elder
Gary E. Stevenson

Nō te pupu nō
te Tino 'Ahuru Ma
Piti 'āpōsetolo

Nāhea vau i te tauturu i te fa'ariro i tō'u 'utuāfare 'ei vāhi nō te hau ?

E nehenehe tā tātou 'ia fa'ariro
i tō tātou fare 'ei vāhi nō te hau,
'ei vāhi mo'a mai te hiero.

'A tauturu i te tāmā 'e i te
'atū'atu i tō 'outou fare.

'A fa'atautau i te hō'ē hōho'a
nō lesu 'aore rā nō te hiero i
roto i te fare.

'Ia vai noa te mau pāpa'ira'a mo'a i roto
i te mau piha e nehenehe te 'utuāfare
e tuatāpapa 'āmui 'e e ha'api'i ho'i.

TĀ TĀTOU 'API

TAMARI'

'Ua au roa vau i te haerera'a i te hiero 'e tō'u 'utuāfare. E tere huru ātea mai tō'u 'oire haere i te hiero—fātata e 14 hora. Hō'ē hepetoma mātou i piha'i iho i te hiero. Tē tī'a'i maoro nei au 'ia ti'a tō'u 12 matahitī nō te rave i te bāpetizora'a nō tō'u mau tupuna. Hō'ē o tā'u hīmene au roa a'e, 'o te hīmene ia « Oh, j'aime voir le temple ». 'Ua hīna'aro vau 'ia fa'aipoipo i roro i te hiero 'e 'ia roa'a tō'u 'utuāfare mure 'ore. 'Ua 'ite au e fare te hiero nō te Fatu.

Júlia Q., 11 matahitī (i te taime i patahia ai te hōhō'a), Goiás, Beresiria

E MEA AU NĀ MĀTOU 'IA HI'O I TE HIERO

'A pāpa'i ai au i teie hōhō'a, 'ua mana'o vau mai te peu e pe'e au i te mau fa'auera'a, e riro vau i te tomo i roto i te hiero i te hō'ē mahana, mai tō'u nā metua, 'ia tā'atihiā vau 'e 'ia fa'atupu i to'u iho 'utuāfare mure 'ore. 'Ua here au i tō'u 'utuāfare 'e i te Metua i te Ao ra.

Manolita G., 8 matahitī (i te taime 'a pāpa'i ai 'oia i teie hōhō'a), Chimaltenango, Guatemala

Nā Allen E., 10 matahitī (i te taime 'a pāpa'i ai 'oia i teie hōhō'a), San Salvador, El Salvador

E mea au nā māua tō'u teina 'ia haere i te hiero nō Merida, i Yucatan i te fenua Mehiko, i te mau taime ato'a e fa'a-ta'ahia nā tā māua pāroisa e haere. E hāhaere māua nā roto i te mau 'āua 'e ha'uti mātou 'e te tahī atu mau tamari'i i haere mai i te hiero. Tē fa'aineine ra vau 'ia tomo i roto i te hiero i te hō'ē mahana.

Martha S., 6 matahitī (i te taime 'a pāpa'i ai 'oia i teie hōhō'a), Yucatán, Mehiko

'Ia ora na e te mau hoa !

'O Story tō'u i'oa. Tē ora ra vau i Turkmenistan. E fenua i Asia Rōpū. Mea au nā'u 'ia tai'o, pāpā'i 'e nira i te 'ahu.

E mea au nā'u e māta'ita'i i te mau feti'a 'e tō'u metua tāne. 'O mātou ana'e tō'u 'utuāfare te melo nō te 'Ekālesia i roto i TEIE fenua.

E 'ā'amu nō ni'a ia Story

Nā Jill Hacking

Te mau ve'a a te 'Ekālesia

TE PURERA'AHIA NŌ MISSY

I te hō'ē mahana, 'ua tā'iri mai te tahi vero rahi 'e 'ua mo'e atu ra ta'u mīmī, 'o Missy. 'Ua 'imi mātou nā te mau vāhi ato'a, 'aita i 'itehia mai. 'Ua parau ihora vau ē e nehenehe tā mātou e pure. 'Aita tō'u mau hoa i pāpū maita'i e nāhea, nō reira 'ua fa'a'ite atu vau ia rātou. 'Ua tūturi pauroa mātou i raro 'e 'ua parau te tamari'i hō'ē i tāna iho pure. 'Ei reira, 'ua ti'a fa'ahou mai mātou 'e 'ua pā'imi a'era. Horo mai nei te tahi tamāhine ia mātou ra nō te parau ē, 'ua 'itehia mai Missy e ana ! 'Ua 'oa'oa vau i te fa'a'itera'a atu i te tahi tuha'a nō te 'evanelia i tō'u mau hoa.

HA'API'I MAI ROTO MAI I TE TAHI 'E TE TAHİ

'Ua haere māua tō'u tuahine 'o Saria i te hō'ē ha'api'i'ra'a e tamari'i nō te mau fenua e rave rahi. 'Ua au roa māua i te ha'api'i'ra'a mai roto mai i te tahı 'e te tahı, 'e i te 'āreareara'a.

MAU HĀMANIRA'A E TE 'ĀREAREARA'A

'Ua ani māua Saria i tō māua mau hoa 'ia haere mai i te fare nō te ha'uti. 'Ua pēni mātou, 'ua hāmani i te taiha'a 'e 'ua 'amu'amu. I te tau Noela, 'ua fa'atupu mātou te mau hoa e ora ra nā pīha'i iho i tō mātou nei fare i te tahı 'āru'i fa'a'ite'itera'a.

HĀPONO MAI I TŌ 'OE HŌHO'A 'ĀVAE

Nāhea 'outou i te pe'e nei ia Iesu nā roto i te ti'a 'afaro-noa-ra'a? 'A pāpa'i i tō 'oe hōho'a 'āvae 'e 'a hāpono mai i tā 'oe 'āamu 'e te tahı hōho'a, nā reira ato'a te parau fa'ati'a a tō 'oe nā metua. Hāpono nā ni'a i te 'Itenati ia liahona.lds.org (pata i te parau « Submit an Article ») 'e 'aore rā nā roto i te rata uira liahona@ldschurch.org.

TE PURERA'A I TE FARE

Nō te mea 'o mātou ana'e te melo o te 'Ekālesia, tei tō mātou fare te purera'a. 'Ua rave mātou i te purera'a 'ōrō'a, te hīmene, te tai-me fa'a'anana'anaera'a 'e te mau ha'api'i'ra'a o te Paraimere. Nā'u i ha'uti i te piana nō te hīmene.

Nā Elder Jairo
Mazzagardi
Nō te Hitu 'Ahuru

Mau ha'api'ira'a a te hō'ē metua vahine

'A UI I TE METUA !

E aha tā 'oe tuha'a au roa a'e i te rirora'a 'ei metua ?

E aha te tufa'a fifi roa a'e ?

E aha te mea e fa'a'oa'oa ia 'oe ?

E aha tā 'oe 'ohipa faufa'a rahi i roto i te hō'ē mahana ?

Nāhea te 'evanelia i te taurura'a ia 'oe 'ia riro 'ei metua maita'i a'e ?

E aha tā 'oe 'ohipa hope'a i roto i te hō'ē mahana ?

E aha te tahī atu mau uira'a tā 'outou e nehenehe e ui atu ?

'A riro 'ei maru tauturu nō tō 'oe māmā 'aore rā tō 'oe pāpā nō te hō'ē mahana ! 'A papa'i i te mau parau 'aore rā te hōho'a nō ni'a i te mea tā 'outou i ha'api'i mai. 'A ha'amāruuru i tō 'oe nā metua nō te mau mea ato'a tā rāua e rave ra.

Itō'u pa'arira'a 'e tō'u metua vahine, i te mau taime ato'a e noa'a mai te tahī moni, e rave 'oia i te mau moni pāpie nehenehe roa a'e—terā 'aita i mi'omī'o 'e i repo rahi roa—nō te hōro'a i te ti'a fa'a-tere o te 'Ekālesia tā mātou e haere. 'Ua nā reira 'oia i tōna orara'a tā'ā-to'a. E parau 'oia, « teie nā te Atua ». 'Ua vai noa te reira mau parau mai te reira mai ā tau. I te bāpetizōra'ahia vau i roto i te 'Ekālesia a Iesu Mesia i te Feiā Mo'a i te Mau Mahana Hope'a Nei, e ta'ata pa'ari au i terā tau, 'aita vau i fifi nō te 'aufaura'a i te tuha'a 'ahuru inaha 'ua ha'api'i mai tō'u metua vahine iā'u 'ai ha'apa'o i terā ture.

'Ua ha'api'i ato'a mai tō'u metua vahine iā'u 'eiaha e ha'avare, noa atu ē e 'ohipa rahi tō muri mai. E mea fa'a'apu te mau ta'ata i fa'aea na pīha'i iho i tō mātou fare, 'ua rau te mā'a hotu 'e te pota. I te tahī taime e tārere mai te mā'a hotu i tō mātou nei pae 'āua. I te hō'ē taime 'ua pāfa'i au i te hō'ē mā'a 'e 'ua 'āfa'i atu ra i tō'u metua vahine. 'Ua hi'o mai 'oia iā'u ma te parau ē, « e 'ere nā tātou terā ». 'Ua māere roa vau. Parau ihora vau : « Nō te aha ?

Tei tō tātou nei pae o te 'āua ! » Parau fa'ahou mai nei 'oia, « e 'ere nā tātou terā ». Tāpe'a a'era i tō'u rima 'e haere atu ra māua i te fare o terā ta'ata. 'Ua tātarahapa māua i te pāfa'ira'a i tāna mā'a hotu. 'Ua parau mai tō'u metua vahine ē, 'ia hina'aro mātou i te hō'ē mea, e nā reira īā mātou ma te parau ti'a.

Penei a'e e 'ere tō 'outou nā metua i te melo nō te 'Ekālesia, 'aore rā 'aita 'outou e 'āfarō roa i tā

rātou mau mā'itira'a. E mau parau tumu mau rā tā 'outou e nehenehe e 'apo mai mai roto mai 'ia rāua, mai te ha'avare 'ore, te 'amora'a te hōpoi'a, te fa'arava'ira'a ia 'oe iho 'e te 'ohipa. E riro mai teie mau parau tumu 'ei ha'amaita'ira'a rahi i roto i tō 'outou orara'a. ■

Te mau 'aito vhine i roto i te Buka a Moromona

Erave rahi vhine i roto i te Buka a Moromona tei riro 'ei hi'ora'a maita'i nō tātou. E toru tāreta hōho'a 'aito teie tā 'oe e nehenehe e ha'aputu ! Tē vai ra 'aita tātou i 'ite i te i'oa, e nehenehe rā tā tātou e ha'api'i mai roto mai i tō rātou hi'ora'a. Nāhea 'oe e nehenehe ai e riro mai teie mau vhine i roto i te Buka a Moromona ?

E ti'a ānei ia 'oe 'ia 'ite mai ia rātou i roto i te mau pāpā'ira'a mo'a ? 'A hāmani i tā 'oe iho mau tāreta hōho'a 'aito nō teie mau vhine 'e 'a hāpono mai i te hōho'a pata o te reira !

- 1 Nephi 7:19. 'Ua fa'a'ite mai teie nau vhine i tō rātou itoito i te ti'ara'a mai rātou nō Nephi. 'O vai rātou ?
- 2 Nephi 5:6. 'Ua ti'aturi teie nau vhine i te Atua 'e 'ua pe'e ho'i ia Nephi i roto i te medebara. 'O vai rātou ?
- Alama 56:47-48. 'Ua ha'api'i teie mau vhine i tā rātou mau tamari'i nō ni'a i te Atua. 'O vai rātou ?

[Pahonora'a : te tamāhine, e te vhine a lesmaela, te mau tuahine o Nephi, te mau metua vhine o nā fa'ehau, epi]

'A tāpūpū, 'a tūfetu 'e 'a tāpe'a noa i teie tāreta 'ōpuara'a !

SARIA

E nehenehe e roa'a mai te hō'ē 'itera'a pāpū !

'Ua roa'a ia Saria te hō'ē 'itera'a pāpū ē, e perophta tāna tāne 'o Lehi nā te Atua. E nehenehe tā 'oe 'ia riro mai ia Saria i te noa'ara'a tō 'oe iho 'itera'a pāpū 'e i te fa'a'itera'a ia vetahi 'ē !

- Tai'o 1 Nephi 5:7-8.
- Pāpā'i i tō 'oe 'itera'a pāpū 'aore rā 'a fa'a'ite i te reira i te tahī hoa 'e 'aore rā te tahī fēti'i.
- E tāmata vau i te ...

TE ARI'I VAHINE

Tē fa'aro'o nei au !

E fa'aro'o tō te vhine ra a Lamoni ia Amona 'ei perophta nā te Atua. I teie mahana, e nehenehe tā 'oe e riro mai te vhine ra a Lamoni nā roto i te roa'ara'a te fa'aro'o i tō tātou perophta 'e te mau 'āpōsetolo.

- Tai'o Alama 19:2-5, 8-10.
- Māta'ita'i i te hō'ē a'ora'a a te peresideni Monson i roto i te 'āmuira'a rahi. Tē tia-turi ra ānei 'oe ē, e perophta 'oia nā te Atua ?
- E tāmata vau i te ...

TE TĀVINI VAHINE

E ti'a iā'u 'ia parau !

E ta'ata 'ino 'o Morianitona. 'Ua taparahi 'oia i te hō'ē o tāna mau tāvini vhine, 'e 'ua fa'aotia e haere e tihotihio i te tāpena Moroni i te mau mea tā Morianitona e rave. E nehenehe tā 'oe e riro mai teie tāvini vhine i te paraura'a i te mau mea ti'a 'ore !

- Tai'o Alama 50:30-31.
- Mai te peu tē hāmani-'ino-hia ra 'oe, 'e 'aore rā 'ua 'ite 'oe i te rave-'ino-ra'a-hia te tahī tamari'i 'aore rā ta'ata, 'a parau atu i te hō'ē ta'ata pa'ari tā 'oe i ti'aturi.
- E tāmata vau i te ...

Tere i te fenua i parauhia

I roto i te hō'ē 'āfa'a, 'ua ora na 'o Iareda 'e tōna taea'e 'e tō rāua 'utuāfare 'e te mau hoa. 'Ua haere mai Iesu Mesia e fārerei i te taea'e o Iareda. 'Ua parau 'oia e hāmani i te mau pahī nō te fa'afano i tōna mau ta'ata nā ni'a i te moana i te fenua i parauhia.

'Ua hāmani rātou i te mau pahī 'aita e ha'amāramarama. 'Ua pe'ape'a te taea'e o Iareda i te mea ē, e nāhea rātou i te hutu i te mata'i 'e e hi'o. 'Ua parau Iesu e hāmani i te tahi mau 'āpo'o i ni'a i te pahā nō te mata'i.

Nāhea rā nō te mori ? 'Ua hāmani te taea'e o Iareda e 16 'ōfa'i teatea. 'Ua ani 'oia ia Iesu 'ia tāpe'a i te reira 'e tōna rima 'ia 'ana'ana mai te reira.

'Ua 'ite te taea'e
o Iareda i te tāpe'ara'a
atu Iesu i te 'ōfa'i tāta'itahi i
tōna rima. 'Ua 'ana'ana pūai roa
te mau 'ōfa'i. Nō tōna fa'aro'o
rahi roa 'ino, 'ua 'ite te taea'e o
Iareda ia Iesu Mesia !

'Ua tono te Atua i te mau mata'i pūai nō te tūra'i i te mau pahī nā ni'a i te moana. I te tāpaera'a atu rātou i te fenua i parauhia, 'ua pure te mau 'āti Iareda nō te ha'amāuruuru i te Atua i te pārurura'a ia rātou.

E nehenehe tā tātou 'ia riro mai te taea'e o Iareda i te taime e ti'aturi tātou i te Atua 'e e fa'aro'o tō tātou ia Iesu Mesia. ■

Nō roto mai i te Etera 2-3 ; 6

E 'oa'oa vau i te pehe

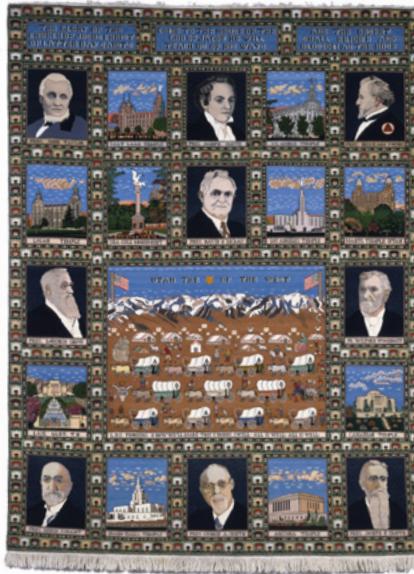
Nā te peresideni
Gordon B. Hinckley
(1910-2008)

TE FERURIRĀ'A MĀRAMARAMA HANAHANA O TE 'ĒKĀLESIA A TE FATU

*Tē rara'a ra te Atua i tāna hōho'a pē'ue
mai te au i tāna 'ōpuara'a rahi.*

E mea pāpū roa te māramarama hanahana o te fa'anahonahora'a o teie 'ohipa 'e nō te pi'ira'a i ni'a i te ti'ara'a fa'atere. I roto i te mau hui mana fa'atere rahi e mea ta'a 'ē te ta'ata hō'ē, terā ta'ata tōna huru 'e terā tōna. E hōpoi mai te ta'ata hō'ē i roto i tāna mau hōpoi'a i te 'ite rau 'e te mau 'ohipa rau tāna i ha'api'i nā mua atu. 'Ia paraparauhia ana'e te tahī 'ohipa i roto i te mau 'āpo'ora'a fa'atere a te 'Ēkālesia, e ti'amāra'a tō te ta'ata ato'a 'ia parau mai i tōna mana'o. 'Ia hi'o mai te hō'ē ta'ata i teie ravera'a i te fa'a'ohipahia, e māere roa 'oia 'ia hi'o atu i te mana o te Vārua Mo'a i te fa'aurura'a i teie nau ta'ata. 'Aita roa atu te mau ta'a-'ē-ra'a i te ha'amatara'a e 'oe'oe roa mai, e 'itehia rā te tāmarūra'a 'e te 'āmuira'a i roto i te hō'ēra'a. « E fare ha'apa'ora'a tō'u fare nei », 'ua parau te Fatu (hi'o PH&PF 132:8). 'Ia 'ite au i te reira 'ohipa i te tupu, e tupu noa mai te fa'a'āpīra'a o te fa'aro'o [...]

Tē parau nei te tahī mau ta'ata ē, i te mau taime ato'a e ta'ata ruhiruhia

te peresideni o te 'Ēkālesia, tā'u pāhonorā'a ia rātou maori rā, « 'auē ia ha'a-maita'ira'a ē » ! 'Ua ha'amata nā mua roa te 'ohipa o teie tau tu'ura'a nā roto i te fa'a'ohipara'ahia te peropetheta Iosepha Semita. E mea 'āpī 'oia 'e te itoito i terā ra tau, e tamāroa 'aita te ferurirā'a i mau i ni'a i te mau peu o terā tau. E ferurirā'a 'āpī tōna tei ti'a i te Fatu i te hāmani i te hōho'a mai te 'araea marū ra 'a 'ōmua ai 'oia i tāna 'ohipa.

E ta'ata huru 'āpī ato'a tei mono mai ia Iosepha i te taime 'a fa'aruru ai 'oia i te hōpoi'a hanohano 'ia arata'i i te hō'ē nūna'a tā'āto'a nā roto i te medebara e 'imi i te hō'ē fenua 'āpī.

I teienei rā, 'ua ha'amau-maita'i-hia te niu o tā tātou ha'api'ira'a tumu, 'e 'ua ha'amau-pāpū-hia tō tātou nei mau ta'ata, 'e tae noa atu te taime ē e

fa'aue mai te Fatu e fa'anu'u fa'ahou ā. 'Aita e tītauhia te tāhi mea fa'a'āpī. Tē tītauhia nei te tā'amura'a i ni'a i te mau parau tumu tei parauhia mai e te Atua. Tē tītauhia nei te mana'o fa'atura i tō tātou ti'a fa'atere tā te Atua i fa'ata'a. 'O 'oia tō tātou peropetheta, tō tātou hi'o 'e te heheu parau. E'ita roa atu tātou e vaiihohia ma te peropetheta 'ore mai te peu e ora parau ti'a tātou 'ia fāna'o hō'ē. 'Aita e tītauhia 'ia riro 'oia 'ei taure'are'a 'āpī. Tē vai ra 'e e vai tāmau noa te ta'ata 'āpī i pīha'i iho iāna nō te rātere nā te ao nei i roto i te 'ohipa o te fa'aterera'a. 'Ōna te tahu'a rahi fa'atere, tei mau i te mau tāviri ato'a o te autahu'ara'a mo'a, 'e te auvaha o te heheura'a nō 'ō mai i te Atua ra i tōna mau ta'ata.

Tē vai nei te hō'ē parau pa'ari tahi-to e parau nei ē, « te taure'are'a nō te 'ohipa. Te tau ruhiruhia nō te pa'ari ».

Tē feruri nei au, e tupu te hau rahi i roto i te mana'o 'ia 'ite ē, pāpū roa ananahi e peresideni tō tātou tei 'ite i te parau nō te ha'apa'o, tei ha'api'i-hia, tei tāmatahia ; tei ha'apa'arihia nō te ha'apa'o i te 'ohipa 'e te parau ti'a i roto i teie 'ohipa, nā roto i te tāvinira'a, tei pa'ari te fa'aro'o, 'e tei rahi roa te maita'i o te fātatara'a i te Atua i roto i te roara'a o te mau matahitit [...]

'Aita e faufa'a e ri'ari'a i te ananahi mai te peu e mau pāpū noa tātou i ni'a i te mau parau tumu tei heheuhia mai. ■

Nō roto mai « He Slumbers Not, nor Sleeps », Ensign, Mē 1983, 5-8. 'Ua fa'atanohia te tomara'a 'e te pāpa'ira'a rahi.

HI'ORA'A

I hea vau e 'ite ai i te itoito nō te haere ā i mua ?

« E feruri paha 'outou ē, 'ua hu'ahu'a roa tō 'outou orara'a. 'Ua hara paha 'outou. Tē mata'u ra paha 'outou, tē riri ra, tē 'ino'ino ra, 'e 'aore rā, tē māuiui ra i te mana'o fē'a'a. Mai te tīa'i māmoe maita'i rā i 'itea iāna Tāna māmoe mo'e, mai te mea ē, e 'āfa'i noa a'e 'outou i tō 'outou 'ā'au i ni'a i te Fa'aora o te ao nei, e 'itea 'outou lāna. E fa'aora 'Oia ia 'outou. E fa'ati'a 'Oia ia 'outou i ni'a 'e e tu'u ia 'outou i ni'a i Tōna nā tapono. E 'amo 'Oia ia 'outou i te fare ».

Peresideni Dieter F. Uchtdorf, tauturu pitī i roto i te Peresidenira'a Mātāmua, « E tu'u 'Oia ia 'outou i ni'a iho i Tōna tapono nō te 'amo mai ia 'outou i te fare », *Liahona*, Mē 2016, 104.

Tei roto ato'a i teie vē'a

NŌ TE FEIĀ 'ĀPĪ PA'ARI

Tia 'ei feiā
mileniuma mau

Te rirora'a 'ei ta'ata mileniuma mau, 'ua hau atu
ia i tō 'outou matahiti—'o te fa'aineinera'a i
teie nei ao nō te Tae-Piti-Ra'a mai o Iesu Mesia.

'api
46

NĀ TE FEIĀ 'ĀPĪ

TE MANA
NŌ TE FA'AITOITO Á

'api
58

I roto i te mau tāmatara'a teimaha roa a'e o tō'u
orara'a, nā te ravera'a i te reira mau mea 'ōhie i
tauturu ia'u 'ia vai tā'amu noa i te Atua 'e 'aita vau
i ha'apae iāna 'e 'ino'ino noa atu ai.

NĀ TE MAU TAMARI'

Mau ha'api'ira'a
a te hō'ē
metua vahine

'api
72

'A ani i tō 'outou māmā 'e pāpā i teie mau
uira'a nō te 'ite mai e aha tā rāua e au nei i
roto i te rirora'a 'ei metua !

TE EKALESIA A
IESU MESIA
I TE FEIA MO'A
I TE MAU MAHANA
HOPEA NEI